

ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

«ΠΛΩΤΙΝΟΣ ΡΟΔΟΚΑΝΑΤΗΣ: Ένας Έλληνας Αναρχικός στο Μεξικό του 19^{ου} αιώνα» του James Sotros, 3-29.

«Η σοσιαλιστική Μεξικάνικη εφημερίδα *Ο Γιος της Εργασίας* (1876-1884)» του Πέδρο Σιλέρ, 30-41.

«Σοσιαλιστικό Αλφαβητάριο (1880)» του Πλωτίνου Ροδοκανάτη, 42-62.

Τα ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ αποτελούν περιοδική έκδοση του *Ελευθεριακού Ιστορικού Αρχείου* και κυκλοφορούν δύο φορές ανά έτος.

Οι Κόττης Λίνος, Σύψας Θανάσης, Τρωαδίτης Δημήτρης, Φράγκος Σπύρος είναι συλλογικά υπεύθυνοι για την έκδοση του περιοδικού.

Για Αλληλογραφία και Συνεργασίες στην Ελλάδα, υπεύθυνος Φράγκος Σπύρος.
Διεύθυνση επικοινωνίας: ΤΘ 1333, ΤΚ 26001, Κεν. Ταχ. ΠΑΤΡΑΣ.

Για Αλληλογραφία και Συνεργασίες στο Εξωτερικό, υπεύθυνος Τρωαδίτης Δημήτρης.
Διεύθυνση επικοινωνίας: P.O. BOX 2120, Lygon Street North, East Brunswick, Victoria 3057, AUSTRALIA.

James Sotros

ΠΛΩΤΙΝΟΣ ΡΟΔΟΚΑΝΑΤΗΣ

Ένας Έλληνας Αναρχικός στο Μεξικό

ΜΙΚΡΟ ΧΡΟΝΙΚΟ-ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Η κατάκτηση του ινδιάνικου Μεξικού από τους ισπανούς με τον Χερνάν Κορτές άρχισε το 1519. Αρκετές δεκαετίες αργότερα, το 1810, έγινε η πρώτη επανάσταση κατά των Ισπανών.

Το 1847 ο αμερικανικός στρατός εισβάλλει στο Μεξικό και κατακτά μεγάλες εκτάσεις, όπως την Καλιφόρνια, το Νέο Μεξικό, το Τέξας κ.λπ., που προσαρτώνται στις ΗΠΑ.

Το 1855 σημειώνεται επανάσταση ενάντια στο δικτάτορα Σάντα Άννα.

Στο διάστημα 1858-1872 τη χώρα κυβερνά ο Μπενίτο Χουάρεζ.

*Το 1859 έχουμε την αρχή της επονομαζόμενης *Reforma*, κατά την οποία η εκκλησιαστική γη μοιράζεται στους χωρικούς. Την περίοδο αυτή δολοφονείται ο υπουργός Εσωτερικών Μελχόρ.*

Το 1861 έχουμε επέμβαση ευρωπαίων στο Μεξικό και ο Ναπολέων Γ' της Γαλλίας στέλνει εκστρατευτικό σώμα.

Το 1864 ενθρονίζεται ο αυτοκράτορας Μαξιμιλιάν, ο οποίος εκτελείται το 1867 μαζί με τους στρατηγούς Μιραμόν και Μεχίας.

Το 1877 επιβάλλεται δικτατορία με αρχηγό τον Πορφύριο Δίας που διαρκεί μέχρι το 1910. Οι ινδιάνοι σκλαβώνονται ξανά στους Ισπανούς.

Μέσα στα ιστορικά αυτά πλαίσια κάνουν την εμφάνισή τους οι ελευθεριακές και αναρχικές ιδέες, με έναν από τους πρωταγωνιστές τον Πλωτίνο Ροδοκανάτη, του οποίου τις «περιπέτειες» θα παρακολουθήσουμε στις γραμμές που ακολουθούν.

Το κείμενο που ακολουθεί στηρίχθηκε σε μετάφραση των δύο πρώτων κεφαλαίων του βιβλίου του John Hart «Anarchism and the Mexican Working Class 1860-1931», σε στοιχεία που παραθέτει ο Μαξ Νεττλώ (στην ελληνική έκδοση του βιβλίου «Ιστορία της Αναρχίας», εκδ. «Διεθνής Βιβλιοθήκη») καθώς και σε δημοσιεύματα στο διαδίκτυο, στην αγγλική και ισπανική γλώσσα.

Ο Πλωτίνος Ροδοκανάτης, μετανάστης, ακαδημαϊκός και πολιτικός αγωνιστής, ήταν ο πρώτος που εισήγαγε τις ελευθεριακές ιδέες στο Μεξικό και υπήρξε, επίσης, ο ιδρυτής της πρώτης αναρχικής εργατικής ομάδας της χώρας αυτής, επηρεάζοντας καταλυτικά το τότε αναδυόμενο εργατικό κίνημα των πόλεων, αλλά και το αγροτικό κίνημα των δεκαετιών 1860, 1870 και 1880.

Ο ιστορικός D. Tapizo, αναφέρει ότι, με το ψευδώνυμο Jose Cosmos, ήταν ο μεταφραστής σημαντικού μέρους του έργου του Πιέρ Ζοζέφ Προυντόν στην

ισπανική γλώσσα, που είχαν εκδοθεί στη Βαρκελώνη το 1870 και στο Μεξικό το 1877. Τα έργα του Προυντόν ήταν τα πρώτα κλασικά αναρχικά έργα που κυκλοφόρησαν σε ολόκληρη την Κεντρική και Λατινική Αμερική.

Γεννημένος στην Αθήνα στις 14 Οκτώβρη 1828 (σ.τ.μ.: ισπανόφωνοι ιστορικοί λένε ότι γεννήθηκε το 1832), εγκαταστάθηκε με την αυστριακή μητέρα του στη Βιέννη, μετά το θάνατο του πατέρα του, ο οποίος κατά τη διάρκεια του αγώνα των Ελλήνων για ανεξαρτησία από τους Τούρκους ήταν μέλος της ελληνικής τάξης των ευγενών. Η μητέρα του ήταν αυτή που τον ενθάρρυνε να σπουδάσει Ιατρική, αλλά, όπως συνέβαινε τότε και με αρκετούς άλλους φιλελεύθερους, ενώ ήταν ακόμα φοιτητής, έγινε ένας από τους υποστηρικτές της ουγγρικής ανεξαρτησίας και ταξίδευσε στη Βουδαπέστη για να πάρει μέρος στην εξέγερση του 1848. Αργότερα, τον ίδιο χρόνο, ο Ροδοκανάτης, απογοητευμένος κατά κάποιο τρόπο από την ήττα της εξέγερσης, εγκαταστάθηκε οικογενειακώς στο Βερολίνο, όπου συνέχισε τις ιατρικές σπουδές του.

Καθ' όσα ζούσε στο Βερολίνο, ανέπτυξε σπουδαίο ενδιαφέρον για την πολιτική φιλοσοφία και έγινε, αρχικά, θαυμαστής του Χέγκελ και, αργότερα, των Προυντόν και Φουριέ, δεχόμενος περισσότερο τις αναρχικές ιδέες του Π.Ζ. Προυντόν, ενώ συμμετείχε σε κάθε επαναστατική κίνηση της εποχής του.

Το 1850 ο Ροδοκανάτης έκανε ένα ταξίδι στο Παρίσι για να συναντήσει προσωπικά τον Προυντόν, μετά το βαθύ του επηρεασμό από το έργο του δεύτερου *Τι είναι ιδιοκτησία*. Μέσα σε λίγα χρόνια η οικογένειά του άρχισε να αντιμετωπίζει οικονομικά προβλήματα και οι ιατρικές του σπουδές άρχισαν να καθυστερούν. Όταν η οικογένειά του επέστρεψε στη Βιέννη το 1857, ο νεαρός φοιτητής αποφάσισε να εγκατασταθεί στο Παρίσι για να σπουδάσει Πολιτική Φιλοσοφία. Ενόσω βρισκόταν εκεί βρήκε, επίσης, το χρόνο να μάθει κάποιες γλώσσες (όπως την ισπανική) και να γράψει το πρώτο του φιλοσοφικό δοκίμιο με τον τίτλο *De la Naturaleza (Για τη Φύση)*, το οποίο εκδόθηκε στο Παρίσι το 1860.

Έλληνες ιστορικοί αναφέρουν ότι το 1862 βρισκόταν στην Αθήνα και συμμετείχε στην αντι-οθωνική εξέγερση, ενώ προσπάθησε, από κοινού με τον Εμμανουήλ Δαουδογλου, να συγκροτήσει μια αναρχική ομάδα, χωρίς, όμως, επιτυχία. Οι απόψεις αυτές, όμως, δεν επιβεβαιώνονται από την αμέσως μετά πορεία του

Ενώ ο Ροδοκανάτης ζούσε στο Παρίσι, συνάντησε ανάμεσα στους νεαρούς σοσιαλιστές φίλους του έναν μεξικανό, ο οποίος του μίλησε για τα Ψηφίσματα περί Γης της τότε μεξικανικής κυβέρνησης, για τις δηλώσεις του τότε προέδρου του Μεξικού, Ιγνάθιο Κομονφόρτ, σχετικά με την αγροτική μεταρρύθμιση καθώς και την πρόσκληση σε ξένους να μεταναστεύσουν στο Μεξικό και να προσπαθήσουν να ιδρύσουν νέες ανεξάρτητες αγροτικές αποικίες (κοινότητες). Τα νέα αυτά ενθουσίασαν τον Ροδοκανάτη και αποφάσισε ότι έπρεπε να πάει στο Μεξικό, ώστε να βεβαιωθεί ότι οι νέες αυτές αγροτικές κοινότητες θα μπορούσαν να οργανωθούν και αναπτυχθούν ως κομμούνες βασισμένες στις ελευθεριακές αντιλήψεις.

Καθώς ο Ροδοκανάτης προετοιμαζόταν να μεταβεί στο Μεξικό, έφτασαν κάποια νέα ότι η κυβέρνηση Κομονφόρτ κατέρρευσε και άρχισαν κάποιοι ταραχώδεις πόλεμοι για τη μεταρρύθμιση (την επονομαζόμενη *Reforma*). Έτσι, αποφάσισε να εγκατασταθεί στην Ισπανία, ώστε να βελτιώσει τα ισπανικά του, αλλά και περιμένοντας να καταλαγιάσει η βία στο Μεξικό.

Πλωτίνος Ροδοκανάτης: Ένας Έλληνας Αναρχικός στο Μεξικό

Ο ιστορικός του παγκόσμιου αναρχικού κινήματος Μαξ Νεττλώ, αναφέρει ότι ο Ροδοκανάτης εγκαταστάθηκε μόνιμα στο Μεξικό το 1863, αλλά ο John Hart και ισπανοί και μεξικανοί ιστορικοί αναφέρουν ότι αυτός αναχώρησε για το Μεξικό δύο χρόνια νωρίτερα, δηλαδή τον Απρίλη του 1861, από την Ισπανία, όταν έφτασαν κάποια νέα για τη νίκη της κυβέρνησης Χουάρεζ, κάτι που μάλλον είναι και το σωστότερο. Μετέβη αμέσως στη Βέρα Κρουζ, όπου ανακάλυψε ότι οι αγροτικές κοινότητες που σχεδιάζονταν να συγκροτηθούν από την προηγούμενη κυβέρνηση Κομονφόρτ, είχαν ήδη ξεχαστεί και εγκαταλειφθεί ως σχέδιο. Ο-ξυδερκής καθώς ήταν, ο Ροδοκανάτης παρατήρησε ότι οι μεξικανοί αγρότες (*campesinos*) στα παραδοσιακά αγροτικά χωριά τους είχαν ήδη ανακαλύψει τις βασικές ιδέες των Προυντόν και Φουριέ, αλλά συνέχιζαν να καταπιέζονται από τους τσιφλικιάδες (*hacendados*) και να πλήττονται από την αδιαφορία της καθόλου δημοφιλούς κυβέρνησης. Έτσι, αποφάσισε να οργανώσει τους αγρότες και να δημιουργήσει ένα σύστημα σοσιαλιστικών αποικιών με δική του πρωτοβουλία.

Σε μια αρχική προσπάθεια να κερδίσει συμπαθούντες, ο Ροδοκανάτης δημοσίευσε μια μπροσουρά με τίτλο *Cartilla socialista* (*Σοσιαλιστικό Αλφαβητάριο*), όπου εξηγούσε τις αρχές μιας ουτοπικής αγροτικής κοινότητας σύμφωνα με τις ιδέες του Φουριέ. Στην μπροσουρά αυτή, ο Ροδοκανάτης ζητούσε από τον αναγνώστη να πεισθεί για την επιθυμία για το σοσιαλισμό διαμέσου των αποδείξεων με επιχειρήματα:

*Ποιος είναι ο υψηλότερος και λογικότερος σκοπός στον οποίο πρέπει να αφιερωθεί το ανθρώπινο μυαλό; Η επιτυχία μιας οικουμενικής αδελφότητας ανάμεσα και στα άτομα και στους λαούς, για την επιτυχία μιας γήινης ανθρώπινης μοίρας. Και ποια είναι η παρούσα κατάσταση της ανθρωπότητας; Οι άνθρωποι διαιρούνται παντού στη γη, όσον αφορά τη βιομηχανία, την τάξη, τα κόμματα, τις εθνικότητες κ.λπ. Η κατάσταση αυτή δημιουργεί ανάμεσα στους ανθρώπους την καταστροφή και καθενός ξεχωριστά και όλων μαζί, εχθρότητες και μίσση, βία αρκετή ή λίγη, αντί για την αρμονία που έπρεπε να τους ενώνει, για την κοινή τους ευτυχία και για την εκπλήρωση της κοινής τους τύχης. Εξαιτίας της κατάστασης αυτής και παρά την εξαιρετική πρόοδο της ανθρωπότητας τους τελευταίους τρεις αιώνες, ειδικά στα ευρωπαϊκά έθνη, η ανθρωπότητα βρίσκεται ακόμα σε παγκόσμια κλίμακα κάτω από μια διαβολική εξουσία. (σ.σ.: Ο πλήρης τίτλος αυτής της μπροσουράς ήταν *Cartilla socialista. El catecismo elemental de la escuela de Carlos Fourier El Falansterio - Σοσιαλιστικό Αλφαβητάριο. Η στοιχειώδης κατήχηση της σχολής του Σαρλ Φουριέ. Το Φαλανστήριο* και εκδόθηκε από τον Χοσέ Βαλαδές).*

Ο Ροδοκανάτης συμμερίστηκε την αντίληψη του Προυντόν για τη σύμφυτη καλοσύνη του ανθρώπου, αλλά πίστεψε ότι η ατομική δικαιοσύνη, η άνιση κατανομή του πλούτου και η εκμεταλλευτική φύση της επικρατούσας κοινωνικής τάξης δημιούργησαν ηθικές διαφορές και διεφθαρμένες κυβερνήσεις και έθεσαν τον ένα άνθρωπο ενάντια στον άλλον. Μια ακόμα απόδειξη γι' αυτή του την άποψη (δηλαδή, τη σύμφυτη καλοσύνη και τη διαφθορά του ανθρώπου που προκαλείται από την ιδιωτική ιδιοκτησία και τις περιβαλλοντικές συνθήκες), αποτελεί και μια άλλη εργασία του, με τίτλο *Estudios de filosofia social* (*Μελέτες για την κοινωνική φιλοσοφία*), που δημοσιεύτηκε στην εφημερίδα *El Socialista* (*Ο Σοσιαλιστής*) στις 26 Φλεβάρη και 9 Μάη 1883, αλλά και διάφορα άλλα

άρθρα του στην ίδια εφημερίδα κατά τη δεκαετία του 1880.

Την εποχή αυτή και οι μαρξιστές, αλλά και, ειδικά, οι αναρχικοί, προωθούσαν αυτή την άποψη, ότι, δηλαδή, μετά την επιτυχία της επανάστασης οι φυλακές δεν θα ήσαν πλέον απαραίτητες.

Αφού απέτυχε να προσελκύσει τον αριθμό των ανθρώπων που χρειαζόταν για την ίδρυση μιας αγροτικής αποικίας, ο Ροδοκανάτης προσπάθησε να αποκτήσει μια θέση δασκάλου στο Κολέγιο *San Ildefonso* της Πόλης του Μεξικού. Δεν μπόρεσε, όμως, να κερδίσει την υπόληψη των υπευθύνων του Κολεγίου (colegio) προς το άτομό του και δέχτηκε, τελικά, μια θέση δασκάλου σ' ένα τοπικό προπαρασκευαστικό σχολείο. Κατά τη διάρκεια της απασχόλησής του στο εν λόγω σχολείο, επηρέασε και μύησε στον ελευθεριακό σοσιαλισμό αρκετούς σπουδαστές που έγιναν ακολούθητές του. Έτσι, το 1863 οι σπουδαστές αυτοί δημιούργησαν μια ομάδα μελέτης, που το 1865 έγινε γνωστή με το όνομα *Grupo de Estudiantes Socialistas* (Ομάδα Σοσιαλιστών Σπουδαστών). Η ομάδα θεωρείτο το μεξικανικό τμήμα της, μπακουινικής έμπνευσης, Διεθνούς.

Όπως γράφει ο Μ. Genofonte (στο άρθρο του με τίτλο *Πλωτίνος Ροδοκανάτης: Ο αναρχισμός και ο εργατικός αγώνας στο Μεξικό*, που δημοσιεύτηκε στο περιοδικό *La Campana* της πόλης Ποντεβέδρα της Ισπανίας), ο Ροδοκανάτης, στην ουσία, ποτέ δεν υποστήριξε τις απόψεις του Μ.Μπακούνιν. Οι απόψεις του προσέγγιζαν κυρίως κάποιες από τις δημιουργικές ιδέες των πρώτων αναρχικών, συνηγορώντας περισσότερο υπέρ της αρμονίας του ανθρώπου με τη φύση, συνδέοντας αυτές του τις απόψεις με κάποιες σχεδόν θρησκευτικές ιδέες περί πανθεισμού και άρνησης της βίας. Ειδικά για τη βία, πίστευε ότι βιάζει την ιστορία και επιβραδύνει κάθε κοινωνική αλλαγή. Γι' αυτό και ο Ροδοκανάτης τασσόταν εναντίον των ένοπλων επαναστατικών ομάδων, βασιζοντας τις ελπίδες του για αλλαγή στην προπαγάνδα, στην αυτοδιεύθυνση και στον κοινωνικό μετασχηματισμό από κάτω προς τα πάνω, καλώντας για ριζοσπαστικότερους άμεσους αγώνες. Ο ίδιος έβλεπε τους νεαρούς συντρόφους του (της *Ομάδας Σοσιαλιστών Σπουδαστών*) ως συνεχιστές του αναρχικού ιδανικού. Στην πραγματικότητα, ο Ροδοκανάτης και οι σύντροφοί του έθεσαν τις βάσεις και έδωσαν μορφή στην αλληλοβοήθεια και την αλληλοϋποστήριξη ανάμεσα στις κοινότητες που αγωνίζονταν για καλύτερευση της ζωής και των συνθηκών εργασίας τους. Και η διαδικασία αυτή ολοκληρώθηκε αρκετά γρήγορα!

Ανάμεσα στα μέλη της Ομάδας Σοσιαλιστών Σπουδαστών συγκαταλέγονταν μελλοντικές φυσιογνωμίες του μεξικανικού αναρχισμού και σοσιαλισμού: ο Φραντσίσκο Ζαλοκόστα ένας νεαρός «ζηλωτής» που ηγήθηκε των κατοπινών αγροτικών εξεγέρσεων, ο Σαντιάγκο Βιλανουέβα ο οργανωτής του εργατικού κινήματος των πόλεων και ο Χερμενεγκίλδο Βιλλαβιγκένθιο που συνεργάστηκε με τον Ζαλοκόστα στη δεκαετία του 1860, αλλά πέθανε πριν συμβούν τα μεγάλα γεγονότα των δεκαετιών 1870 και 1880. Όλοι τους έγιναν τεχνίτες αφού του αποφοίτησαν από το σχολείο και άρχισαν τις οργανωτικές δραστηριότητές τους ανάμεσα στους τεχνίτες της Πόλης του Μεξικού, οι οποίοι είχαν τότε αρχίσει να εκφράζουν μια όλο και αυξανόμενη δυσαρέσκεια για το αναπτυσσόμενο εργοστασιακό σύστημα παραγωγής εμπορευμάτων. Τα εργοστάσια είχαν καταστήσει τους τεχνίτες οικονομικά τρωτούς και το παραδοσιακό συντεχνιακό σύστημα αλληλοπροστασίας τους ήταν ανίσχυρο. Επίσης, η μεξικανική συντεχνιακή παράδοση - παρακλάδι του ισπανικού και ευρωπαϊκού συντεχνιακού

Πλωτίνος Ροδοκανάτης: Ένας Έλληνας Αναρχικός στο Μεξικό

συστήματος, που είχε τόσο εμβριθέστατα εμπνεύσει τον Προυντόν - συνεισέφερε στην υιοθέτηση εκ μέρους των Μεξικανών τεχνητών των προυντονικών αλληλοβοηθητικών ιδεών.

Ένα από τα πρώτα σχέδια που ανέλαβαν οι σπουδαστές ήταν να αναζωογονήσουν τη απενεργοποιημένη αλληλοβοηθητική οργάνωση *La Sociedad Particular de Socorros Mutuos* (*Ειδικός Αμοιβαίος Αλληλοβοηθητικός Σύνδεσμος*), η οποία είχε, αρχικά, ιδρυθεί το 1853 από τεχνίτες καπελοποιούς. Φυσικά, η νέα οργάνωση δεν είχε καμία σχέση με την προκάτοχό της, επειδή το 1853 οι σοσιαλιστικές ιδέες δεν ήταν ακόμα ριζωμένες στο Μεξικό.

Το 1865, όπως θα δούμε παρακάτω, η ομάδα αυτή, υπό την καθοδήγηση του Πλωτίνου Ροδοκανάτη, οργάνωσε την πρώτη ιστορικά καταγεγραμμένη απεργία στο Μεξικό, σε δύο εργοστάσια υφαντουργίας. Η απεργία αυτή εμποδίστηκε σημαντικά από το στρατό του τότε αυτοκράτορα Μαξιμιλιανού (ο οποίος ήταν μαριονέτα του γάλλου Ναπολέοντα Γ').

Το 1864, ενώ δίδασκε σε ένα άλλο προπαρασκευαστικό σχολείο, ο Ροδοκανάτης δημοσίευσε ένα φυλλάδιο με τον τίτλο *Neopanteismo. Consideracion sobre el hombre y la naturaleza* (*Νεοπανθεϊσμός. Εκτίμηση για τον άνθρωπο και τη φύση*). Το κείμενο αυτό έγινε αμέσως κεντρικό σημείο διαλόγου ανάμεσα στους σπουδαστές, ενώ σύντομα το ακολούθησαν άλλα κείμενα, τα οποία σχολίαζαν λεπτομερώς τα περισσότερο επαναστατικά στοιχεία του πρώτου. Όπως και το *Cartilla Socialista*, το κείμενο αυτό βοήθησε στην εδραίωση μιας περισσότερο αφοσιωμένης στον αγώνα ομάδας σπουδαστών-ακολουθητών του Ροδοκανάτη.

Οι ιδέες του Ροδοκανάτη δημιούργησαν μια βάση για τη φιλοσοφική ανάπτυξη του μεξικανικού αναρχισμού. Περιέβαλε την ιδέα των ουτοπικών χωρικών φαλανστηρίων του Φουριέ και, όπως ο Προυντόν, την προσάρμοσε στην ιδέα των αλληλοβοηθητικών συνδέσμων και συνεργατικών (*cooperatives*) των συνοδευόμενων από την άρνηση του κράτους. Επιζητούσε (ο Ροδοκανάτης) μια ομοσπονδιακή πολιτική δόμηση, καταγγέλοντας το μεγαλύτερο μέρος της πολιτικής δραστηριότητας, ενώ αρνήθηκε και τη δικτατορία του προλεταριάτου. Τα δοκίμιά του ακολούθησαν το δρόμο αυτών των στοχαστών του 19^{ου} αιώνα. Όπως οι Κόμπε, Μαρξ και Σπένσερ, ο Ροδοκανάτης επιζητούσε οικουμενικούς νόμους. Όπως ο Κόμπε και ο Σπένσερ ήθελε, κατά ιδεαλιστικό τρόπο, να αναδείξει την *αληθινή φύση του ανθρώπου*. Κατά την άποψή του αυτή η *αληθινή φύση του ανθρώπου* απαιτούσε τον ελευθεριακό σοσιαλιστικό τρόπο ζωής που είναι σήμερα γνωστός ως αναρχισμός. Επιζητούσε να εξαλείψει το ρόλο του κράτους στις εσωτερικές οικονομικές υποθέσεις, να οργανώσει εκ νέου την ιδιοκτησία μέσω συνεργατικών και να καταργήσει την πολιτική και τα πολιτικά κόμματα. Αυτό έγραφε, μάλιστα, στην εργασία του με τίτλο *Lo que queremos* (*Αυτό που επιθυμούμε*), που δημοσιεύτηκε στο *El Hijo del Trabajo* (*Ο Γιος της Εργασίας*) στις 28 Απρίλη 1878:

*Στην αρχή θα υπάρξει ίση κατανομή της βιομηχανικής παραγωγής και του πλούτου. Τότε αυτή η πρακτική θα εξαπλωθεί από τις προσπάθειες των αδελφών μας που θα έχουν ενωθεί με βάση τα κοινά τους ενδιαφέροντα. Ακολουθώντας αυτό, θα πορευτούμε στον κοινωνικό δρόμο που είναι και ο φυσικός. (Πλ. Ροδοκανάτης, *El Programa Social - Το Κοινωνικό Πρόγραμμα* - 16 Απρίλη 1876).*

Επεξεργάστηκε το ζήτημα ως ακολούθως:

Ο δρόμος του σοσιαλισμού σήμερα είναι αυτός της Γαλλικής Επανάστασης του 1793 ελευθερία, ισότητα και αδελφότητα, στο οποίο προσθέτουμε την ενότητα. Ελευθερία σημαίνει την ανάπτυξη όλων των ειδικοτήτων ή των τεχνών και όλων των ατομικών ταλέντων χωρίς περιορισμό. Ελευθερία σημαίνει το δικαίωμα στην εξάσκηση όλων των ειδικοτήτων χωρίς την απόκτηση επίσημων τίτλων και αδειών ή επιτρέποντας το μονοπώλιό τους από τα πανεπιστήμια. Ελευθερία σημαίνει την απελευθέρωση και επανόρθωση των γυναικών και ατομική ελευθερία από όλες τις απαγορεύσεις.

Ισότητα σημαίνει ίσα δικαιώματα σύμφωνα με το νόμο, ισότητα των κοινωνικών θέσεων μέσα σε ένα έθνος, ίση κατανομή του πλούτου και ισότητα συνείδησης πριν η οικουμενική ηθική τάξη αντιπροσωπευτεί από την ανθρωπότητα. Αυτό αποτελεί το αξίωμα του κοινού νόμου. Αδελφότητα σημαίνει αλληλεγγύη που επιτυγχάνεται με την αγάπη και τη φιλανθρωπία ανάμεσα στα μέλη της μεγάλης ανθρώπινης οικογένειας. Όχι άλλη διαφωνία, όχι άλλο μίσος ανάμεσα σε πολιτικά κόμματα, όχι άλλες θρησκευτικές σταυροφορίες ή καταδιώξεις σαν αυτές που έχουμε ήδη δει από ομάδες που διεκδικούν μια θέση στους Ουρανοί, αλλά εδώ στη Γη που έχουν αντιπροσωπευτεί μόνο με την ατιμία σε βάρος όλης της ανθρωπότητας.

*Ενότητα είναι η σύγκλιση όλων των ατομικών ενδιαφερόντων με αυτά της γενικής ευημερίας. Ενότητα είναι η ένωση όλων για πάντα, με την έννοια του συνδέσμου, των ταλέντων και της εργασίας και του κεφαλαίου. (Από άρθρο του στο *El Socialista* στις 28 Μάη 1876).*

Στο κάλεσμά του για την ελευθερία του ανθρώπου από όλες τις απαγορεύσεις, ο Ροδοκανάτης εξέφρασε τις περισσότερο ριζοσπαστικές ελευθεριακές απόψεις του καιρού του. Κατά ειρωνικό τρόπο, μπορεί κάποιος να διακρίνει τους σπόρους του αναρχικού «αντι-ακαδημαϊσμού» ακόμα και στην εργασία του ίδιου του ακαδημαϊκού Ροδοκανάτη. Η αντίθεσή του στον πανεπιστημιακό έλεγχο των επαγγελματιών και των επίσημων πτυχίων προσδιόρισε τις αντιδράσεις μιας ομάδας ανθρώπων που αγωνίζονταν ενάντια σε ό,τι έβλεπαν ως απαγορευτικό θεσμό της καπιταλιστικής κοινωνίας. Καθώς ο αγώνας αυτός εντάθηκε, η δυσανεξία ενάντια στους ακαδημαϊκούς και τους θεσμούς που αντιπροσώπευαν άρχισε να αναπτύσσεται συνεχώς. (Για το ίδιο θέμα υπάρχει άρθρο του Χοσέ Μαρία Γκονζάλεζ στην αναρχική εφημερίδα *El Hijo del Trabajo* (*Ο Γιος της Εργασίας*) στις 14 και 28 Ιούλη 1878). Συνεπείς με τις απόψεις του Ροδοκανάτη για ελευθερία ειδικεύσεως, οι αναρχικοί συντάκτες του *El Hijo del Trabajo* υπερασπίστηκαν για αρκετά χρόνια κάποιον ψευτογιατρό, ονόματι Χουάν Γκονζάλεθ, ενάντια στις συχνές επιθέσεις σε βάρος του από τρίτους. Ο Γκονζάλεθ διαφήμιζε τις θαυματουργές του θεραπείες σε σχεδόν κάθε τεύχος της εφημερίδας.

Ο Ροδοκανάτης, συνεπής με τις ιδέες του ευρωπαϊκού αναρχισμού, έκανε μια έκκληση για κατάργηση όλων των εθνικών συνόρων και για μια παγκόσμια αδελφότητα των λαών:

*Η συσσώρευση τεράστιων ποσών κεφαλαίου θα είναι τότε μόνον απαραίτητη καθώς το κίνημα εξαπλώνεται και όλα τα έθνη της Γης θα ενωθούν με βάση το πνεύμα του συνεργατισμού και ο εγωισμός θα μετατραπεί σε σεβασμό για το κοινό ενδιαφέρον. (Από το *El Programa Social*).*

Πλωτίνος Ροδοκανάτης: Ένας Έλληνας Αναρχικός στο Μεξικό

Η αναρχική οργάνωση *La Social* (Η Κοινωνική) που δημιουργήθηκε από την *Grupo de Estudiantes Socialistas* το 1865-1866 και ηγήθηκε από τον Ροδοκανάτη, επεδίωκε να αποτελέσει το όχημα διαμέσου του οποίου οι στόχοι θα επιτυγχάνονταν στο Μεξικό:

Η La Social έχει ως πρόγραμμά της, όπως και εμείς, την παγκόσμια ένωση. Δεν αναγνωρίζει εθνικότητα. Τα τρία σύμβολά της είναι ελευθερία, ισότητα και αδελφότητα. Η Ιερή Ιδέα. (El Hijo del Trabajo, 9 Μάη 1876).

Ο Ροδοκανάτης απέδωσε το πολιτικό χάος, την οικονομική στασιμότητα και την τρομερή φτώχεια της μεξικανικής κοινωνίας στην ύπαρξη της κυβέρνησης και της δημοκρατίας με την επίσημη θεσμοθέτησή της:

Ο (πρόεδρος) Lerdo ζει στο φόβο εξαιτίας αυτής της τύχης που έχει κληρονομηθεί από τους προκατόχους του την επανάσταση. Γι' αυτό, ανεξάρτητα από την εξουσία της, καμία κυβέρνηση δεν ήταν ικανή να ανακουφίσει τη μιζέρια και τις ατυχίες των φτωχών... Έτσι, μπορούμε λογικά να συμπεράνουμε ότι καμία από τις νόμιμα ή παράνομα θεσμοθετημένες κυβερνήσεις διαμέσου ολόκληρης της ιστορίας του Μεξικού δεν έχει καταστεί ικανή να θεραπεύσει ένα απλό πρόβλημα που έχει αναστατώσει τον κόσμο. Κι αυτό επειδή η κυβέρνηση από την ίδια της τη φύση δεν έχει τα απαραίτητα χαρακτηριστικά ώστε να παράγει επιθυμητά αποτελέσματα... Γι' αυτό η δημοκρατία είναι ανίσχυρη να δημιουργήσει ευτυχία για τον κόσμο, εξαιτίας της φύσης της οργάνωσης και του τρόπου ύπαρξής της. (La organizacion del trabajo - Η οργάνωση της εργασίας -, στο El Socialista 27 Φλεβάρη 1876).

Βλέποντας την απελπισία ανάμεσα στους Μεξικανούς τεχνίτες, τους εργάτες της πόλης και τους αγρότες, ο Ροδοκανάτης παρατήρησε ότι η δημοκρατία θα καταρρεύσει *εάν δεν γονιμοποιηθεί από αυτό το άγιο και πολυαγαπημένο δόγμα του σοσιαλισμού, το οποίο απελευθερώνει από τις υψηλότερες και περισσότερες εκθιαζόμενες αρχές της φιλοσοφίας, που εξασφαλίζουν στην ανθρωπινή ύπαρξη τη διατήρησή της, ένα μέλλον μέσω του αιώνιου νόμου της εργασίας, κάτω από το βασίλειο της οποίας είναι αντικείμενα όλων των ειδών της φύσης. (La organizacion del trabajo - Η οργάνωση της εργασίας -, στο El Socialista 27 Φλεβάρη 1876).*

Η παραπάνω παραπομπή στον *αιώνιο νόμο της εργασίας* φέρνει στην παρατήρησή μας την άποψη του Ροδοκανάτη περί του συνεχούς μηχανισμού της ιστορίας, κάτι που εκφράστηκε πρώτα από τον Φουριέ και μετασχηματίστηκε αργότερα από τον Προυντόν, κυρίως ως απάντηση στη μαρξιστική διαλεκτική. Ανάμεσα στη διαδικασία της συνεχούς ιστορικής πορείας όλοι οι άνθρωποι και οι κανόνες συμπεριφοράς τους είναι υποκείμενοι στους *αιώνιους νόμους* της ανάπτυξης. Για παράδειγμα, ο Προυντόν ανίχνευσε τις, σύμφωνα με αυτόν, *ανήθικες πλευρές* της ανθρωπίνης ελευθερίας ως ιστορική διαδικασία μέσα στην κοινωνία ως ακολούθως: *ελευθερία των ατόμων, ελευθερία της εργασίας, ελευθερίας συνείδησης, ελευθερία της επεξεργασίας, ελευθερία ψήφου.* Το άτομο για τον Προυντόν αντιπροσώπευσε το *βασικό τμήμα της κοινωνίας, αλλά η αναπτυσσόμενη κοινωνία προνόησε τη συνεχή τάξη μέσα στην οποία η προσωπικότητα κάθε ανθρώπου βρήκε την εκπλήρωσή της. Το άτομο ήταν το ακέραιο τμήμα της κοινωνίας. Και όπως το εσωτερικό όργανο που δρούσε ως συστατικό του ανθρώπινου σώματος, το άτομο λειτουργούσε ως ένα ακέραιο τμήμα της κοινωνίας.*

Αλλά ο Ροδοκανάτης πίστευε ότι η ομαλότητα αυτή προχώρησε, πέρα από τους απλούς ανθρώπους και την κοινωνία, στην ύπαρξη οικουμενικών νόμων που διακανόνιζαν όλα τα ουράνια σώματα και τα ζώντα όντα στον κόσμο. Οι *αιώνιοι νόμοι* του Προυντόν, από τη στιγμή που ανακαλύφθηκαν και τέθηκαν σ' εφαρμογή, σύμφωνα με το Ροδοκανάτη, *θα μπορούσαν να απελευθερώσουν όλη την ανθρωπότητα, επειδή τα προβλήματα τα σύμφυτα στην αναζήτηση για μια ίση και δίκαιη κοινωνία θα μπορούσαν τότε να προβλεφθούν και να πραγματοποιηθούν με αυτά.* (*Medula panteistica del sistema filosofiko de Spinoza - Η πανθειστική ουσία του φιλοσοφικού συστήματος του Σπινόζα*. Το άρθρο αυτό ήταν μέρος ενός μεγαλύτερου του Ροδοκανάτη, που δημοσιεύτηκε σε συνέχειες στο *El Socialista*, στις 27 και 31 Μάρτη και 10 Απρίλη 1885).

Δοσμένης της ανθρωπιστικής και αισιόδοξης εμπιστοσύνης που διακατείχε τους σοσιαλιστές του 19^{ου} αιώνα (σ.τ.μ.: εκείνη την εποχή ακόμα και οι αναρχικοί αποκαλούνταν σοσιαλιστές) όσον αφορά την ικανότητα της ανθρωπότητας να επιλύσει τελεσιδικά τα προβλήματά της, θεωρητικές απόψεις σαν κι αυτές του Ροδοκανάτη χρησιμοποιούνταν για να δικαιολογήσουν το σοσιαλισμό. Πάντως, όταν λαμβάνονταν υπόψη από μια κυριολεκτική άποψη, ειδικά από τους συντηρητικούς μεξικανούς θρησκευτικούς συγγραφείς - οι οποίοι δεν είχαν διαβάσει ποτέ Προυντόν ή Φουριέ και οι οποίοι δεν είχαν ακούσει ποτέ για τις συνεχείς αρχές ή την μαρξιστική διαλεκτική και, για παραδοσιακούς λόγους, δεν θα μπορούσαν να δεχθούν τον Κόμπε ή και τον Σπένσερ ακόμα - ο Ροδοκανάτης εμφανίστηκε σε αυτούς ως συγχυσμένος.

Αντίθετα με μερικούς από τους ενθουσιώδεις του μαθητές, όπως ο Ζαλοκόστα, ο Ροδοκανάτης (όπως είπαμε πριν) φοβόταν τη βία και τις ταραχές της επανάστασης. Ήταν πάντα στοχαστής και ιδεαλιστής παρά άνθρωπος της βίαιης δράσης, υποστηρίζοντας την ειρηνική μετάβαση από τον καπιταλισμό σε μια κοινωνία βασισμένη στην ιδέα των εθελοντικών οργανώσεων συνδεδεμένων σε μια ομοσπονδία χαλαρών δεσμών. Οι σύνδεσμοι αυτοί θα μπορούσαν να καταργήσουν το σύστημα των πολιτικών κομμάτων, το σύστημα της μισθωτής εργασίας και τους ποικίλους βαθμούς πλούτου μέσα στην καπιταλιστική κοινωνία με μια οικονομική και κοινωνική ισότητα, ελεύθερες πιστώσεις, αλληλοβοήθεια και φιλανθρωπία. Ο Ροδοκανάτης διέβλεψε μια νέα ανθρωπινή τάξη να αναπτύσσεται με την οποία θα μπορούσε να απολαύσει τη βιομηχανική παραγωγικότητα των παλαιών κοινωνιών, αλλά αντικαθιστώντας την εκμετάλλευση και τη μιζέρια με αδελφότητα, αγάπη και συνεργασία. (*Peligros para el porvenir - Κίνδυνος για το μέλλον* - στο *El Socialista*, 12 Μάρτη 1867, αλλά και στα *La Asociacion - Ο Σύνδεσμος* - στο ίδιο έντυπο στις 26 Μάρτη 1876, *Lo que queremos* και *Viva Socialismo - Ζήτω ο Σοσιαλισμός* - στο *El Hijo del Trabajo*, στις 17 Μάρτη 1878).

Συνεπώς μ' αυτή τη νέα τάξη, ο Ροδοκανάτης εξέφρασε, σε αρκετές περιπτώσεις, το ενδιαφέρον του για αδελφότητα, αγάπη και συνεργασία μ' ένα κάλεσμα για την απελευθέρωση των γυναικών. Σκεφτόταν, μάλιστα, να στρατολογήσει αρκετές γυναίκες στη *La Social*, πράγμα που, βέβαια, έκανε. Οι γυναίκες αυτές έγιναν αργότερα οι πρώτες γυναίκες αντιπρόσωποι στο Μεξικανικό Εθνικό Εργατικό Κογκρέσο. (Υπάρχουν σχετικά άρθρα του Ροδοκανάτη στο *El Socialista* στις 28 Μάη 1876 και, επίσης, στο *El Hijo del Trabajo* στις 9 Μάη 1876). Μία από αυτές, η Σολεδάδ Σόσα, δίδαξε αργότερα Λογοτεχνία στο εργατικό σχολείο που ιδρύθηκε από το Κογκρέσο.

Πλωτίνος Ροδοκανάτης: Ένας Έλληνας Αναρχικός στο Μεξικό

Ο Ροδοκανάτης αισθανόταν πάντα ότι ο άνθρωπος αυτός που θα ζούσε σε ένα σοσιαλιστικό περιβάλλον θα μπορούσε να το κάνει χωρίς πίεση. Γι' αυτό, το κριτήριο για τη διανομή της παραγωγής θα μπορούσε να βασιστεί περισσότερο στις ανάγκες παρά στην ποσότητα της προσφερόμενης εργασίας. Αυτό, φυσικά, προηγήθηκε της θέσης που υποστηρίχθηκε από τον Κροπότκιν. Ο Ροδοκανάτης πίστευε ότι, από τη στιγμή που το σύστημα της καπιταλιστικής πολιτικής εξουσίας και εκμετάλλευσης σε βάρος του ατόμου έφτανε στο τέλος του (σ.τ.μ.: οι περισσότεροι σοσιαλιστές της εποχής πίστευαν ότι από ώρα σε ώρα θα καταρρεύσει ο καπιταλισμός και θα έρθει η επανάσταση που θα εγκαθιδρύσει το σοσιαλισμό), ο εργάτης θα μπορούσε να συνεισφέρει στο συλλογικό καλό σύμφωνα με την ελεύθερη θέλησή του και με ένα φυσικό τρόπο. Οι διαρκείς αναφορές του στο φυσικό συνεργατισμό των ανθρώπων είναι και πάλι προυντονικής προέλευσης και προλαμβάνουν τις ύστερες εργασίες του Κροπότκιν. Σύμφωνα με τον αναρχικό ιστορικό και συγγραφέα Άνχελ Καππελλέτι, όπως και ο Κροπότκιν, έτσι και ο Ροδοκανάτης έτρεφε εμπιστοσύνη στο πνεύμα κοινοτισμού και στο έμφυτο μίσος των ανθρώπων για το κράτος και σ' αυτά βάσιζε την έλευση ενός σοσιαλιστικού μέλλοντος.

Επιπλέον, προσδοκούσε από τον καπιταλιστή να εισέλθει στη νέα συνεργατική κοινωνία και να προσφέρει τα πλούτη και τα προνόμιά του ελεύθερα, σύμφωνα με τα όσα υπαγορεύει ο φυσικός νόμος και το ένστικτο για αλληλοβοήθεια στο οποίο αυτός αισθανόταν ότι ο άνθρωπος δεν θα μπορούσε να αντισταθεί αόριστα. (Υπάρχει σχετικό άρθρο του Ροδοκανάτη στο *El Socialista* στις 28 Μάη 1876, ενώ ο αναγνώστης μπορεί να ανατρέξει και στην *Αλληλοβοήθεια* του Κροπότκιν στη σελίδα 362 της αγγλικής έκδοσης).

Αντίθετα με πολλούς άλλους μεξικανούς σοσιαλιστές του 19^{ου} αιώνα, ο Ροδοκανάτης αποκάλυψε στα γραπτά του κάποιες γνώσεις μαρξισμού, αποδεικνύοντας όμως και την αντίθεσή του σ' αυτόν (στο άρθρο του *Peligros para el porvenir*, για παράδειγμα). Για να έχει καλύτερα αποτελέσματα στις προσπάθειές του όσον αφορά την οικοδόμηση ενός αναρχικού κινήματος στο Μεξικό (αν και μη «μπακουνικός»), ο Ροδοκανάτης προτίμησε τη δημιουργία μπακουνικού τύπου μυστικών συνδέσμων και για να προπαγανδίσουν τη σοσιαλιστική θεωρία και για να κερδίσουν δημοτικότητα για τη θεωρία, με την εισαγωγή ενός προγράμματος για την εργατική τάξη βασισμένου πάνω σε άμεσα θέματα. (Υπάρχει σχετικό άρθρο του Ροδοκανάτη στο *El Socialista* στις 14 Μάη 1876).

Ο μυστικός σύνδεσμος *La Social* σχεδίαζε να εισαγάγει το σοσιαλισμό στο Μεξικό. Όπως το έθεσε ο Ροδοκανάτης, η *La Social* σχεδίαζε να εργαστεί πάνω στη μη εφαρμογή της σχέσης κράτους-οικονομικού συστήματος, την αναδιοργάνωση της ιδιοκτησίας, την κατάργηση της πολιτικής και των πολιτικών κομμάτων, της ολοκληρωτικής καταστροφής του φεουδαρχικού συστήματος και της ψήφισης αγροτικών μεταρρυθμιστικών νόμων. Αυτό είναι σοσιαλισμός και αυτό θέλουμε.... (Άρθρο του Ροδοκανάτη στο *El Hijo del Trabajo* στις 28 Απρίλη 1878). Διέβλεπε πάντα προς ένα συνεργατικό σύστημα τεχνητών εργαστηρίων, εργατικών κολεκτίβων και αγροτικών κομμούνων ως την ηθική αντίθεση σε μια ανήθικη καπιταλιστική κοινωνία.

Ο Ροδοκανάτης έχει περιγραφεί ως μαθητής του Φουριέ. (Victor Alba, *Las ideas sociales contemporaneas en Mexico - Οι σύγχρονες κοινωνικές ιδέες στο Μεξικό*. Στο έργο αυτό παρέχεται ένα παράδειγμα αυτής της τάσης υπεραπλού-

στευσης με τη θεώρηση του Ροδοκανάτη ως μαθητή του Φουριέ). Αλλά ως σοσιαλιστής των μέσων και του τέλους του 19^{ου} αιώνα, είναι ξεκάθαρο ότι ο Προυντόν ήταν αυτός που άσκησε τη μεγαλύτερη επίδραση σ' αυτόν. Η αντίληψή του για την κυβέρνηση είναι το καλύτερο παράδειγμα για την επίδραση αυτή. Επηρεάστηκε από το προυντονικό ιδανικό για μια α-κρατική κοινωνία, ενώ ο Φουριέ υπέθετε πάντα την ύπαρξη του κράτους. Ο Ροδοκανάτης θαύμαζε, προφανώς, τον Φουριέ, αλλά δεν μπορεί να υπάρξει καμία αμφιβολία για το ότι υποστήριζε την άποψη για το ρόλο που μπορεί να παίξει το κράτος (στα άρθρα του *La organizacion del trabajo* και *Lo que queremos*). Διαφωνούσε, επίσης, με τον Φουριέ και στο ζήτημα της διανομής του πλούτου. Διαφοροποιώντας το αξίωμα του δεύτερου «στον καθένα ανάλογα με το κεφάλαιο, την εργασία και τις ικανότητές του» ο Ροδοκανάτης πήρε τη θέση του Προυντόν, ότι μόνο η ατομική παραγωγικότητα μέσα στην ισότιμη ομάδα και η προσωπική ανάγκη του ατόμου πρέπει να λαμβάνονται υπόψη. Είδε την ανισότητα των ρόλων της ατομικής εργασίας, αλλά είδε επίσης και τον καθένα απ' αυτούς τους ρόλους το ίδιο απαραίτητους στην κοινωνία. (Αυτό συναντάται και στα έργα του Προυντόν, αλλά και στα άρθρα του Ροδοκανάτη *El Programa Social* και *Viva Socialismo*).

Όπως ο Προυντόν, έτσι και ο Ροδοκανάτης αντιλήφθηκε ότι οι ακαδημαϊκοί έπαιζαν έναν ελιτίστικο ρόλο στην οικοδόμηση του σοσιαλισμού. Υιοθετώντας την άποψη που είχε προσωρινά υποστηρίξει ο Προυντόν στη δεκαετία του 1850, όταν ο Ροδοκανάτης τον γνώριζε ήδη, έγραφε: *Εμείς που προικιστήκαμε από την καλή τύχη αναγνωρίζουμε την αποστολή και την υποχρέωσή μας... Κινούμαστε από την αγάπη για τις γυναίκες και τα παιδιά μας και από τη γνώση που παρέχεται από τις κοινωνικές επιστήμες... (η αγάπη και η γνώση) είναι συνδεδεμένες, όπως το φως και οι άλλες κοσμικές ύλες που βρέθηκαν στο σύμπαν κατά τη διάρκεια της δημιουργίας και μας υπηρετούν σαν φυλακτό. (Στο *Peligros para el porvenir*).*

Αντιμετώπιζε τη διάνοηση ως ένα εκλεκτό μέρος δασκάλων και διασπορέων ψευδών πληροφοριών στις μάζες και, ως αποτέλεσμα αυτού, αφιερώθηκε στη συγγραφή φιλοσοφικών πραγματειών και άρθρων εφημερίδων, συνήθως, τα οποία δεν απευθύνονταν πάντα προς τους αναγνώστες των σοσιαλιστικών και εργατικών εφημερίδων και περιοδικών.

Η δημοσιευμένη το 1874 φιλοσοφική επιθεώρηση του Ροδοκανάτη με τον τίτλο *El Craneoscopio* (σ.τ.μ.: εννοεί μάλλον το περίγραμμα του κρανίου), έρχεται σε οξύτατη αντίθεση με τα συνηθισμένα του άρθρα σε εφημερίδες με εργατικό κοινό. (Το περιοδικό *El Craneoscopio* έφερε ως υπότιτλο *Periodico Fenologico y Cientifico - Φρενολογικό και Επιστημονικό Περιοδικό* και κυκλοφόρησε στο διάστημα 16 Απρίλη - 10 Ιούνη 1874).

Ο Ροδοκανάτης προσπάθησε να προσηλυτίσει στο σοσιαλισμό τους αναγνώστες με την ιστορία της δυτικής φιλοσοφίας. Επέδειξε ακόμα μια αξιοσημείωτη γνώση, παραθέτοντας στα άρθρα του Οράτιο, Πασκάλ, Ντεκάρτ, Λέϊμπνιτς και Χέρμπερ, η σκέψη των οποίων συνεισέφερε στην ανάπτυξη των σοσιαλιστικών ιδεών. Επικαλούμενος ένα όνειρο που το ονόμασε *Χριστιανικό οικουμενιστή*, ο Ροδοκανάτης ερμήνευσε την εξέλιξη της κοινωνίας και των εθνών ως *θέλημα θεού*. Ο θεός είναι *οι οικουμενικοί νόμοι του κόσμου*. Πίστευε ότι αυτή η διαδικασία αλλαγής θα μπορούσε να έχει ως αποτέλεσμα τη δημιουργία *μιας μεγάλης*

Πλωτίνος Ροδοκανάτης: Ένας Έλληνας Αναρχικός στο Μεξικό

και οικουμενικής δημοκρατίας με την καταστροφή του παλαιού κόσμου. (Στο *El Craneoscopio*). Με την έννοια των συνδέσμων του Προυντόν, η εξαγόμενη ουτοπία είναι τώρα αρκετά γνωστή: *όχι άλλη ιδιωτική ιδιοκτησία, οι γυναίκες θα απελευθερωθούν και η άγνοια θα εξαλειφθεί, επειδή κάθε τι είναι αντικείμενο των νόμων της προόδου. Ο κόσμος κατευθύνεται προς μια ολοκληρωτική ενότητα κάτω από ένα σύστημα ελευθερίας* (Αυτό αναφέρεται σε ένα ειδικό αφιέρωμα στο *El Craneoscopio*, στις 16, 22 και 29 Απρίλη 1874). Από εκεί και πέρα, ενώ πλησιάζουμε στο αντικείμενο που διαφέρει στο *El Craneoscopio*, τα συμπεράσματα παραμένουν ίδια και अपαράλλακτα.

Η σειρά μελετών στο *El Craneoscopio* αποδεικνύει, για μια ακόμα φορά, την πεποίθησή του ότι τα καλύτερα πληροφορημένα και περισσότερο πολιτισμένα στοιχεία της κοινωνίας, προς τα οποία κατηύθυνε την έκκλησή του, έπρεπε να προσεγγιστούν με βάση ένα περισσότερο υψηλό ακαδημαϊκό σχέδιο από ό,τι οι συνηθισμένοι εργάτες. Όπως στον Μπακούνιν - και για ένα διάστημα στον Προυντόν - η «διαφθορά» των δευτέρων και η αναγκαιότητα να παρακινήσει τα στοιχεία αυτά προς μια αυτο-βελτίωσή τους παρέμενε για τον Ροδοκανάτη ένα από τα μεγαλύτερά του ενδιαφέροντα. (Αυτό υποστήριξε σε άρθρα του στο *El Socialista* στις 14 και 28 Μάη 1876, σε μια ομιλία του με αφορμή την επανίδρυση της *La Social* που δημοσιεύτηκε στο *El Hijo del Trabajo* στις 9 Μάη 1876 και στο *El Craneoscopio* στις 29 Απρίλη 1874). Η ενασχόλησή του με την «πρόκληση» της ανύψωσης των εργατών τον οδήγησε στην προσπάθεια ίδρυσης ενός «σχολείου», του *La Escuela de Filosofia Transcendental* (*Σχολή Υπερφυσικής Φιλοσοφίας*), για να διδάξει *υπερφυσική φιλοσοφία σ' αυτούς που επιζητούσαν να κερδίσουν τη συνεννόηση*, όπως έλεγε. Το «σχολείο» αυτό, όμως, δεν αποτέλεσε τίποτε άλλο παρά έναν κύκλο ανάγνωσης.

Ο Ροδοκανάτης, ο φιλόσοφος και ο ακαδημαϊκός ιστορικός, αισθανόταν πάντα ότι η προσεκτική αιτιολογία και η πειθώ θα μπορούσαν από μόνες τους να προσηλυτίσουν και τους εργάτες και τους καπιταλιστές στη σοσιαλιστική υπόθεση. Χρησιμοποιώντας συγκεκριμένα παραδείγματα, προκατέλαβε τον Κροπότκιν και επιχειρηματολόγησε ότι ο άνθρωπος είχε προοδεύσει, όχι διαμέσου του ατομικού ανταγωνισμού στην πάλη για επιβίωση αλλά διαμέσου της αλληλοβοήθειας και της συνεργασίας. Ερμήνευσε την ακαδημαϊκή ιστορία με τέτοιο τρόπο για ν' αποδείξει - συνεπής με τη σοσιαλιστική θεωρία - ότι η αγάπη, η συμπάθεια και η καλοσύνη γεμίζουν τις καρδιές όλων των ανθρώπων. Επεζήτησε την επιστημονική επιβεβαίωση της πίστης του αυτής στα γραπτά του Σπινόζα και άλλων για ν' αποδείξει ότι ο συνεργατισμός αποδίδει. Προσπάθησε να πείσει ότι η σκέψη των δυτικών φιλοσόφων μετακινήθηκε προς μια ελευθεριακή σοσιαλιστική αντίληψη περί ανθρώπου και κοινωνίας και ότι η δυτική κοινωνία θα μπορούσε να ακολουθήσει τις ιδέες αυτές. Ο Ροδοκανάτης πίστευε ότι εάν θα μπορούσε να οδηγήσει στην παραδοχή των ιδεών αυτών από τους ανθρώπους του Μεξικού, έτσι όπως αυτός τις ερμήνευσε, τότε αυτές θα μπορούσαν να παίξουν ρόλο-κλειδί προς ένα σοσιαλιστικό μέλλον. (Αποψη που εκφράστηκε στο *El Craneoscopio* και στο *Medula panteistica*).

Ο Ροδοκανάτης όπως και οι Ευρωπαίοι σύγχρονοί του, έγραφε πάντα και μιλούσε αόριστα για το πώς η μελλοντική του κοινωνία, η βασισμένη πάνω στους εθελοντικούς συνδέσμους, θα μπορούσε να οργανώσει την οικονομία. Επιχειρηματολογούσε συχνά πάνω στη βάση των ηθικών αρχών. Κινητοποιούμενος

από την εξαθλίωση και την ταλαιπωρία των κατώτερων τάξεων της πόλης ως αποτέλεσμα της αρχικής βιομηχανικής επανάστασης, ο Ροδοκανάτης είδε τη λύση στα προβλήματα της κοινωνίας σε συγγενικά μικρές, μη πολιτικές συνεργατικές κοινότητες, τυπικό χαρακτηριστικό του αναρχισμού στο δεύτερο μισό του 19^{ου} αιώνα. Ο Ροδοκανάτης δεν αντιτάχθηκε στην τεχνολογική πρόοδο, αλλά βασίστηκε στην περιορισμένη και εμπειρική γνώση του για τη βιομηχανική επανάσταση, της οποίας, όμως, φοβόταν τα έσχατα αποτελέσματα πάνω στην ανθρώπινη κοινωνία, εκτός εάν η ανάπτυξή της ακολουθούσε άλλο μονοπάτι. Τελικά, συμπέρανε ότι ο άνθρωπος ήταν καλύτερα να προσαρμοσθεί σε μικρές κοινότητες εν είδει ομάδων συγγένειας, στις οποίες θα μπορούσαν να ακμάσουν η αλληλοβοήθεια και η ανθρώπινη ελεημοσύνη. (Ο Ροδοκανάτης ερμηνεύει εμπειριστικά την άποψη αυτή στην μπροσούρα του *Cartilla Socialista* καθώς και σε άρθρα του στο *El Socialista*, ειδικά στο *Estudios de Filosofía Social*).

Ο Ροδοκανάτης φαινόταν μάλλον απροετοίμαστος να δεχθεί την πιθανότητα ότι, τόσο οι καπιταλιστές όσο και η εργατική τάξη του Μεξικού θα μπορούσαν να αποδεχθούν την ουτοπία του. Αλλά το αποτέλεσμα - όπως συνέβη και με αρκετούς αναρχικούς αδελφούς του στην Ευρώπη - ήταν ότι απέτυχε να καταπιαστεί με την αναγκαιότητα της δημιουργίας βιώσιμων μέσων επιβίωσης ή αυτοπροστασίας των συνεργαζόμενων κοινοτήτων στο Μεξικό του 19^{ου} αιώνα και κατά τη διάρκεια των πρώτων αναπτυξιακών σταδίων τους και όταν αυτές, ίσως, έρχονταν σε άμεση αντιπαράθεση με τους υπάρχοντες κοινωνικοπολιτικούς θεσμούς. Το ύστερο στάδιο της ανάπτυξης απέδωσε καρπούς κατά τη διάρκεια της βασιλείας του Πορφύριο Ντίαζ. Η σκέψη του αυτή, σε συνδυασμό με την αντίθεσή του στη βίαιη επανάσταση, είχε ως αποτέλεσμα την αποτυχία του να βοηθήσει την προετοιμασία του μεξικανικού αναρχισμού για τέτοιου είδους ενδεχόμενα.

Μετά από αρκετά χρόνια δράσης, η αποτυχία του να εκπαιδεύσει το λαό και να επιφέρει τις επιθυμητές αλλαγές, οδήγησε αναμφίβολα σε μια αξιοσημείωτη απογοήτευση. Πάντως, η παρακμή της απήχησης των μελετών του κατά τη διάρκεια της δεκαετίας του 1880, η παύση των επαναστατικών του δραστηριοτήτων και η επιστροφή του στην Ευρώπη το 1886, πιθανόν να ήταν αποτελέσματα των κατασταλτικών μέτρων που πάρθηκαν από τον Ντίαζ και την κυβέρνησή του, παρά της αίσθησης της απελπισίας ως αποτέλεσμα των αποτυχιών του.

Στα μέσα της δεκαετίας του 1880, το καθεστώς Ντίαζ διέλυσε το *Congreso Nacional de Obreros Mexicanos* (Εθνικό Κογκρέσο Μεξικανών Εργατών) - που υποστηριζόταν από το Ροδοκανάτη και το οποίο είχε, μάλιστα, συνδεθεί με την *Αναρχική Ομοσπονδία του Ζυρά* - προωθώντας και επιχορηγώντας έναν αυξανόμενο αριθμό ελεγχόμενων από την κυβέρνηση συνδικάτων, αλληλοβοηθητικών συνδέσμων και συνεργατικών - τσάκισε το αγροτικό επαναστατικό κίνημα και έκλεισε ή ανάγκασε ν' αλλάξουν πολιτική όλες οι εργατικές εφημερίδες στις οποίες έγραφε ο Ροδοκανάτης. Η κυβέρνηση χρησιμοποίησε ως αιτία την επαναστατική προπαγάνδα των εφημερίδων αυτών και τις θέσεις τους ενάντια στο κράτος. Αρκετοί συνεργάτες του Ροδοκανάτη συνελήφθησαν ή διέφυγαν. Ίσως, ως αποτέλεσμα αυτού του εκφοβισμού δημοσίευσε την τελευταία του μελέτη το 1885, μια φιλοσοφική διατριβή, στερημένη κάθε επαναστατικού περιεχομένου και κατευθυνόμενη περισσότερο προς τη λογοτεχνία και σε λίγο χρονικό διάστημα, το 1886, επέστρεψε στην Ευρώπη.

Πλωτίνος Ροδοκανάτης: Ένας Έλληνας Αναρχικός στο Μεξικό

Όμως, ο Ροδοκανάτης, ο ειρηνιστής ακαδημαϊκός και θεωρητικός, είδε τις ιδέες του να λαμβάνονται σοβαρά υπόψη από την αρχή στους κόλπους του μεξικανικού αναρχικού κινήματος - του οποίου, άλλωστε, ήταν ένας από τους ιδρυτές - από νέους ανθρώπους λιγότερο μετριοπαθείς και περισσότερο κατευθυνόμενους από τη δράση. Η μπακουινική έμπνευση οργανωτική ομάδα *La Social*, που ιδρύθηκε το 1865, αποτέλεσε ένα πρώιμο κεντρικό σημείο για τις δραστηριότητές τους. Δυστυχώς, εξαιτίας του ότι ήταν μια μυστική οργάνωση, λίγα είναι γνωστά για την *La Social*. Προφανώς, τα μέλη της, κατά τη διάρκεια της δεκαετίας του 1860, περιορίζονταν σε περίπου 12 τον αριθμό, οι περισσότεροι σπουδαστές. Η *La Social* κράτησε, πάντως, τον αριθμό των μελών της ένα καλά φυλαγμένο μυστικό και οι δραστηριότητές της παραμένουν άγνωστες. Επιπλέον, εξαιτίας της, κατά κάποιο τρόπο, κλειστής φύσης της, ο σκοπός των δραστηριοτήτων της οργάνωσης δεν έχει ακόμα καταγραφεί. Ως αποτέλεσμα αυτού έχουν εξακριβωθεί μόνο οι ταυτότητες των περισσότερων επιφανών μελών της και μόνο κάποια από τα σχέδιά τους. (Πάντως, μια σύντομη περιγραφή για την *La Social* υπάρχει στο *El Hijo del Trabajo* στις 9 Μάη 1876).

Αν και η *La Social* διαλύθηκε μετά από μερικά χρόνια (μέχρι το 1871, όταν και ανασυγκροτήθηκε), μερικά από τα αναρχικά μέλη της ο Ροδοκανάτης, ο Φραντσίσκο Ζαλοκόστα, ο Σαντιάγκο Βιλλανουέβα και ο Χερμενεγκίλδο Βιλλαβιγκένθιο έπαιξαν αργότερα σπουδαίο ρόλο στη δημιουργία του αγροτικού και εργατικού κινήματος των πόλεων του Μεξικού. Το μεγαλύτερο μέρος του κινήματος αυτού προσπάθησε να ορθολογικοποιήσει τις ανάγκες των Μεξικανών αγροτών, όπως αυτές διατυπώθηκαν από τον πιστό υπερασπιστή της γαλλικής αγροτιάς, τον Προυντόν. Το εργατικό κίνημα των πόλεων, από την απαρχή του ακόμα, υιοθέτησε τους μυστικούς συνδέσμους του Μπακούιν ως μέθοδο οργάνωσης.

Γεννημένος στο Ντουράνγκο την 1^η Μάρτη 1844, γιος ενός γραφιά του φιλελεύθερου στρατού του Ιγνάθιο Κομονφόρτ, ο Φραντσίσκο Ζαλοκόστα ακολούθησε τις νικηφόρες φιλελεύθερες δυνάμεις όταν αυτές εισήλθαν στην Πόλη του Μεξικού το 1854. Όταν πέθανε ο πατέρας του κατά τη διάρκεια των πολέμων της *Reforma*, στα τέλη της δεκαετίας του 1850, ο Φραντσίσκο έγινε ο κύριος μιας πλούσιας οικογένειας της Πόλης του Μεξικού. Παρακολούθησε ένα προπαρασκευαστικό σχολείο στην πρωτεύουσα και, αμέσως μετά, πριν πάρει το διπλωμά του, έγινε μέλος μιας ομάδας σπουδαστών επηρεασμένων από το Ροδοκανάτη. Σε λίγο ο Ζαλοκόστα συμμετείχε σε θεωρητικές συζητήσεις όσον αφορά τη φύση του σοσιαλισμού και τις προτεινόμενες λύσεις του στις κοινωνικές αρρώστιες. Οι μελέτες του Ροδοκανάτη του χρησίμευσαν ως η απαραίτητη εισαγωγική ύλη. Αν και ο Ζαλοκόστα εγκατέλειψε σε λίγο το σχολείο για να εισαχθεί σε μια ιατρική σχολή, ήταν ένας από τους πιο φλογερούς μαθητές του Ροδοκανάτη μια μαθητεία που τον οδήγησε στο να γίνει ένα από τα πιο αυθεντικά και περισσότερο δραστήρια μέλη της *La Social*.

Ο Σαντιάγκο Βιλλανουέβα, γεννημένος στην Πόλη του Μεξικού το Φλεβάρη του 1838, άρχισε να εργάζεται σε ένα ξυλουργικό εργαστήριο σε πολύ μικρή ηλικία, ώστε να ξεφύγει λίγο από τη φτώχεια που μάστιζε τους εργάτες γονείς του. Εξελίχθηκε σε μάστορα της δουλειάς. Το 1861 ο Βιλλανουέβα τελείωσε κάποια μαθήματα τέχνης στην Ακαδημία Σαν Κάρλος, ενώ άρχισε να παρακολουθεί μαθήματα Ανατομίας σε μια ιατρική σχολή. Κατά την παραμονή του στη scho-

λή αυτή ήρθε σε επαφή με τον Ζαλοκόστα και διαμέσου αυτού με το Ροδοκανάτη. Την εποχή αυτή έπρεπε να ήταν μια αρκετά ενδιαφέρουσα φυσιογνωμία. Ο Ροδοκανάτης, σε γράμμα του προς τον Ζαλοκόστα στις 21 Μάρτη 1870, αναφερόταν σ' αυτόν ως έναν *μποέμικο τύπο νεαρού ελάχιστα αυτοπειθαρχημένου*. Η ερμηνεία των Προυντόν και Μπακούνιν από το Ροδοκανάτη έλκυσε το Βιλλανουέβα στις αναρχικές ιδέες, ώστε διέθεσε το υπόλοιπο της σύντομης ζωής του στην οργάνωση των εργατών των πόλεων και στην προπαγάνδα.

Ο Χερμενεγκίλδο Βιλλαβιγκένθιο γεννήθηκε στην Πόλη του Μεξικού το 1842 και παρακολούθησε, επίσης, μαθήματα στην ιατρική σχολή, όπου ήρθε σε επαφή με το Ροδοκανάτη διαμέσου του Ζαλοκόστα.

Στα τέλη του 1864 οι τρεις αυτοί σπουδαστές και κάποιοι άλλοι, άγνωστοι σε μας ακόμα και σήμερα, σχημάτισαν μια μικρή ομάδα και το Γενάρη του 1865 υιοθέτησαν το όνομα *Grupo de Estudiantes Socialistas (Σοσιαλιστική Ομάδα Σπουδαστών)*. Αργότερα, τον ίδιο χρόνο, η ομάδα μετονομάστηκε σε *La Social/Seccion Internationalista (Η Κοινωνική/Διεθνιστικό Τμήμα)*. (Τα στοιχεία αυτά αναφέρονται σε ιστορικό άρθρο του Χοσέ Βαλαδές, με τίτλο *Sobre los orígenes del movimiento obrero en México - Για τις ρίζες του εργατικού κινήματος στο Μεξικό* - που δημοσιεύτηκε στην αναρχοσυνδικαλιστική εφημερίδα *La Protesta* του Μπουένος Αϊρες της Αργεντινής, τον Ιούνη του 1927). Το όνομα της οργάνωσης - εάν ήταν το πραγματικό - έδειχνε μια αισθηματική ένωση με την μακρουνική Α' Διεθνή.

Τον Οκτώβρη του 1864, καθοδηγούμενη από τον Βιλλανουέβα, η ομάδα ανέλαβε την πρώτη της αποστολή και αναδιοργάνωσε την πρώτη μεξικανική αλληλοβοηθητική οργάνωση *La Sociedad Particular de Socorros Mutuos*. Το Νοέμβρη του ίδιου χρόνου η ομάδα ανασυγκρότησε τη *Sociedad Mutua del Ramode Sastreria (Αλληλοβοηθητικό Σύνδεσμο Ραφτάδων)*, που είχε αδρανοποιηθεί δέκα χρόνια πριν. (Αυτό αναφέρεται στο *El Obrero International* στις 7 Σεπτέμβρη 1874 και στο *El Socialista* στις 25 Αυγούστου του 1872).

Οι εργάτες που έγιναν μέλη αυτών των νέων οργανώσεων έκλιναν προς έναν περισσότερο παθητικό τύπο αυτο-βοηθητικής και αλληλοβοηθητικής ομάδας που δεν υιοθετούσε ιδεολογικές υποχρεώσεις. Οι αυθεντικοί μεξικανικοί αλληλοβοηθητικοί σύνδεσμοι που σχηματίστηκαν κατά τη δεκαετία του 1850 ήταν κάτι λιγότερο από προσπάθειες συγκρότησης ομάδων με σχέδια για παροχή ασφαλειών ζωής επαρκών να καλύπτουν τα έξοδα κηδειών και να παρέχουν, επίσης, ιατρική φροντίδα σε αυτούς που είχαν ανάγκη. Αλλά οι πλήρεις ζήλου αυτοί σπουδαστές ενέπνευσαν τις επαναστατικές τους ιδέες στους εργάτες, ένα καθήκον που ήταν ευκολότερο να εκπληρωθεί εξαιτίας των άθλιων συνθηκών ζωής των εργατών. Οι σπουδαστές προώθησαν την ανάγκη για αλληλοβοηθητικές οργανώσεις, οι οποίες θα μπορούσαν να απαιτήσουν άμεσες αυξήσεις μισθών και μείωση των εργασίμων ωρών και οι οποίες ως *οργανώσεις αντίστασης θα μπορούσαν να υπερασπισθούν τον εαυτό τους ενάντια στις επιθέσεις του κράτους και του καπιταλισμού*.

Το Μάρτη του 1865 οι δύο αυτές νεοσχηματισθείσες οργανώσεις πήραν ένα μήνυμα από τους εργάτες υφαντουργίας των εργοστασίων *Jan Ildefonso* της πόλης Τλαλνεπάντλα και *La Colmena* της Πόλης του Μεξικού, ότι ήθελαν να *οργανωθούν για να προασπίσουν τα συμφέροντά τους*. (Αναφέρεται από τον Βαλαδές στο *Precursores del socialismo*). Οι δύο αλληλοβοηθητικές οργα-

Πλωτίνος Ροδοκανάτης: Ένας Έλληνας Αναρχικός στο Μεξικό

νώσεις εξέλεξαν τότε τους Ζαλοκόστα και Βιλλανουέβα ως αντιπροσώπους για να συναντηθούν με τους εργάτες. Η συνάντηση που ακολούθησε είχε ως αποτέλεσμα την ίδρυση της *Sociedad Mutua del Ramo del Hilados y Tejidos del Valle de Mexico* (Αλληλοβοηθητικός Σύνδεσμος του Κλάδου των Υφαντουργιών και των Εργατών της Πεδιάδας του Μεξικού) που συμπεριλάμβανε μερικούς εργάτες και των δύο εργοστασίων.

Στις 15 Μάρτη 1865 αντιπρόσωποι των παλαιότερων αλληλοβοηθητικών οργανώσεων συνδέθηκαν με τους πρόσφατα οργανωμένους εργάτες καθώς και διάφορους άλλους εργαζόμενους των δύο εργοστασίων υφαντουργίας σ' ένα χορό όπου γιορτάστηκε η ίδρυση της νέας αλληλοβοηθητικής οργάνωσης. Στο χορό αυτό παραβρίσκονταν και οι ιδιοκτήτες των εργοστασίων. Οι δεύτεροι δεν γνώριζαν, μάλλον, τις προθέσεις των άρτια οργανωμένων εργατών τους και συμμετείχαν, επιδεικνύοντας καλή θέληση, για την αποφυγή πιθανών «κατακλυσμών». Οι ιστορικές συνέπειες της απόφασης των εργατών να οργανωθούν ήταν, όντως, φοβερές. Το εργοστάσιο του *San Ildefonso*, αν και μεγάλο, εξαρτήθηκε από την τοπική κατανάλωση. Η ταραχή που προκλήθηκε από τη γαλλική εισβολή του 1862 και η συνεχής φιλελεύθερη αντίσταση μείωσαν τα κέρδη του και το Γενάρη του 1865 οι εργάτες έγιναν μάρτυρες μιας μείωσης του ήδη γελοίου μισθού τους σε ενάμισι real για κάθε γιάρδα ύλης που παρήγαγαν. Επιπλέον, πενήντα περίπου εργάτες έχασαν την εργασία τους σε μια προφανή κίνηση οικονομίας από τη διεύθυνση του εργοστασίου. Γι' αυτό, το πρατήριο του εργοστασίου (*tienda de raya*) δεν ελάττωσε τις τιμές του μετά τις μειώσεις των μισθών και απαίτησε το μεγαλύτερο μέρος των μισθών των εργατών για τον εαυτό του. Τότε οι ιδιοκτήτες αποφάσισαν να αυξήσουν τη διάρκεια της εργασιακής μέρας από τις 5 το πρωί μέχρι τις 6.40 το απόγευμα για τις γυναίκες και μέχρι τις 7.45 για τους άνδρες.

Στις 10 Ιούνη οι εργάτες του εργοστασίου άρχισαν να απέχουν από την εργασία τους. Την επόμενη μέρα οι συνάδελφοί τους του εργοστασίου *La Colmena* ακολούθησαν το παράδειγμά τους. Η πρώτη απεργία στη μεξικανική εργατική ιστορία είχε ήδη αρχίσει. Οι εργάτες, ελπίζοντας ίσως να κερδίσουν κυβερνητική προστασία, δημοσίευσαν ένα μικρό και παθητικό μανιφέστο που εξηγούσε την κατάστασή τους και το έστειλαν στην ομοσπονδιακή κυβέρνηση του Μαξιμιλιάν. Η κυβέρνηση αντέδρασε με την αποστολή μιας *gendarmaria imperial* (αυτοκρατορικής ειδικής αστυνομικής δύναμης) στην Πόλη του Μεξικού και τα περίχωρά της, ενώ εξέδωσε μια διαταγή προς τον αντιπρόσωπό της στην περιοχή να βοηθήσει τον ιδιοκτήτη του *San Ildefonso*. (Ο συνολικός αριθμός της αστυνομικής δύναμης ήταν 182 άνδρες).

Στις 19 Ιούνη 1865 ο κυβερνητικός εκπρόσωπος Ε.Νουιές, πήγε στο εργοστάσιο με ένα σώμα 25 περίπου ενόπλων. Κατά την άφιξή του αντιμετωπίστηκε από ένα αγριεμένο πλήθος και διέταξε τους άνδρες του να πυροβολήσουν, τραυματίζοντας αρκετούς απεργούς. Ο Νουιές συνέλαβε 25 εργάτες και τους έθεσε υπό κράτηση στη φυλακή *Tepeji del Rio*. Πριν την απελευθέρωσή τους, οι αρχές τους προειδοποίησαν ότι εάν επιστρέψουν στο *San Ildefonso* θα πυροβοληθούν. Η πρώτη απεργία στη μακρά πάλη του μεξικανικού εργατικού κινήματος έληξε έτσι με μια απόλυτη ήττα.

Η προϊστορία των γεγονότων στην Τλαλνεπάντλα είναι σημαντική για να κατανόησουμε τους λόγους της ανάπτυξης μαζικών εξεγέρσεων στο Μεξικό κατά

τα μέσα του 19^{ου} αιώνα. Κατά τη διάρκεια του όλου επεισοδίου, οι οργανωτικές προσπάθειες των αναρχικών, παρέμειναν ανεμπόδιστες από μια ιμπεριαλιστική κυβέρνηση απασχολημένη, προφανώς, με τους συνεχείς της αγώνες με τους φιλελεύθερους υπό τον Μπενίτο Σουάρεθ. Η πολιτική αστάθεια στο Μεξικό, η οποία ανέθρεψε τη μακρόχρονη περιφρόνηση για την κυβέρνηση, επέτρεψε για κάποιο χρονικό διάστημα την οργανωτική επιτυχία σε μια χούφτα αναρχικών ακτιβιστών. Επιπλέον, είναι ξεκάθαρο ότι οι εργάτες των εργοστασίων *San Ildefonso* και *La Colmena* ανταποκρίθηκαν στην παρουσία των αναρχικών οργανωτών στους χώρους εργασίας τους, παραινώντας τους στις απεργιακές τους προσπάθειες, επειδή η γενικότερη οικονομική κρίση είχε επηρεάσει την παραγωγή και συνεισέφερε στην όξυνση των ήδη άθλιων εργασιακών συνθηκών στα εργοστάσια.

Σε μια προσπάθεια να επανέλθουν μετά την ήττα στην Τλαλνεπάντλα, ο Βιλλανουέβα και ο Βιλλαβιγκένθιο ακολούθησαν τις μπακουινικές αρχές, δημιουργώντας μια νέα οργανωτική ομάδα, τη *La Sociedad Artisana Industrial* (*Σύνδεσμος Βιομηχανικών Τεχνητών*). Το όνομα αυτό προήλθε από μια παλαιά αλληλοβοηθητική οργάνωση που είχε δημιουργηθεί το 1857. Η *Sociedad Artisana Industrial* έγινε το πρωταρχικό κέντρο της αναρχικής δραστηριότητας και της εργατικής οργάνωσης των πόλεων για μεγάλες χρονικές περιόδους, στα τέλη των δεκαετιών 1860 και 1870. Τα μέλη της ήταν, αρχικά, χαράκτες, ζωγράφοι και γλύπτες, στους οποίους ο Βιλλανουέβα και ο Βιλλαβιγκένθιο, ακολουθώντας το παράδειγμα του Ροδοκανάτη, άρχισαν να διδάσκουν την προυντονική φιλοσοφία.

Ενώ οι προσπάθειές του δεν βρήκαν ανταπόκριση στην Τλαλνεπάντλα, ο Ροδοκανάτης συνέχισε να επιμένει στο μακρόχρονο σχέδιό του για τις κοινοτικές αγροτικές αποικίες και το Γενάρη του 1865 άρχισε να εργάζεται πάνω στο σχέδιο αυτό στο Τσάλκο, στη νοτιοανατολική γωνιά του Μεξικού. Εξήγησε τον τελικό του σκοπό ως *την καταστροφή των σχέσεων μεταξύ του κράτους και του οικονομικού συστήματος, της αναδιοργάνωσης της ιδιοκτησίας, της κατάργησης της πολιτικής και των πολιτικών κομμάτων, της ολοκληρωτικής καταστροφής του φεουδαρχικού συστήματος και της αποστολής των αγροτικών μεταρρυθμιστικών νόμων. Αυτό είναι σοσιαλισμός και αυτό είναι που θέλουμε.* (Στο άρθρο του *Lo que queremos*).

Ο Ροδοκανάτης ίδρυσε ένα σχολείο για αγρότες στο Τσάλκο που το ονόμασε *La Escuela del Rayo y del Socialismo* (*Σχολείο του Φωτός και του Σοσιαλισμού*). Το σχολείο αυτό, όπως φανερώνει και το όνομά του, ήταν αφιερωμένο στη διδασκαλία των αγροτών στη γραφή, στην ανάγνωση, στη ρητορική, στις μεθόδους οργάνωσης και στις ελευθεριακές σοσιαλιστικές ιδέες. Ο λόγος που επιλέχθηκε το Τσάλκο δεν είναι ξεκάθαρος, αλλά η πρόδοός του προωθήθηκε αρκετά, έτσι που ο Ζαλοκόστα, παρακινήμένος προφανώς από την περιγραφή του Ροδοκανάτη για την κατάσταση, εγκατέλειψε την Πόλη του Μεξικού το Νοέμβρη του 1865 για να ενωθεί με το συνάδελφό του.

Η πασιφανής πρόθεση του Ροδοκανάτη, μέσω του προγράμματος σπουδών, ήταν να συγκροτήσει μορφωμένους σοσιαλιστές αγρότες, ικανούς για μια αποτελεσματική ρητορική και γνώση οργανωτικών μεθόδων. Ένας σπουδαστής με το όνομα Χούλιο Τσάβες Λοπέζ, προσέλκυσε την προσοχή του Ροδοκανάτη, που έγραψε στο Ζαλοκόστα γι' αυτόν: *...ανάμεσά τους είναι ένας νεαρός άνδρας, ο*

Πλωτίνος Ροδοκανάτης: Ένας Έλληνας Αναρχικός στο Μεξικό

οποίος εργάζεται σε ένα αγρόκτημα κοντά στο Τεξκόκο. Έχει, ήδη, μάθει πώς να κάνει μια ομιλία με ικανοποιητικό βαθμό ευγλωπτίας. Με έχει πληροφορήσει ότι είναι διατεθειμένος να κάνει μια ομιλία υιοθετώντας τις αρχές του σοσιαλισμού πολύ γρήγορα. (σ.σ.: Η πρόθεση του Τσάβες ήταν να οργανώσει τους αγρότες στο αγρόκτημα όπου εργαζόταν ο ίδιος, κοντά στο Τεξκόκο). Του είπα για σένα και μου είπε ότι θα κάνει μια προσπάθεια να σου γράψει. (σ.σ.: Ο Τσάβες μόλις τότε άρχισε να γράφει). Το όνομά του είναι Χούλιο Τσάβες. (Από γράμμα του Ροδοκανάτη στον Ζαλοκόστα στις 3 Σεπτέμβρη 1865).

Ο Ζαλοκόστα έφτασε στο Τσάλκο το Νοέμβρη του 1865. Για τα επόμενα δύο χρόνια οι Ροδοκανάτης και Ζαλοκόστα εργάστηκαν μαζί στο σχολείο, στρατολογώντας και διδάσκοντας αγρότες. Η προυντονική αγροτική ιδεολογία αποδείχθηκε ότι περιείχε ένα συγκεκριμένο πρόταγμα. Οι αγρότες, ειδικά ο Τσάβες Λοπέζ, άρχισαν να υιοθετούν ακόμα και βίαιες ενέργειες για να κάνουν γνωστά τα παράπονά τους και να οργανώσουν την αγροτική τάξη στο Τσάλκο και τη γύρω περιοχή. Ο Ροδοκανάτης που, όπως είπαμε, φοβόταν τα αποτελέσματα της βίας, εγκατέλειψε το σχολείο το 1867 και επέστρεψε στην Πόλη του Μεξικού, όπου άρχισε να εργάζεται εκ νέου στο προπαρασκευαστικό σχολείο όπου εργαζόταν πριν. Αισθάνθηκε ότι είχε ολοκληρώσει το πρώτο στάδιο του σχεδίου του και ανέθεσε το σχολείο στο Ζαλοκόστα, τον άνθρωπο της δράσης, επειδή το σχολείο δεν ήταν πλέον ένα τέτοιο, αλλά μια λέσχη *por y para la libertad* (από και για την ελευθερία). (Από γράμμα του Ροδοκανάτη στον Ζαλοκόστα το Νοέμβρη του 1868).

Οι Ροδοκανάτης και Ζαλοκόστα επηρέασαν βαθύτατα τον Τσάβες Λοπέζ, ο οποίος επέδειξε τη μαστοριά του στα αναρχικά μαθήματα των μεντόρων του, όταν έγραφε: *...Είμαι κομμουνιστής σοσιαλιστής. Είμαι σοσιαλιστής, επειδή είμαι εχθρός όλων των κυβερνήσεων και είμαι κομμουνιστής, επειδή οι αδελφοί μου επιθυμούν να εργαστούν στη γη από κοινού.* (Αναφέρεται στο Diaz Ramirez, *Aruntas Historicos - ιστορικές Σημειώσεις*).

Λίγο μετά την αναχώρηση του Ροδοκανάτη από το Τσάλκο, ο Λοπέζ διάλεξε μια μικρή ομάδα ακολουθητών και άρχισε να επιτίθεται στα αγροκτήματα στην περιοχή μεταξύ Τσάλκο και Τεξκόκο. Μέσα σε λίγους μήνες επέκτεινε τη δράση του νότια, στην περιοχή Μορέλος, αλλά και ανατολικά, στο Σαν Μαρτίν Τεξμελουκάν και δυτικά στο Τλαλπάν. Οι κυβερνητικές αρχές της περιοχής τον χαρακτήρισαν αρχικά ληστή, αλλά γρήγορα συνειδητοποίησαν ότι οι δυνάμεις του αναπτύσσονταν συνεχώς και οι προθέσεις του υπερέβαιναν εκείνες μιας απλής ομάδας. Το Μάρτη του 1868 ο Αντόνιο Φλόρες, νομάρχης Τεξκόκο, προειδοποίησε την κυβέρνηση ότι ο Χούλιο Τσάβες και η συμμορία του, που αποτελείται από κακούργους, δημιουργούν τεράστια προβλήματα, τόσα όσα και η κυβέρνηση. Στρατολογεί τους ιθαγενείς με υποσχέσεις για γη και αγροκτήματα. Οι επιτυχίες του είναι αυτές και, εάν δεν πάρετε ενεργητικά και βίαια μέτρα αμέσως, θα είναι πολύ αργά. Γνωρίζετε, φυσικά, ότι οι ιθαγενείς αποτελούν την τεράστια πλειοψηφία του πληθυσμού της επαρχίας. Μέχρι πρόσφατα δεν διακόπηκε το έργο μου σημαντικά, αλλά οι δυνάμεις των ανταρτών συνεχίζουν να αναπτύσσονται και, εάν δεν αντιμετωπιστούν γρήγορα και δυναμικά, θα υπερτερήσουν... Οι αντάρτες αυτοί έξω από το Τσάλκο έχουν κιάλας επιτεθεί στο Κοατεπέκ, στην Ακουάντλα και άλλα μέρη, στρατολογώντας κάθε φορά όλο και περισσότερα άτομα της ίδιας ιδεολογίας.

Το Μάρτη του 1868 πρόσθετες κυβερνητικές δυνάμεις κατέφθασαν στην περιοχή υπό τις διαταγές του στρατηγού Ραφαέλ Κουέγιαρ, ο οποίος εγκαινίασε μια εκστρατεία για να συνθλίψει τον Τσάβες Λοπέζ, στις αρχές του χρόνου, πριν το κίνημα του δεύτερου μπορέσει να δυναμώσει. Αλλά ο Κουέγιαρ συνειδητοποίησε γρήγορα ότι με το στράτευμα που διέθετε χρειαζόταν να αλλάξει τους αρχικούς του υπολογισμούς. Ανίκανος να εντοπίσει σ' ένα μέρος τον εχθρό του, ο Κουέγιαρ κάλεσε περισσότερα στρατεύματα, παραπονούμενος ότι η εξέγερση είχε μεταβληθεί σε μια πραγματική απειλή και ότι την βοηθούσαν παράνομα οι χωρικοί. Παρατήρησε επιπλέον, ότι οι αντάρτες είχαν αξιόλογη υποστήριξη και βοήθεια από το στρατηγό Μιγκουέλ Νεγκρέτε της Πουέμπλα, ενός γνωστού συνηγόρου της αγροτικής μεταρρύθμισης στο όνομα των χωριών (pueblos) και μακροχρόνιου αντιπάλου του τότε προέδρου Χουάρεζ. Καθώς ο αγώνας συνεχιζόταν, ο Κουέγιαρ εντόπισε τα χωριά αυτά που προσέφεραν τη βάση της δύναμης του Τσάβες Λοπέζ. Άρχισε έτσι μια, αμφισβητήσιμη από πολλούς, πολιτική «καμένης γης» στην περιοχή Τσάλκο-Τεξκόκο. Αλλά η εξέγερση συνεχίστηκε. Εξεγέρσεις στο Τσάλκο και στο Τλαλμανάλκο καταστάληκαν με αρκετές απώλειες σε ζωές.

Οι προσπάθειες της κυβέρνησης να καταστείλει την εξέγερση συνάντησαν αρκετά εμπόδια. Ο νομάρχης Τεξκόκο παραπονέθηκε για την αυξανόμενη δύναμη της εξέγερσης, ενώ υποστήριξε ότι οι καταχρήσεις και θηριωδίες ενάντια στους αγρότες από το στρατό του Κουέγιαρ τους φέρνουν με το μέρος της εξέγερσης.

Τα παράπονα αυτά καθώς και η αποστολή περισσότερων στρατευμάτων για να μπει ένα γρηγορότερο τέλος στην εξέγερση, προκάλεσαν επίσης και μια κυβερνητική έρευνα για την όλη συμπεριφορά του Κουέγιαρ. Ο δικαστής Χοσέ Μαρία Αλμαράς προήδρευσε της υπόθεσης, αλλά απέτυχε να ξεσκεπάσει αυτό που ο ίδιος καθόρισε ως αξιοπιστία, αν και υπήρξαν διαμαρτυρίες ενάντια στις θηριωδίες του στρατού με συλλογή υπογραφών πολιτών στο Κοατεπέκ, στην Τσικολοαπάν και στην Ακουάντλα. Τις ομάδες αυτές των πολιτών, ο Κουέγιαρ τις κατηγορήσε ως συμπαθείς προς τον Τσάβες Λοπέζ, λέγοντας ότι ο νομάρχης Φλόρες ήταν αυτός που διέπραξε τις θηριωδίες. Κατηγορίες για διαφθορά, επίσης, βασάνιζαν και τις κυβερνητικές στρατιωτικές επιχειρήσεις ενάντια τους αντάρτες. Οι ισχυρισμοί αυτοί οδήγησαν στην κατηγορία ενάντια στον Κουέγιαρ ότι πολλά κυβερνητικά όπλα και πολεμοφόδια πουλήθηκαν σε ιδιοκτήτες αγροκτημάτων για προσωπικό του κέρδος. Αν και αυτόπτες μάρτυρες κατέθεσαν πιστοποιώντας τις κατηγορίες αυτές και ακολούθησε μια επισταμένη έρευνα, δεν έγινε απολύτως τίποτα.

Ο Κουέγιαρ, παρενοχλούμενος με τη βία από επαναστάτες αγρότες, από τη μια, καθώς και ντόπιους, από την άλλη, που διαμαρτυρήθηκαν για την τακτική του, επανέφερε το στρατιωτικό νόμο στην περιοχή και προχώρησε σε μαζικές συλλήψεις εκείνων των χωρικών που υποπτευόταν ότι βοηθούσαν τον Τσάβες Λοπέζ. Αποφάσισε, επίσης, να απελάσει μεγάλο αριθμό πολιτών από την Ακουάντλα, το Τσάλκο και την Κοατεπέκ καθώς και από την πόλη του Τσικολοαπάν, στο Γιουκατάν. Για μια ακόμα φορά, ο Φλόρες διαφώνησε με τις δραστηριότητες του Κουέγιαρ και αυτή τη φορά η εθνική κυβέρνηση διαμήνυσε στον Κουέγιαρ ότι οι κρατούμενοι πρέπει να δικαστούν πρώτα σύμφωνα με το νόμο. Αλλά η κυβέρνηση άλλαξε τη στάση της λίγες μέρες αργότερα. Ο πρόεδρος Χουάρεζ και ο Ιγνάτιο Μεχίας, υπουργός Πολέμου, αφού εξέτασαν τις διάφορες αναφορές,

Πλωτίνος Ροδοκανάτης: Ένας Έλληνας Αναρχικός στο Μεξικό

αποφάσισαν ότι ο Κουέγιαρ έπραξε ορθώς... Ο πολιτικός αρχηγός (*jefe*) του Τσάλκο (ο Κουέγιαρ), δήλωσε ότι οι κρατούμενοι είναι ένοχοι και πρέπει να σταλθούν στο Γιουκατάν.

Ο Φλόρες και άλλοι συνέχισαν, πάντως, να απευθύνουν εκκλήσεις, επιμένοντας ότι αρκετοί απ' αυτούς που απελάθηκαν δεν είχαν καμία σχέση με την εξέγερση. Σε μια τελευταία έκκλησή τους είπαν ότι οι αναφορές των ερευνών ήταν άκυρες, επειδή ο δικαστής Αλμαράς, που είχε υποστηρίξει τις πράξεις του Κουέγιαρ, ήταν κάποιος τρίτος που αγνοούσε τις δηλώσεις των πολιτών, δεν καταλάβαινε το βάθος της σύγκρουσης και δεν ήταν σε θέση να γνωρίζει ότι ο κόσμος είχε πραγματικά υποφέρει. Η αντίθεσή τους στον Κουέγιαρ έφερε το χωριό Τσικολοαπάν σε κατάσταση πανικού. Μετά από διακοπή μερικών μηνών, η ομοσπονδιακή κυβέρνηση έθεσε σε εφαρμογή το διάταγμα για τις απελάσεις και απηύθυνε περαιτέρω εκκλήσεις στην τοπική κυβέρνηση της Πολιτείας του Μεξικού. Με την τελική απόφαση δηλώθηκε ότι, λόγω νέων στοιχείων, μερικοί από τους παραβάτες ίσως καταδικάζονταν μόνο σε φυλάκιση, αλλά ο πληθυσμός του Τσικολοαπάν που υποστήριζε τον Χούλιο Τσάβες Λοπέζ, θα απελαθεί στο Γιουκατάν από τον υπουργό Πολέμου.

Ο Τσάβες Λοπέζ επέζησε από την εκστρατεία του Κουέγιαρ εναντίον του, το 1868, βλέποντας την υποστήριξη των χωρικών προς αυτόν και τη υπόθεσή του να ανεβαίνει. Στις αρχές του 1869 ταξίδεψε στην Πουέμπλα, όπου βρήκε μια αγροτική εξέγερση σε εξέλιξη και σε ένα στάδιο οξέυτητας. Άρχισε να παιχνιδίζει με την ιδέα μιας γενικής ένοπλης εξέγερσης και ρώτησε το Ζαλοκόστα γι' αυτό για να δει τις αντιδράσεις του: *Ήρθα, τελικά, εδώ για να σου πω ότι υπάρχει μια μεγάλη δυσареσκεια ανάμεσα στα αδέρφια μας, επειδή οι στρατηγοί θέλουν να πάρουν τη γη τους. Τι πιστεύεις γι' αυτό, εάν κάνουμε μια σοσιαλιστική επανάσταση;*. (Από γράμμα του Τσάβες Λοπέζ στον Ζαλοκόστα στις 13 Γενάρη του 1869).

Η αναφορά στους στρατηγούς, ή άλλους εξωτερικούς παράγοντες, που επιθυμούν να αρπάξουν τη γη, ήταν κατά τη διάρκεια του υπολοίπου της εποχής της *Μεταρρύθμισης* (*Reforma*) και μέχρι την επανάσταση του 1910, ένα συνεχές θέμα στην αγροτική πάλη. Πάντως, επειδή υπάρχει έλλειψη πληροφοριών, δεν είναι δυνατόν να υπολογίσουμε την έκταση κατάσχεσης της γης κατά τη διάρκεια της *Reforma*. Αργότερα, κατά τη διάρκεια των πρώτων χρόνων του καθεστώτος Δίας, η διαμάχη για την αγροτική γη ήταν θέμα διαλόγου στον αγροτικό Τύπο και, σε κάθε περίπτωση, είχε τις ρίζες της στην κατάσχεση της γης μιας τοπικής κοινότητας από έναν σφετεριστή γης κατά τη διάρκεια αυτής της περιόδου (*Reforma*).

Δύο μέρες πριν ο Τσάβες Λοπέζ παρουσιάσει τις ολοκληρωτικές του προσπάθειες για μια γενική αγροτική εξέγερση βρισκόταν κάπου ανάμεσα στο Τσάλκο και την Πουέμπλα στο μακρινό νοτιοανατολικό άκρο της Πολιτείας του Μεξικού. Γνώριζε ότι η πρόθεση της κυβέρνησης Χουάρεζ ήταν να υποτάξει το κίνημά του και συνειδητοποίησε τις λίγες ευκαιρίες για επιτυχία, αλλά παρέμεινε σταθερά προσηλωμένος στην υπόθεσή του: *Είμαστε περικυκλωμένοι από ένα σύνταγμα στρατού, αλλά αυτό δεν είναι σπουδαίο. Ζήτω ο σοσιαλισμός! Ζήτω η ελευθερία!*. (Από γράμμα του Τσάβες Λοπέζ στον Ζαλοκόστα στις 18 Απρίλη 1869).

Η εξέγερση της οποίας ηγήθηκε ο Τσάβες Λοπέζ αντιπροσωπεύει ένα κρίσιμο σημείο καμπής στην ιστορία του μεξικάνικου αγροτικού κινήματος. Σηματοδό-

τησε μια παρέκκλιση που άρχισε από μερικές λεηλασίες και εξελίχθηκε σε μια εξέγερση. Για πρώτη φορά οι αγρότες εξέφρασαν άμεσους στόχους που ήταν αποτέλεσμα μιας ιδεολογικής κριτικής με στόχο τη μεξικάνικη κυβέρνηση.

Οι λόγοι για την εξέγερση του Τσάλκο ήσαν βαθιά ριζωμένοι στο παρελθόν. Πολύ πριν την άφιξη των ισπανών το 16^ο αιώνα, η επαρχία του Τσάλκο ήταν ένα από τα πρωταρχικά κέντρα κατοίκησης στην κεντρική πεδιάδα του Μεξικό. Η μεγαλύτερη πόλη της (*cabecera*), το Τσάλκο, από άποψη πολιτικής σπουδαιότητας και πληθυσμού ερχόταν τρίτο μετά την Tenochtitlan - την πρωτεύουσα των αζτέκων - και το Τεξκόκο, που ήταν μια πρωταρχική σύμμαχος των τελευταίων. Μετά την ισπανική παρείσφρηση το Τεξκόκο παρήκμασε γρήγορα και αντικαταστάθηκε από το Τσάλκο ως η δεύτερη στη σειρά ινδιάνικη πόλη της πεδιάδας. Σύμφωνα με στατιστικές της εποχής, το Τσάλκο διατήρησε και το μέγεθός του και την πολιτική του σπουδαιότητα, σχετικές με τους άλλους προκολομβιανούς αποικισμούς, εκτός από την Πόλη του Μεξικό, κατά τη διάρκεια της αποικιακής περιόδου.

Ενώ το Τσάλκο διατήρησε τη σχετική του αυτή σπουδαιότητα, όπως και οι άλλοι ιθαγενείς αποικισμοί, αποδεκατίστηκε από τις επιδημίες του 16^{ου} αιώνα. Η φυγή του πληθυσμού συντελέστηκε τόσο γρήγορα, κατά τη διάρκεια του δεύτερου μισού του αιώνα αυτού, που η γη έμεινε ανενεργή γρηγορότερα από ό,τι θα μπορούσε να αναδιανεμηθεί ή απορροφηθεί από τις ισπανικές κατασχέσεις. Με τον ερχομό του 1600 το μεγαλύτερο μέρος της γης στην περιοχή του Τσάλκο είχε εγκαταλειφθεί. Ο ιθαγενής πληθυσμός ήταν απλώς αρκετά ολιγάριθμος ώστε να καλλιεργήσει αυτή την άδεια περιφέρεια. Η γεωργία του χωριού ήρθε για να αφιερωθεί όλο και περισσότερο στις συναφείς με τους αποικισμούς περιοχές. Οι επίσημοι των ινδιάνικων κωμοπόλεων κάτω από τις δικαστικές πιέσεις, την καθυστέρηση των μισθών και τη βαριά φορολογία, είτε πούλησαν είτε ενοικίασαν τις ιδιοκτησίες τους σε Ισπανούς, οι οποίες, σε κάθε περίπτωση, όταν υπήρχε άδεια γη, θα μπορούσαν να αποκτηθούν από αυτούς.

Με τον ερχομό του 18^{ου} αιώνα η περιοχή του Τσάλκο χαρακτηριζόταν από την ύπαρξη αγροκτημάτων ιδιοκτησίας ισπανών και κρεολών που κυριαρχούσαν στην ινδιάνικη κοινωνία της περιφέρειας. Τα μεγαλύτερα, δυναμικότερα και μεγαλύτερης διάρκειας αγροκτήματα δημιουργήθηκαν κατά τη διάρκεια αυτής της περιόδου κοντά στο Τσάλκο, στο San Juando Dios και στην Ασουνθιόν. Η αύξηση των ισπανικής ιδιοκτησίας γαιών δεν πέρασε απαρατήρητη από τους ινδιάνους και, ακόμα κατά την πρώιμη αποικιακή περίοδο, οι χωρικοί κατέφευγαν στα δικαστήρια για να προασπίσουν τις εκτάσεις τους. Τα χωριά βρήκαν εξυπηρετικό το να διεκδικούν ένα καθεστώς κοινωνικής ιδιοκτησίας, ακόμα και όταν οι τίτλοι ιδιοκτησίας ήσαν δημοτικοί και ήταν ευκολότερο να εγγραφούν στα ισπανικά αρχεία, τα οποία κατέγραφαν πόλεις ως κυρίαρχες, αλλά δεν μπορούσαν να υποδείξουν τα ονόματα των κατόχων.

Κατ' αυτό τον τρόπο, με την έννοια της προστασίας, η κοινή ιδιοκτησία στη ζωή των χωριών μεγαλοποιήθηκε πέρα από αυτό που έπρεπε να είναι. Αυτή η τάση όσον αφορά τα ατομικά χωρικά δικαιώματα, έθεσε τη βάση για το ύστερο λαϊκό αγροτικό αίτημα, ότι, δηλαδή, το *municipio libre* (το πολιτικά ελεύθερο και οικονομικά ανεξάρτητο χωριό), πρέπει να αποτελέσει το θεμελιώδες πολιτικό και κοινωνικό τμήμα του έθνους. Αλλά παρ' όλη την επαγρύπνηση και την ενεργητική τους αυτοάμυνα, τα χωριά δεν μπόρεσαν να κρατήσουν μακριά τους

κατακτητές.

Το αποτέλεσμα στην περιοχή Τσάλκο - Ρίο Φρίο, στο ανατολικό Μορέλος και στη βορειοδυτική Πουέμπλα, ήταν η πρώιμη ανάδυση της περισσότερο πρωτόγονης μορφής της αγροτικής κοινωνικής διαμαρτυρίας, της κοινωνικής ληστείας. Η περιοχή κατακλύσθηκε από μικρούς *ληστρικούς στρατούς*. Αυτό το κέντρο της ληστείας εξελίχθηκε αργότερα στον τόπο της ιδεολογικά οργανωμένης αγροτικής εξέγερσης.

Με το τέλος της αποικιακής εποχής η διαδικασία πώλησης της γης - δηλαδή των χωριών που είχαν περιέλθει σε φτώχεια - ήταν αξιοσημείωτη και η διαδικασία αυτή συνεχίστηκε σε όλο το 19^ο αιώνα. Επιπλέον, ο πληθυσμός των χωριών συνέχισε να επιστρέφει, κάτι που άρχισε στις αρχές του 19^ο αιώνα.

Η εξέγερση των ιθαγενών πληθυσμών δημιούργησε νέες πιέσεις στα χωριά και τις λίγες εκτάσεις γης που παρέμεναν διαθέσιμες στους κατοίκους της. Το τέλος της αποικιακής περιόδου, πάντως, σηματοδότησε την εισαγωγή ενός ακόμα στοιχείου της πολιτικής επανάστασης. Το πρόβλημα της διανομής της γης ήταν τώρα, για πρώτη φορά, ένα ανοιχτό ζήτημα στην εθνική πολιτική αρένα και θα μπορούσε στο εξής να παίξει ένα σημαντικό ρόλο. Στο Τσάλκο, εκτός από το πρόβλημα της αναδιανομής της γης, υπήρχε και το πρόβλημα του αυξημένου αριθμού φτωχών και άκληρων αγροτών στις περιοχές όπου σημειώθηκε η αγροτική ταραχή.

Το 1866 ο αυτοκράτορας Μαξιμιλιάν μεσολάβησε σε μια διαμάχη ανάμεσα σ' ένα από τα χωριά του Τσάλκο, το Χίκο και ενός τοπικού αγροκτήματος, επειδή το δεύτερο είχε αποκτήσει το περισσότερο μέρος της γης στην περιοχή και οι χωρικοί του Χίκο παραπονέθηκαν ότι δεν μπορούσαν να τραφούν εφόσον πλήρως παραδοσιακά ωφελήματα (φόρους) στον ιδιοκτήτη του αγροκτήματος.

Μια μεταγενέστερη παρόμοια περίπτωση στο χωριό Κοατεπέκ του Τσάλκο δείχνει τη διαμάχη που αναπτύχθηκε στο ύστερο μισό του 19^ο αιώνα ανάμεσα στις φιλελεύθερες ιδέες και στη σωματειακή (συντεχνιακή) δομή της ιθαγενούς επαρχίας. Οι πολίτες του Κοατεπέκ έστειλαν ένα κείμενο με υπογραφές στον αυτοκράτορα: *...ήμασταν οι πρώτοι που έχασαν τη γη τους. Δεν συμμορφώμαστε με τους κανόνες του νόμου, επειδή δεν ξέρουμε πώς*. Οι χωρικοί διεκδίκησαν την ιδιοκτησία της γης για πάνω από δύο αιώνες και απαίτησαν οι τοπικές αρχές να μην έχουν πλέον τον έλεγχο της γης του χωριού εξαιτίας της «προδοσίας» τους. Οι συνθήκες που αποτέλεσαν τη βάση της εξέγερσης του Τσάβες Λοπέζ είχαν ήδη δημιουργηθεί.

Στις 20 Απρίλη 1869 ο Τσάβες Λοπέζ δημοσίευσε το μανιφέστο του, καλώντας το μεξικανικό λαό στα όπλα ώστε να δημιουργήσει ένα νέο αγροτικό κίνημα και να αντισταθεί σε ό,τι αυτός περιέγραφε ως καταστολή από την πλευρά των ανώτερων τάξεων και την πολιτική τυραννία της κεντρικής κυβέρνησης. Το μανιφέστο ήταν ένα σημαντικό ντοκουμέντο στην ανάπτυξη της αγροτικής ιδέας, όχι μόνο επειδή εισήγαγε την ευρωπαϊκή σοσιαλιστική αντίληψη της ταξικής πάλης στο μεξικανικό αγροτικό κίνημα, αλλά ακόμα επειδή τοποθέτησε τις κακουχίες που άντεξαν οι αγρότες σε ένα ιστορικό πλαίσιο και κατονόμασε τους πραγματικούς ενόχους. Απηύθυνε ένα κάλεσμα για το σχηματισμό αυτόνομων αρχών διοίκησης στα χωριά σε αντικατάσταση της κυριαρχίας της εθνικής κυβέρνησης που ήταν διεφθαρμένη και συνεργάτης των τσιφλικάδων. Αυτή η αναρχικής υφής υποστήριξη του τοπικού δημοτικισμού ως η έσχατη απονομή δι-

καιοσύνης στην επαρχία είναι κάτι κοινό σε αρκετές αγροτικές επαναστάσεις.

Το ιδεολογικό περιεχόμενο του μανιφέστου ήταν, επίσης, σημαντικό εξαιτίας αυτών που συνεργάστηκαν για να το γράψουν. Ο Ροδοκανάτης, ένας Ευρωπαίος ιδεολόγος, συνεργαζόμενος με διάφορους κοινωνικούς επαναστάτες, άσκησε μια αξιοσημείωτη επίδραση πάνω στην αναπτυσσόμενη ιδεολογία του μεξικανικού αγροτικού κινήματος. Τις ιδέες του, τις οποίες δημοσίευαν οι εργατικές εφημερίδες και περιοδικά κατά τη διάρκεια του 1870, μπορούμε ακόμα και να τις συναντήσουμε στα αισθήματα των μεταγενέστερων Ισπανών μπακουριστών που οργάνωσαν μεγάλους αριθμούς αγροτών στην Ανδαλουσία και την Καταλονία. Η επιτυχία της έκκλησης αυτής στη μεξικανική επαρχία δεν αποτελεί έκπληξη, δοσμένων των συνθηκών που επικρατούσαν. Το μανιφέστο εξέφρασε κατά κατηγορηματικό τρόπο το νέο τύπο της ιδεολογίας της ταξικής πάλης που αναδυόταν από την ολοένα αυξημένη απελπιστική κατάσταση του μεξικανικού αγροτικού κινήματος:

*Η ώρα της κατανόησης για τους ανθρώπους με καλή καρδιά έχει φτάσει. Η μέρα έχει έρθει για τους σκλάβους να ξεσηκωθούν καθώς ένας άνθρωπος απαιτεί τα δικαιώματά του που έχουν κλαπεί από τους ελάχιστους δυνατούς. Αδέλφια! Το κίνημα έχει έρθει να αποκαταστήσει την επαρχία, να ζητήσει εξηγήσεις από εκείνους που έχουν απαιτήσει τα πάντα από εμάς. Είναι η μέρα να επιβάλλουμε υποχρεώσεις πάνω σε αυτούς που σκέφτονται μόνο για τα δικά τους δικαιώματα... Αυτοί που έχουν κερδίσει εξαιτίας του φυσικού μας ηθικού και της διανοητικής ανικανότητας, ονομάζονται *latifundistas*, *terratenientes* ή *haciedados* (σ.σ.: τσιφλικάδες, μεγαλοκτηματίες). Όσοι από εμάς έχουν αφήσει όλους αυτούς να αρπάξουν ό,τι ανήκει σε μας κατά παθητικό τρόπο, ονομάζονται *εργάτες*, *προλετάριοι* ή *peones* (σ.σ.: εργάτες). Εμείς οι *peones*, λοιπόν, έχουμε δώσει τη ζωή μας και όλο μας το ενδιαφέρον για τους *haciedados* και αυτοί μας έχουν μεταβάλλει σε αντικείμενα των μεγάλων τους καταχρήσεων, έχοντας δημιουργήσει ένα σύστημα εκμετάλλευσης, με το οποίο εννοείται ότι διαφοροποιούμαστε και με το οποίο μας αρνούνται τις πιο απλές απολαύσεις της ζωής. Πώς λειτουργεί αυτό το σύστημα εκμετάλλευσης; Είναι ένα σύστημα που αφιερώνεται αποκλειστικά στην καταστροφή της ύπαρξης των εργατών. Οι γονείς μας ανήκαν στην *hacenda* εκμισθωμένοι με ένα *real* (σ.σ.: το τότε νόμισμα του Μεξικού) για μια εργατική μέρα. Και δεν ήταν δυνατόν να επιβιώσουν με αυτά τα χρήματα, επειδή στις αποθήκες των *haciendas* οι μεγαλοκτηματίες πουλούσαν τα αγαθά τους σε πληθωριστικές τιμές. Πολύ πιο ακριβά από ό,τι το κόστος των αγαθών που μήνα με το μήνα και χρόνο με το χρόνο τα παρασκευάζαμε με το χέρι. Το κόστος αυτών των αποθηκών δημιούργησε χρέη που καταλογίστηκαν στους γονείς μας. Πώς θα μπορούσαν αυτοί να ξεπληρώσουν υπέρογκα χρέη σαν αυτά όταν δεν κέρδιζαν περισσότερα από ένα μίζερο *real* για μιας μέρας εργασία;*

Όταν ήρθαμε στον κόσμο αυτό, ήρθαμε πρόσωπο με πρόσωπο με τα χρέη αυτά των γονιών μας τα οποία πέρασαν έπειτα σε μας. Με τον τρόπο αυτό γίναμε σκλάβοι και υποχρεωθήκαμε να συνεχίσουμε να εργαζόμαστε στο ίδιο μέρος, κάτω από το ίδιο σύστημα, με την πρόφαση ότι πληρώνουμε τα τώρα περίφημα χρέη. Αλλά οι μισθοί μας δεν αυξήθηκαν ποτέ, ούτε και μας έγινε ποτέ κάποια πίστωση και βρεθήκαμε στην ίδια κατάσταση όπως και οι γονείς μας.

Και ποιος είναι αυτός που έχει συντελέσει ώστε να μας κρατήσει άφωνους, τα-

Πλωτίνος Ροδοκανάτης: Ένας Έλληνας Αναρχικός στο Μεξικό

πεινωμένους, σε κατάσταση άγνοιας και σκλαβιάς; Η Εκκλησία, ειδικά η Εκκλησία... Οι υποκριτικοί της ιεραπόστολοι... οι καλόγεροι που λένε ότι όλα είναι μάτια... Ας αφήσουμε τη θρησκεία να βασιλεύει, αλλά ποτέ την Εκκλησία κι ακόμα λιγότερο τους επισκόπους... Εάν οι επίσκοποι είναι κακοί, τότε το ίδιο είναι και όλοι αυτοί οι άνθρωποι που δίνουν διαταγές. Τι μπορούμε να πούμε γι' αυτό που ονομάζεται κυβέρνηση και το οποίο είναι στην πραγματικότητα τυραννία; Πού είναι η καλή κυβέρνηση;...

Οι hacendados είναι οι δυνατοί εκείνοι άνθρωποι που στηρίζονται στο στρατό και που αυτός τους συντηρεί ώστε να εξασφαλίσουν τις ιδιοκτησίες τους. Όλοι αυτοί απαιτούν την κατοχή οποιωνδήποτε τοποθεσιών, είναι κάτι που επιθυμούν και το έχουν καταφέρει χωρίς αποτελεσματικές διαμαρτυρίες.

Τι θέλουμε;... Θέλουμε τη γη να την καλλιεργούμε εν ειρήνη και να τη θερίζουμε σε κατάσταση ηρεμίας, να εγκαταλείψουμε το σύστημα της εκμετάλλευσης και να δώσουμε ελευθερία σε όλους, ώστε αυτοί να εργάζονται εκεί που μπορούν καλύτερα να κατοικήσουν χωρίς να πρέπει να πληρώσουν φόρο, να δώσουμε στον κόσμο την ελευθερία να επανενωθεί με βάση όποιο τρόπο νομίζει πιο εξυπηρετικό, δημιουργώντας μεγάλες ή μικρές αγροτικές κοινότητες που θα στέκονται πάντα φρουροί της κοινής άμυνας, χωρίς την ανάγκη εξωτερικών παραγόντων που διατάζουν και τιμωρούν.

Σύντροφοι Μεξικανοί! Αυτή είναι η απλή αλήθεια, που μπορούμε να κερδίσουμε με τον ένα ή τον άλλο τρόπο, ώστε να φέρουμε το θρίαμβο της ελευθερίας. Ίσως μας καταδιώξουν, ίσως και να μας πυροβολήσουν ανηλεώς, αλλά δεν είναι αυτό το σημαντικό, επειδή έχουμε το όνειρο. Ποια επιλογή έχουμε για τη ζωή μας; Ο θάνατος είναι καλύτερος από τη διαιώνιση της καταστολή και της μιζέριας. Ως φιλελεύθεροι αρνούμαστε την καταστολή. Ως σοσιαλιστές είναι κάτι που μας τραυματίζει. Ως άνθρωποι την κατηγορούμε. Κατάργηση της κυβέρνησης, κατάργηση της εκμετάλλευσης!

*Θέλουμε γη, θέλουμε τάξη, θέλουμε ελευθερία. Πρέπει να απελευθερωθούμε από κάθε μιζέρια. Χρειαζόμαστε ειρήνη και σταθερότητα. Τελικά, αυτό που χρειαζόμαστε είναι η δημιουργία ενός κοινωνικού συμβολαίου ανάμεσα στους ανθρώπους βασισμένου στον αλληλοσεβασμό. Ζήτω ο σοσιαλισμός! Ζήτω η ελευθερία!. (Ο πλήρης τίτλος του μανιφέστου αυτού ήταν *Manifiesto a todos los oprimidos y robres de México y del universo - Μανιφέστο όλων των καταπιεσμένων και των φτωχών του Μεξικού και της οικουμένης*, Τσάλκο 20 Απρίλη 1869).*

Οι αναρχικοί συνάντησαν αφόρητα εμπόδια στην προσπάθειά τους να επιτύχουν τους ιδεολογικούς στόχους που εξέφραζε το μανιφέστο. Τα στρατεύματα του Κουέγιαρ έκαναν την έκκληση και συνέλαβαν τον Τσάβες Λοπέζ χωρίς ούτε μια μάχη, λίγο μετά τη δημοσίευση του μανιφέστου του. Πάντως, λίγες μέρες αργότερα, οι αγρότες φίλοι του επιτέθηκαν στους στρατιώτες που τον κρατούσαν. Ο Τσάβες απέδρασε και με τους συντρόφους του κατέφυγε στους γειτονικούς λόφους απ' όπου άρχισε μια επιτυχή αύξηση του αριθμού των αγροτών που τον ακολουθούσαν. Οι προειδοποιήσεις του Αντόνιο Φλόρες, νομάρχη Τεξκόκο, έμελλε να αποδειχθούν αληθινές. Μετά από μια επιτυχή στρατολογία, οι εξεγερμένοι βάδισαν με επιτυχία ενάντια στην πόλη και στο αγρόκτημα του Σαν Μαρτίν Τεξμελοκάν, που βρισκόταν στον κύριο δρόμο Τσάλκο-Πουέμπλα. Τα ομοσπονδιακά στρατεύματα εγκατέλειψαν τις θέσεις και τα όπλα τους πανικο-

βλημένα. Ο Τσάβες Λοπέζ συγκέντρωσε όλα τα χρήματα που μπόρεσε να βρει την πόλη και τότε ήταν που εισήγαγε κάτι καινούργιο, που ακολουθήθηκε κατά κόρον στις κατοπινές εξεγέρσεις, το κάψιμο των δημοτικών αρχείων.

Μετά την ανάγνωση του μανιφέστου του και την εκλαϊκευση της ιδεολογίας του, συγκέντρωσε περισσότερους ακολουθητές και αναδιοργάνωσε το στρατό του και τότε βάδισε προς την πόλη Απιζάκο της Τλαξκάλα και, για μια ακόμα φορά, κατατρόπωσε την εκεί φρουρά, έκαψε τα δημοτικά αρχεία και συγκέντρωσε τα διαθέσιμα χρηματικά ποσά και όπλα. Εκεί συνειδητοποίησε ότι το κίνημά του χρειαζόταν μια πλατιά βάση υποστήριξης για να πετύχει. Μ' αυτό κατά νου, έστειλε το συνεργάτη του Ανσέλμο Γκομέζ, με ένα σώμα 50 ανδρών βόρεια, στο κρατίδιο του *Hidalgo*, για να ξεσηκώσει την εκεί επαρχία. Ο Τσάβες ακολούθησε με το «στρατό» του, που αριθμούσε τώρα 500 περίπου φτωχά οπλισμένους άνδρες.

Καθώς προχωρούσε συνέχισε τις προσπάθειές του για να κερδίσει την υποστήριξη του λαού της επαρχίας, με την ανάγνωση και εκλαϊκευση του μανιφέστου του. Εξέθεσε ακόμα και την πρακτική εφαρμογή του μανιφέστου αυτού, με την κατάσχεση των αγροκτημάτων και την αναδιανομή της γης στους αγρότες. Στο δρόμο προς το βορρά επέδειξε αξιοσημείωτες στρατιωτικές ικανότητες με το να αποφεύγει τις κύριες δυνάμεις του Κουέγιαρ. Αν και ο Τσάβες Λοπέζ συνέχισε να κάνει νέες στρατολογίες, να πυρπολεί δημοτικά αρχεία και να κατάσχει αξιοσημείωτα χρηματικά ποσά, απέτυχε, όμως, στις προσπάθειές του να επιτάξει αποτελεσματικό αριθμό όπλων, μια αποτυχία η οποία θα μπορούσε να είχε αποφευχθεί.

Το σώμα υπό τον Ανσέλμο Γκομέζ είχε και αυτό επιτυχίες σε νέες στρατολογήσεις. Στις 11 Ιούνη όταν εισέβαλε και κατέλαβε την πόλη Chinotepec στη Βέρα Κρουζ αριθμούσε 150 άνδρες. Ο κυβερνητικός αρχηγός της Chinotepec προκάλεσε και οργάνωσε την αντίδραση των ευημερών στοιχείων της κοινωνίας ενάντια στην ιδεολογία του Τσάβες Λοπέζ και τον ποικιλόχρωμο στρατό του, πληροφορώντας τον υπουργό Πολέμου ότι *ο ληστής Ανσέλμο Γκομέζ, επικεφαλής 150 ανδρών, κατέλαβε την πόλη και άρχισε να προβαίνει σε κάθε είδους δραστηριότητα ενάντια στην ιδιωτική ιδιοκτησία, ενώ διαδίδει στον κόσμο την άρνησή του να αναγνωρίσει κάθε μορφή κυβέρνησης.*

Ο Τσάβες Λοπέζ, στο μεταξύ, είχε μετακινηθεί, περνώντας από την ιδιαίτερη πατρίδα του Τεξκόκο, προς τη μεγάλη πόλη Ακτοπάν, που βρισκόταν 17 μίλια βορειοδυτικά της Πατσούκα. Εκεί δημιούργησε ένα στρατόπεδο και άρχισε να προετοιμάζει μια επίθεση, αλλά ομοσπονδιακά στρατεύματα τον αιφνιδίασαν και αιχμαλώτισαν τον φτωχά οπλισμένο και εκπαιδευμένο «στρατό» του, πριν αυτός αρχίσει την επίθεσή του στην πόλη. Τα ομοσπονδιακά στρατεύματα συνέλαβαν τον Τσάβες και τον μετέφεραν στο Ακτοπάν. Αφού εξακριβώθηκε ότι οι ήδη διασκορπισμένοι οπαδοί του δεν αποτελούσαν πλέον απειλή, τον έστειλαν στο Τσάλκο, όπου η κυβέρνηση του Μπενίτο Χουάρεζ διέταξε να εκτελεστεί από απόσπασμα στην αυλή του *Escuela del Rayo del Socialismo* το πρωί της 1^{ης} Σεπτεμβρίου 1869. Σε μια σύντομη περίληψη του επεισοδίου αυτού αναφέρεται ότι ο Τσάβες Λοπέζ κραύγασε *Ζήτω ο σοσιαλισμός*, μόλις το απόσπασμα πήρε τη διαταγή να τον πυροβολήσει. Η τύχη του Ανσέλμο Γκομέζ και του σώματός του που εισέβαλε στο κρατίδιο της Βέρα Κρουζ είναι άγνωστη.

Έλληνες ιστορικοί αναφέρουν ότι με την καταστολή της εξέγερσης και την ε-

Πλωτίνος Ροδοκανάτης: Ένας Έλληνας Αναρχικός στο Μεξικό

κτέλεση του Τσάβες, συνελήφθη και ο Ροδοκανάτης και καταδικάστηκε σε θάνατο, αλλά του δόθηκε χάρη, πληροφορίες που, όμως, δεν επιβεβαιώνονται από τον John Hart.

Μια σημαντική πλευρά του κινήματος του Τσάβες Λοπέζ ήταν η συνειδητή εκτίμηση που έτρεφαν γι' αυτό οι αγρότες, οι οποίοι υπέφεραν από κοινωνικές και άλλες αρρώστιες. Οι προηγούμενες «αγροτικές εξεγέρσεις» είχαν καθοδηγηθεί από μορφωμένους φιλελεύθερους και οικονομικά και στρατιωτικά ευημερούντες αρχηγούς, οι οποίοι δημοσίευσαν «σχέδια» ή ήσαν γνήσιες αγροτικές εξεγέρσεις που άρθρωσαν ένα ξεκάθαρο λόγο και κατέσχεσαν αγροκτήματα. Με την άφιξη του Τσάβες Λοπέζ και της εξέγερσής του, συναντάμε στο Μεξικό για πρώτη φορά ένα αγροτικό κίνημα, το οποίο προσπάθησε να προωθήσει την ιδέα της δημιουργίας *αγροτικών κοινοτήτων οι οποίες θα μπορούσαν να σταθούν άγρυπνες για την κοινή άμυνα, χωρίς την ανάγκη εξωτερικών παραγόντων που δίνουν διαταγές και επιβάλλουν τιμωρίες*. (Αναφέρεται στο *Μανιφέστο* του Τσάβες Λοπέζ).

Οι αγροτικές εξεγέρσεις που είχαν την καταγωγή τους από την ίδια περιοχή κατά τις δεκαετίες 1870 και 1880, συνέχισαν την ίδια πολιτική μ' αυτή του Τσάβες Λοπέζ. Το κάλεσμα για *αγροτικές κοινότητες* κατέστησε το *ελεύθερο αυτοδιοικούμενο χωριό* (*municipio libre*) μια μόνιμη φράση στο αγροτικό λεξιλόγιο κατά τη δεκαετία του 1870, κάτι που με το ερχομό του 20ού αιώνα, ο επονομαζόμενος *πρώτος αρχηγός της επανάστασης* Βενουσιάνο Γκαρράντσα, στο λόγο του στη Συνταγματική Συνέλευση στο Queretaro το 1916, εγγυήθηκε, σε μια προσπάθεια να κερδίσει αντιπροσώπους για να υποστηρίξουν το πρόγραμμά του, ώστε να δώσει στο *municipio libre* όλη του την υποστήριξη ως την *πολιτική και οικονομική* βάση μιας ελεύθερης κυβέρνησης.

Το εάν ή όχι ο Ροδοκανάτης προσδοκούσε το σχολείο του Τσάλκο να μεταβληθεί στο αρχικό σημείο εκκίνησης για μια βίαιη αγροτική επανάσταση δεν είναι ξεκάθαρο. Όμως, δεν θα ήθελε να πάρει μέρος σε βίαιες πράξεις όποτε αυτές ξεσπούσαν. Ίδρυσε κατά βάση το σχολείο αυτό, για να προετοιμάσει το δρόμο της δημιουργίας αγροτικών κοινοτήτων βασισμένων στην κοινοκτημοσύνη και διάλεξε σκόπιμα την περιοχή αυτή η οποία διέθετε μια παραδοσιακή αγροτική αντίσταση ενάντια στους μεγαλοϊδιοκτήτες. Όταν ο Ροδοκανάτης είδε τον επαναστατημένο Τσάβες Λοπέζ του έδωσε κουράγιο. Ο δάσκαλος περίμενε, χωρίς αμφιβολίες, ότι *θα υπήρχαν φασαρίες και προβλήματα όταν εγκατέλειψε το σχολείο, επειδή παρατήρησε ότι είχε μεταβληθεί σε μια ομάδα αποφασισμένων να αναλάβουν δράση ανθρώπων ώστε να επιτύχουν την ελευθερία*. (Από γράμμα του Ροδοκανάτη στον Ζαλοκόστα το Νοέμβρη του 1868) Σε μια κρίσιμη στιγμή, τοποθέτησε τον Ζαλοκόστα υπεύθυνο. Ο Ζαλοκόστα, ο οποίος επεδείκνυε μια τάση προς τη βία, επηρέασε αρκετά τον Τσάβες Λοπέζ και τον βοήθησε να επιταχύνει τη ροή των γεγονότων στο Τσάλκο.

Ο Ροδοκανάτης επέστρεψε στην Πόλη του Μεξικού, όπου, για μια ακόμα, φορά άρχισε να εργάζεται, ανάμεσα στους πρώην συντρόφους της *La Social*. Αλλά ο ρόλος της κεντρικής φυσιογνωμίας του μεξικανικού σοσιαλισμού είχε πλέον περάσει στο Σαντιάγκο Βιλλανουέβα και άλλους, ο οποίος, κατά την απουσία του Ροδοκανάτη, είχε αρχίσει, με αρκετή επιτυχία, να οργανώνει τους εργάτες της πόλης που σχημάτιζαν εργατικά συμβούλια. Αν και ο Ροδοκανάτης συνέχισε να παίζει έναν εξέχοντα ρόλο, η «ηγεσία» του κινήματος πέρασε σταδιακά σε

James Sotros

νεότερους και περισσότερο δυναμικούς ανθρώπους.

Ο Μ. Genofonte γράφει ότι το 1869 συγκροτήθηκε στην Πόλη του Μεξικού μια ομάδα με το όνομα *Προλεταριακός Κύκλος*, η οποία το 1870 εξελίχτηκε στον *Μεγάλο Κύκλο των εργατών του Μεξικού*, υπό την άμεση επιρροή του Ροδοκανάτη και των συντρόφων του. Το 1876 ένα εργατικό συνέδριο υιοθέτησε, ανάμεσα στα άλλα, αρκετές από τις βασικές αναρχικές αρχές, αλλά η πραγματική και περισσότερο συστηματική αναρχική δράση άρχισε στις αρχές του 20ού αιώνα με τους αδελφούς Μαχόν.

Πάντως, το 1879 ο Ροδοκανάτης προσχώρησε στη θρησκευτική αίρεση των μορμόνων και, μάλιστα, βαφτίστηκε από έναν απόστολο με το όνομα Μωυσής Θάτσερ και έγινε πρόεδρος του παραρτήματος της αίρεσης στο Μεξικό. Αλλά μετά από ένα χρόνο αποχώρησε γιατί οι ελευθεριακές σοσιαλιστικές του ιδέες απορρίφθηκαν από τους επικεφαλείς της αίρεσης.

Το 1886 ο Πλωτίνος Ροδοκανάτης επέστρεψε στην Ευρώπη, όπως γράφει και ο Hart - αλλά είναι άγνωστο πού - μετά το θάνατο του στενότερου συντρόφου και συνεργάτη του Φραντσίσκο Ζαλοκόστα, κατά τη διάρκεια της μεγάλης αγροτικής εξέγερσης στο κεντρικό Μεξικό, το 1878-1884. Την εξέγερση αυτή είχε οργανώσει η *Gran Comite Central Comunero*, στην οποία συμμετείχαν αρκετοί αναρχικοί της εποχής.

Οι ισπανόφωνοι ιστορικοί δεν αναφέρουν για επιστροφή του Ροδοκανάτη στην Ευρώπη και λένε ότι αυτός πέθανε το 1885 ή το 1886.

EL HIJO DEL TRABAJO

Periódico Liberal-Independiente, Socialista y Acérrimo defensor de la Clase Obrera

ÓRGANO OFICIAL DEL GRAN CÍRCULO
DE OBREROS DE LA UNIÓN, Y DE LAS SOCIEDADES ESPERANZA DEL CÍRCULO DE ZARATEGÁN,
DE TALABANTÓN, MUTUA DEL CANTO DE SOMBRERERÍA Y DE LA PROGRESIVA
DE OBREROS DE LA COLONIA.

EDITOR PROPIETARIO Y RESPONSABLE, JOSE MUSTIZURI

REXHU, DOMINGO 23 DEL JULIO DE 1907

"EL HIJO DEL TRABAJO"

Se publica todos los domingos á las siete de la mañana.

El número suelto vale TRES CESTAVOS en la capital, y cuatro fuera, dentro de nuestro pago debe las tres siempre en el acto de que se recibe el periódico.

EN LA CAPITAL.

Suscripción adelantada por cuatro años.

1907.....\$ 00 12

EN LOS ESTADOS.

Se cobra cuatro dólares (pago adelantado).

1907.....\$ 00 14

Se reciben en nuestros periódicos para su re-

presentación, esta clase de folios, en el presente de una revolución, en agosto próximo.

Mucho está llamando la atención del público el nombre del obrero, para que deje de tener algún artículo, manifiesto, si precisa, en el momento al participar que dañar tiene la clase á que aludimos, en las suspensiones de la política. Algunos escritores han demostrado con buena franqueza aquellas amercaciones; pero al aludir al la sociedad, parecen satisfacerse con lo que se tiene dicho y demuestran hasta hoy. Nosotros vamos á intentar esta difícil tarea.

Hará una treinta meses que no percibimos ingresos, nada y nada, cuando había logrado engañar á la clase obrera por medio de la

ra, como el principal enemigo de los enemigos de la clase obrera.

En realidad, que nosotros fuéramos un buen periodista, está probado en el período con los hechos que le dio la clase obrera, en dicho, Juan de M. Rivera y otros, sus inscripciones como el Presidente de la República D. Sebastián Larrea de Tejada en el momento actual, en los días 5 de Mayo de 1907 y 15 de Noviembre del mismo mes con cinco artículos de los tres meses días, además se le envió para el mismo período, además con un artículo y dos mil marcos con la sección de "La Bandera del Pueblo," editada por Rivera y otros, en su publicación por que se ha algunos meses, en materia que es nuestra gloria. Con

Πέδρο Σιλέρ

El Hijo del Trabajo Ο Γιος της Εργασίας

Σύλληψη και σχέδιο Τσάνταλ Λόπεθ και Ομάρ Κορτές

ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ

Στο πλαίσιο της Μεξικάνικης ιστορίας του τελευταίου τρίτου του 19^{ου} αιώνα, ξεχωριστή θέση κατέχει το περιοδικό *Ο Γιος της Εργασίας*.

Αναδυόμενο από τους κόλπους του πλατιού μουτουαλιστικού κινήματος, εξέφρασε, χωρίς αμφιβολία, μια σημαντική τάση από τις πολλές που εμφανίστηκαν στο Μεξικό.

Το κείμενο που αναπαράγουμε ευθύς αμέσως, παρουσιάζει, αν και με τρόπο αρκετά γενικό, τα απαραίτητα εκείνα στοιχεία ώστε να κατανοήσουμε τον τρόπο με τον οποίο ανέπτυξε το περιοδικό αυτό τις ιδέες του καθώς και την εξέλιξη και τις αλλαγές που εκδήλωσε κατά την διάρκεια της κυκλοφορίας του.

Η επαναδημοσίευση αυτού του δοκιμίου, που αρχικά δημοσιεύτηκε στο περιοδικό *Εργατική Ιστορία* (No 3, Δεκέμβριος 1974), βασίζεται στην άδεια αναπαραγωγής του που δηλώνεται σ' αυτή την πρώτη δημοσίευση, με το μόνο όρο να παρατίθεται η πηγή.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ο Γιος της Εργασίας κυκλοφόρησε για πρώτη φορά τον Απρίλιο του 1876.

Κατά τη διάρκεια των εννέα χρόνων της κυκλοφορίας του, εξέφραζε μέσα σε ένα ρεύμα την τάση εκείνη, η οποία αγωνιζόταν για καλύτερες συνθήκες ζωής των εργατών, ίσως την περισσότερο ριζοσπαστική τάση, δηλαδή την τάση εκείνη η οποία επέπληξε με δριμύτητα όσες κυβερνήσεις ήσαν αδιάφορες για τα βάσανα των εργατών και την υπεροψία της μπουρζουαζίας που ήταν απρόθυμη να αναγνωρίσει ότι στη δική της χλιδή και μόνο βρισκόταν η ρίζα της μιζέριας των άλλων.

Μέσα από την ανάγνωση των σελίδων του εν λόγω εντύπου αναπαρίσταται ο γενικότερος εκείνος αγώνας που άρχισε το 1876, τελευταίο χρόνο της ιστορικής φάσης που έχει ονομαστεί *Αποκαταστημένη Προεδρική Δημοκρατία*, μέχρι την επιστροφή στην εξουσία του Πορφύριο Δίας, μετά την περίοδο της προεδρίας του Μανουέλ Γκονζάλεθ.

Ο πρώτος εκδότης του *Γιου της Εργασίας* ήταν ο Χοσέ Μουνιουθούρι, Ισπανός πολιτικός πρόσφυγας, ο οποίος είχε, προηγουμένως, εκδώσει ένα άλλο έντυπο,

Πέδρο Σιλέρ

με τον τίτλο *Η Απεργία*, από τον Απρίλιο έως τον Δεκέμβριο του 1875.

Στα πρώτα δέκα τεύχη του, *Ο Γιος της Εργασίας* κυκλοφορούσε κάθε Δευτέρα, αλλά έπειτα κυκλοφορούσε τις Κυριακές με αντίτιμο τρία θεντάβος. Ο υπότιτλός του ήταν: *Περιοδικό για την υπεράσπιση της εργατικής τάξης και για την προπαγάνδα των σοσιαλιστικών διδασκαλιών στο Μεξικό*. Κάτω από τον υπότιτλο τοποθετούνταν οι φράσεις του Μπαμπέφ: *Η εργασία και ο πλούτος πρέπει να είναι γενική κληρονομιά. Υπάρχει καταπίεση όταν αυτός που δουλεύει στερείται τα πάντα και αυτός που κολυμπά στο χρήμα απολαμβάνει χωρίς δουλειά τις απολαύσεις που αυτή παρέχει. Σε μια αυθεντική κοινωνία δεν πρέπει να υπάρχουν ούτε φτωχοί ούτε πλούσιοι. Οι πλούσιοι που δε θέλουν να παραιτηθούν, υπέρ των φτωχών, από το πλεόνασμα που απολαμβάνουν, είναι οι εχθροί του λαού*.

Από τα πρώτα τεύχη του, *Ο Γιος της Εργασίας*, ξεκίνησε μια σκληρή μάχη εναντίον άλλων περιοδικών, όπως ο *Σοσιαλιστής*, τα οποία, πάνω από όλα, είχαν βλέψεις για την πολιτική εξουσία. Στην ουσία, απέβλεπαν, δηλαδή, στην επανεκλογή του προέδρου Λέρδο ντε Τεχάδα καθώς και στην εξασφάλιση καλοπληρωμένων αργομισθιών σε αντάλλαγμα για τη στήριξή τους, την οποία παρείχαν στο όνομα της εργατικής τάξης γενικά, αψηφώντας την υποστήριξη των πραγματικών συμφερόντων των εργατικών τάξεων. Γι' αυτό ο Λέρδο προσπάθησε να επανεκλεγεί, υπολογίζοντας στην υποστήριξη μιας τάσης του *Μεγάλου Κύκλου των Εργατών*, η οποία ήταν η πιο ισχυρή ένωση των εργατών της εποχής. Μπροστά στο πρόβλημα της επανεκλογής του Λέρδο, οι εργάτες και οι ενώσεις τους διασπάστηκαν σε αυτούς που τάσσονταν υπέρ της επανεκλογής και αυτούς που ήταν κατά. Ο ίδιος ο *Κύκλος των Εργατών* διασπάστηκε και η τάση που ήταν εναντίον της επανεκλογής, με επικεφαλής τον Φρανθίσκο Γκονζάλεθ συγκρότησε το *Μεγάλο Κύκλο της Ένωσης*, ο οποίος επιτέθηκε στο *Μεγάλο Κύκλο των Εργατών*, κατηγορώντας τον ότι πρόδωσε την υπόθεση των ταξικών αδερφών του. Και καθώς ο *Μεγάλος Κύκλος* είχε τον *Σοσιαλιστή* ως επίσημο όργανό του, ο *Κύκλος της Ένωσης* δήλωσε ως δικό του εκφραστικό όργανο *Ο Γιος της Εργασίας* τον Ιούλιο του 1876.

A.

Έτσι, ο Φρανθίσκο ντε Π. Γκονζάλεθ - ο οποίος, μαζί με τον Μάτα Ριβέρα, υπήρξε ένας από τους ιδρυτές του *Μεγάλου Κύκλου* και του *Σοσιαλιστή* - προσχώρησε από τον Ιούλιο του 1876 στην εκδοτική ομάδα του *Γιου της Εργασίας*. Ο Φρανθίσκο Γκονζάλεθ γεννήθηκε στη Μορέλια στις 21 Απριλίου 1844. Σπούδασε στο Λατινοαμερικανικό Σχολείο της Μορέλια. Κατά το 1857 εργαζόταν ήδη στην πόλη του Μεξικού σε διάφορα εργαστήρια και εργοστάσια υφαντουργίας, αλλά αργότερα αφοσιώθηκε στην τυπογραφία. Το 1857 έγινε μέλος του Συλλόγου Ραφτών. Δυο χρόνια αργότερα, μαζί με τον Μπλας Φ. Ακόστα ίδρυσε τον *Χειροτέχνη* (1) και το 1871 ξεκίνησε την κυκλοφορία του *Σοσιαλιστή*. Όταν αποχώρησε από αυτόν το 1876, προσχώρησε, όπως είπαμε, στην ομάδα σύνταξης του *Γιου της Εργασίας* και έγινε υπεύθυνος έκδοσής του στις αρχές του 1877, όταν αποσύρθηκε ο Μουγιουθούρι. Μετά το σταμάτημα της κυκλοφορίας του *Γιου της Εργασίας*, τον Δεκέμβριο του 1884, συνέχισε να εργάζεται στο τυπογραφείο της *Γραμματείας των Δημόσιων έργων* μέχρι τον θάνατό του, στις

9 Δεκεμβρίου 1895 (2).

B.

Από τις σελίδες του, *Ο Γιος της Εργασίας* αγωνιζόταν σταθερά για το σοσιαλισμό, μια κοσμοθεωρία, η οποία, σύμφωνα με την εκδοτική του ομάδα, θα οδηγούσε σε μια κοινωνία χωρίς τάξεις, χωρίς, όμως, την ανάγκη να τεθεί εκτός νόμου η ατομική ιδιοκτησία. Και αυτό γιατί οι εκδότες αντιλαμβάνονταν ότι οι κοινωνικές ανισότητες δεν πήγαζαν από την ιδιοκτησία αλλά από τον τρόπο κατανομής των εισοδημάτων και αν αυτά μπορούσαν να διανεμηθούν αποφεύγοντας τις ακραίες ανισότητες, οι κοινωνικές τάξεις θα εξαφανίζονταν.

Αυτοί που ονομάζονταν σοσιαλιστές εκείνη την εποχή, ήσαν γενικά μικροί χειροτέχνες και μικροϊδιοκτήτες. Γι' αυτό και δεν επιθυμούσαν την εξαφάνιση της ιδιοκτησίας αλλά την άρση της δριμύτατης εκμετάλλευσης, της οποίας θύματα ήσαν οι προλετάριοι οι οποίοι δεν κατείχαν τίποτε περισσότερο από την εργατική τους δύναμη, και παρείχαν διευκολύνσεις στη μικρή βιομηχανία ώστε να καταφέρνει να επιζεί. Η προστασία αυτή θα μπορούσε να αποκτηθεί μέσω φιλανθρωπικών νόμων και από εκεί πηγάζει η σταθερή ανησυχία τους για τη δημιουργία μιας κυβέρνησης η οποία θα απομακρυνόταν από την πολιτική (δηλαδή από τις δολοπλοκίες του παλατιού) και θα αφιερωνόταν αποκλειστικά στη διοίκηση του κράτους, δηλαδή στην επίλυση των οικονομικών προβλημάτων που παρεμπόδιζαν την ανάπτυξη της χώρας.

Η αποδοχή που βρήκε *Ο Γιος της Εργασίας* πρέπει να ήταν ευρεία κι έτσι, σιγά-σιγά, τον Ιούλιο του 1876, διπλασίασε το μέγεθός του, ενώ αύξησε και το αντίτιμό του στα τέσσερα θεντάβος. Ο υπότιτλος του περιοδικού άλλαξε, επίσης: *Φιλελεύθερο Ανεξάρτητο Περιοδικό. Σοσιαλιστής και αφοσιωμένος Υπερασπιστής της Εργατικής Τάξης*. Γνωστοποιήθηκε, επίσης, η ταυτότητα των συνεργατών του: Χοσέ Μουνιουθούρι τυπογράφος, Φρανθίσκο Π. Γκονζάλεθ τυπογράφος, Φρανθίσκο Θαμπράνο από την Πορτίλια καθηγητής - Φιλολογίας, Μπενίτο Κάστρο ζωγράφος, Χούλιο Τόρες ζωγράφος, Χούστο Πάστορ Μουνιόθ ξυλουργός, Χουάν Ι. Σεράλδε βιβλιοθηκάριος, Σιμόν Νιέτο τυπογράφος, Τρινιδάδ Εσπινόλα ράφτης, Αουρέλιο Γκαράι τυπογράφος, Πέδρο Τεράθας γλύπτης, Χουάν Β. Βιλιαρεάλ βαρελάς, Σαντιάγο Ενρίκεθ τυπογράφος, Φρανθίσκο Π. Μοντιέλ ζωγράφος, Γκρεγκόριο Σ. Εθκέρο λιθογράφος, Εδουάρδο Ρουίθ υφαντής, Χ.Μ. Ντελγάδο γανωτής, Χοσέ Μοντιέλ ράφτης και Χ.Μ. Γκονζάλεθ ράφτης.

Βλέπουμε, λοιπόν, ότι όποιοι ήσαν εγγεγραμμένα μέλη εργατικών ενώσεων ή απλώς μέλη της γενικότερης εργατικής τάξης, δεν ήταν όλοι αυτοί καθεαυτοί εργάτες, όπως αντιλαμβανόμαστε σήμερα τον όρο αυτό.

Επίσης, η μεγάλη πλειοψηφία των μελών των διαφόρων αλληλοβοηθητικών συλλόγων ήσαν χειροτέχνες, λιθογράφοι, δημόσιοι υπάλληλοι, κάθε είδους μισθωτοί εργαζόμενοι και άλλοι, όπως επίσης και κάθε λογής μικροί διευθυντές. Από την άλλη πλευρά βρίσκονταν οι προλετάριοι, οι πραγματικοί εργάτες των εργοστασίων, των οποίων οι συνθήκες ζωής μπορούσαν να συγκριθούν με αυτές των ανειδίκευτων εργατών οι οποίοι έμεναν σε παράγκες στα αγροκτήματα. Αυτοί είχαν πολύ λίγες ευκαιρίες να οργανωθούν σε αλληλοβοηθητικούς συλλόγους, όχι μόνο εξαιτίας του ότι τα αφεντικά έβλεπαν με κακό μάτι κάθε είδος εργατικής οργάνωσης και απαγόρευαν μερικές φορές ακόμα και την ανάγνωση

εργατικών εντύπων, αλλά και επειδή αυτοί οι ίδιοι (οι προλετάριοι) έβλεπαν ότι δεν μπορούσαν να καλύψουν τα μηνιαία έξοδά τους, αν αναλάμβαναν οποιαδήποτε δράση.

Στην ουσία, ο σοσιαλισμός των αλληλοβοηθητικών συλλόγων συνίστατο στην προσπάθεια να μην είναι τόσο κραυγαλέες οι διαφορές ανάμεσα στους μισθούς και τα κέρδη. Η σχέση εργασίας και κεφαλαίου ήταν απαραίτητη για μια τέτοια κατάσταση και δεν θα μπορούσε να υπάρχει με την απουσία κάποιου από αυτά τα δύο. Η ανισότητα στους μισθούς και τα κέρδη και των δύο πλευρών (εργατών και εργοδοτών) δεν μπορεί να εξηγηθεί παρά μόνο με την κακοπιστία αυτών που υπέγραφαν συμβόλαιο με τους εργάτες και την άγνοια των δεύτερων ότι, στην ουσία, πουλούν την εργατική τους δύναμη για πενταροδεκάρες, με λογικό επακόλουθο τη μιζέρια για μια εργατική οικογένεια, τη δυσπραγία για το συνδικάτο και για τη κοινωνία γενικότερα, γιατί στα σπλάγχνα της αναδεικνυόταν μια προλεταριοποίηση η οποία έπρεπε να εκριζωθεί. Οι εκδότες του *Γιου της Εργασίας* θεωρούσαν ότι με το να παίρνει ο εργάτης ένα δίκαιο μισθό, όχι μόνο έμπαινε ένα τέλος την μιζέρια αλλά και ότι ο ίδιος θα μπορούσε να αποταμιεύει τα αναγκαία για να δημιουργήσει αργότερα ένα δικό του εργαστήριο. Με τον τρόπο αυτό θα απελευθερωνόταν από την πώληση της εργατικής του δύναμης, ενώ, επίσης, θα αυξανόταν σταθερά ο εθνικός πλούτος, αφού τα εργοστάσια ή οι βιοτεχνίες θα πολλαπλασιάζονταν. Επέμεναν σταθερά στην άποψη ότι ο εργάτης έχει τέτοιες ικανότητες όπως η αγάπη για τη δουλειά του και η λιτότητα, τις οποίες δεν είχαν οι ομάδες με υψηλά εισοδήματα. Γι' αυτό, πίστευαν ότι αν οι εργάτες κατάφερναν να γίνουν ιδιοκτήτες, αυτοί ήταν που θα οδηγούσαν τη χώρα στην πρόοδο. Ο Πλωτίνος Ροδοκανάτης, στην ομιλία του στα εγκαίνια του συλλόγου αλληλοβοήθειας *La Social (Η Κοινωνία)* - μια από τις πιο μαχητικές οργανώσεις της εποχής - έλεγε: *Όλες οι τάξεις κατευθύνονται στο να εξασφαλίσουν στον εργάτη ένα δίκαιο μισθό ώστε να του παρέχει μια καλή τύχη για το μέλλον και γι' αυτό συμπεραίνεται ότι ο στόχος του δεν είναι να στερηθεί αυτά που ήδη κατέχει, αλλά αντιθέτως, να δημιουργήσει μια ιδιοκτησία που ποτέ δεν είχε.* (3).

Οι εκδότες του *Γιου της Εργασίας* αρνούσαν ότι ήταν κομμουνιστές, αφού ήδη στο Μεξικό η μιζέρια ήταν, σύμφωνα με όσα έλεγαν, ασύγκριτα μικρότερη από αυτή στην Ευρώπη, εκεί όπου έφτανε σε τέτοιο όριο που είχε αναγκάσει τους εργάτες να εξεγείρονται. Τον Μάιο του 1876, *Ο Γιος της Εργασίας* δημοσίευσε σύντομες βιογραφίες των πιο διακεκριμένων εργατών που έλαβαν μέρος στην Κομμούνια του Παρισιού του 1871, για να κριθούν όπως αξίζει οι υπερασπιστές αυτοί των δικαιωμάτων της εργατικής τάξης και όχι με έναν τρόπο τόσο δυσάρεστο όπως είχε γίνει, θεωρούμενοι απλώς εξεγερμένοι ληστές. Έθεταν το επιχείρημα ότι αν η κατάσταση των εργατών στο Μεξικό χειροτέρευε, τίποτε δεν θα μπορούσε να τους σταματήσει να πράξουν αυτό που έπραξαν και οι κομμουνιστές στο Παρίσι, κάτι που, επιπλέον, θα ήταν μια δικαιολογημένη ενέργεια εξαιτίας της μιζέριας.

Για όλα τα προηγούμενα, ειδικά για τον τρόπο με τον οποίο συνήθιζε να ασκεί κριτική στους πλούσιους εγωιστές και την κυβέρνηση, *Ο Γιος της Εργασίας* κατηγορήθηκε από άλλα περιοδικά για προώθηση διαλυτικών ιδεών, προώθηση της διαφθοράς και της ληστείας και του πλιάτσικου καθώς και ότι οι εκδότες του αγνοούν το δικαίωμα του άλλου. *Ο Γιος της Εργασίας* υπερασπιζόταν τον εαυτό του, λέγοντας ότι δεν έκανε τίποτε περισσότερο από το να διαδίδει την αγία δι-

δασκαλία του σοσιαλισμού, του οποίου ο ιδρυτής και δάσκαλος είχε πεθάνει ανεβαίνοντας τον Γολγοθά του (4), καθώς και σύμφωνα με τις διδασκαλίες που είχε κληροδοτήσει στη χώρα ο διαπρεπής Χουάρεθ, ο οποίος αγωνίστηκε για να γίνουν σεβαστά τα δικαιώματα του εργάτη. Για τους εργάτες, έλεγε, δεν υπάρχει τίποτα άλλο εκτός από υποχρεώσεις, συμμετέχοντας σε πολεμικές επιστρατεύσεις, υπερασπίζοντας κυβερνήσεις και αποτελώντας τροφή για τα κανόνια, ενώ σε καιρό ειρήνης πρέπει να δουλεύουν όλη τη μέρα για ένα μίζερο μισθό και τα δικαιώματά τους είναι απορριπτέα σε μια κοινωνία που επιμένει να πλουτίζει σε βάρος της μίζεριας τους. Άλλες φορές, το περιοδικό αντιμετώπιζε κατηγορίες ότι παροτρύνει τους ανθρώπους να ζουν χωρίς να εργάζονται και να πλουτίζουν μέσω κλοπής ή ότι οι εκδότες του προσπαθούσαν να αφαιρέσουν τους τίτλους ιδιοκτησίας από τους πλούσιους με οποιοδήποτε μέσο, εξοργισμένοι γιατί δεν ήταν αυτοί πλούσιοι. *Ο Γιος της Εργασίας*, απαντούσε, λέγοντας ότι αγαπούσε την εργασία, αλλά αν, σε κάποιες περιστάσεις, οι εργάτες έφταναν στην απελπισία, ήταν γιατί δεν έβρισκαν δουλειά ή γιατί αυτή ήταν τόσο κοπιαστική που τους συνέτριβε πριν την ώρα τους ή επειδή ήταν τόσο άσχημα αμειβόμενη που αντιστοιχούσε στο να μην δουλεύεις και άλλες φορές επειδή είχε τα χαρακτηριστικά της σκλαβιάς.

Γ.

Ο Γιος της Εργασίας πίστευε πάντα ότι η απεργία ήταν το έσχατο μέσο που είχαν οι εργάτες για να υπερασπίσουν τους μισθούς τους. Η πλειοψηφία των απεργιών εκείνη την εποχή ξεσπούσαν όταν ελαττώνονταν τα μεροκάματα ή αυξάνονταν οι ώρες εργασίας.

Ο θεμελιώδης ρόλος του συνεταιρισμού ήταν η οργάνωση των εργατών σε αλληλοβοηθητικούς συλλόγους, οι οποίοι, μέσω μιας κοινής βάσης, θα παρείχαν οικονομική βοήθεια στα μέλη τους εκείνα τα οποία, εξαιτίας κάποιας ασθένειας ή ατυχήματος, ήταν αναγκασμένα να σταματήσουν να εργάζονται και γι' αυτό δεν είχαν εισόδημα, ενώ κατέβαλαν, βέβαια, ένα συγκεκριμένο χρηματικό ποσό στους συγγενείς σε περίπτωση που πέθαιναν.

Επιπλέον, μέσα από τους συλλόγους αυτούς διαδίδονταν και οι σοσιαλιστικές ιδέες και γινόταν προσπάθεια να ξεριζωθούν διάφορες κακές συνήθειες, όπως ο αλκοολισμός. Σε αρκετές περιπτώσεις, οι σύλλογοι αλληλοβοήθειας στήριζαν τους εργάτες όταν βρίσκονταν σε απεργία. Γινόταν προσπάθεια, επίσης, οι εργάτες να αποκτήσουν μια συγκεκριμένη παιδεία και αυτό αποτελούσε μια από τις συνεχείς προτεραιότητες των μελών τους.

Αν η εργατική τάξη ήταν εκπαιδευμένη - επιχειρηματολογούσαν - δεν θα είχε εκτεθεί σε τόσα βάσανα: *η μόρφωσή της θα ήταν το οχυρό με το οποίο θα αντιτίθετο στο δεσποτισμό όλων όσων απολάμβαναν υπερβολικά δικαιώματα*, έγραφε ο Χ. Μ. Γκονζάλεθ (5). Η άποψη ότι η γνώση της κατάστασης και των δικαιωμάτων της από την ίδια την εργατική τάξη θα εμπόδιζε την εκμετάλλευση σε βάρος της έτυχε μεγάλης αποδοχής. Πίστευαν επιπλέον, ότι με τον τρόπο αυτό, τα προϊόντα που παρήγαγαν οι Μεξικάνοι εργάτες θα είχαν μεγαλύτερη ποιότητα και σε μικρό χρονικό διάστημα θα ήταν τόσο αξιόλογα όσο και τα εισαγόμενα, με τα οποία θα συναγωνίζονταν, προστατεύοντας την εθνική βιομηχανία η οποία

εκείνη την εποχή αντιμετώπιζε σοβαρά προβλήματα ανάπτυξης. Πέρα από αυτό, μια άλλη επιδίωξη ήταν να αναβαθμιστεί η μόρφωση των εργατών σε μια νέα κατεύθυνση, αφού η συνεχής αποφοίτηση από τα πανεπιστήμια νέων λογοτεχνών ή δικηγόρων απέβαινε ελάχιστα χρήσιμη στη χώρα, τη στιγμή που η βιομηχανία, η γεωργία και το εμπόριο έδειχναν μια σημαντική υπανάπτυξη σε σύγκριση με άλλες χώρες. Από την άλλη πλευρά, η επίτευξη της δημόσιας ειρήνης μπορούσε να είναι δυνατή μόνο αν οι εργαζόμενες τάξεις ήταν ενήμερες για τα δικαιώματά τους και δεν αφήνονταν να παρασυρθούν από εκείνους, που με δολοφονικές υποσχέσεις, τους καλούσαν να συμμετέχουν στις συνεχείς εξεγέρσεις που συνέβαιναν στη χώρα.

Οι σύλλογοι αλληλοβοήθειας στηρίζονταν οικονομικά στις συνδρομές των μελών τους. *Ο Γιος της Εργασίας* θεωρούσε ότι μέσω αυτού του χαρακτήρα θα μπορούσαν να φτάσουν στη συγκρότηση συνεταιριστικών συλλόγων που θα παρείχαν απασχόληση σε περισσότερους εργάτες και έτσι οι δεύτεροι θα απαλλάσσονταν από τις ταπεινώσεις που υπέφεραν από τους ιδιοκτήτες και εργοδότες. Ο Φερνάνδο Γκαρίδο έγραψε μια σειρά άρθρων στα οποία εξηγούσε με παραδείγματα πώς οι ευρωπαϊκοί γεωργικοί συνεταιρισμοί, είχαν καταφέρει αρκετά πράγματα. Η απουσία των τραπεζών που παρείχαν πιστώσεις και οι μεγάλοι τόκοι που απαιτούσαν οι τοκογλύφοι, έκαναν τους μικρούς χειροτέχνες να μην καταφέρουν να προκόψουν εξαιτίας της έλλειψης κεφαλαίων. Αν κάποια φορά, εξαιτίας της έλλειψης εργασίας ή κάποιας αρρώστιας ήταν αναγκασμένοι να καταφεύγουν στον τοκογλύφο, κατέληγαν να χάνουν τα εργαλεία της δουλειάς τους και το χρέος ολοένα συνεχιζόταν με τους υψηλούς τόκους. Αν και όλοι οι αλληλοβοηθητικοί σύλλογοι δεν δρούσαν υπό καθεστώς οικονομικής ευημερίας, υπήρχαν, ωστόσο, άλλοι τέτοιοι που, από την εμφάνισή τους, διέθεταν μια βάση κεφαλαίου περισσότερο ή λιγότερο σημαντική, η οποία, όμως, παρέμενε πρακτικά αδρανής. Με την τροποποίηση των νομοθετικών πράξεών τους και την μετατροπή τους σε συνεταιριστικούς συλλόγους - η οποία διευκολύνθηκε γιατί, γενικά, οι συνεταιριζόμενοι ανήκαν στον ίδιο τομέα - το κεφάλαιο των συλλόγων θα αυξανόταν με τα κέρδη που θα παράγονταν στα εργαστήρια ή στη βιομηχανία και τα μέλη θα είχαν οφέλη επί του επενδυμένου κεφαλαίου. Δηλαδή, οι συνεταιριζόμενοι, εκτός από την προστασία που θα τους παρείχε ο αλληλοβοηθητικός σύλλογος, θα πληρώνονταν και συγκεκριμένους τόκους για το επενδυόμενο κεφάλαιο. Ελάχιστοι ήταν οι σύλλογοι που κατάφεραν να το πραγματοποιήσουν αυτό, οι περισσότεροι από τους οποίους εμφανίστηκαν στη Βέρα Κρουζ, αλλά, όμως, με μικρή επιτυχία. Αλλά, χωρίς αμφιβολία, ποτέ δεν απογοητεύτηκαν.

Δ.

Όταν ανέλαβε ο Πορφύριο Ντίαζ το αξίωμα του προέδρου της Δημοκρατίας, *Ο Γιος της Εργασίας* θεωρούσε ότι η εξέγερση του Τουξετεπέκ ήταν ο δρόμος για να σταματήσουν να υπάρχουν πολλές από τις αδικίες που καταπίεζαν την εργατική τάξη. Ο ίδιος ο Μουνιουθούρι διαβεβαίωσε ότι είχαν πάρει τα όπλα υπέρ του Ντίαζ, αφού ήταν προτιμότερο από το να ζουν στην φυλακή που τους ετοίμαζαν οι υπήκοοι του Λέρδο. Επίσης, πρότεινε τον Ντίαζ ως υποψήφιο πρόεδρο της Δημοκρατίας. Αλλά, λίγο αργότερα, στις 25 Σεπτεμβρίου 1877, ο Μουνιουθού-

ρι, απογοητευμένος ίσως από τον Ντίαζ, αποσύρθηκε και τον αντικατέστησε ο Φρανθίσκο Π. Γκονζάλεθ ως υπεύθυνος έκδοσης. Το περιοδικό αντικατέστησε τις φράσεις του Μπαμπέφ από την προμετωπίδα του και άλλαξε τον υπότιτλο σε *Φιλελεύθερο Ανεξάρτητο Περιοδικό*. Την 1^η Σεπτεμβρίου 1878 μετονομάστηκε σε *Περιοδικό του Λαού*. Οι απογοητεύσεις σχετικά με τις πολιτικές προσδοκίες έκαναν τον Χ. Μ. Γκονζάλεθ να γράψει: *όταν μας κυβερνούσε ο σενιόρ Λέρδο ήμασταν σε άσχημη κατάσταση, η επανάσταση, γεμάτη δελεαστικές υποσχέσεις, μας έκανε να πιστέψουμε ότι νικώντας θα καταστρεφόταν το κακό. Τότε, λοιπόν, η επανάσταση θριάμβευσε και το κακό παρέμεινε, οι προσδοκίες μας διαλύθηκαν με το φύσημα του αέρα, μια καινούρια απογοήτευση ήρθε να πικράνει περισσότερο τη σοσιαλιστική μας ύπαρξη και δεν βλέπουμε - τι θλίψη! το τέλος της κακοτυχίας μας.* (6)

Τα επόμενα τέσσερα χρόνια, το περιοδικό ξεκίνησε έναν επίμονο αγώνα εναντίον του καθεστώτος, κατηγορώντας το ότι έχει ξεχάσει τους προλετάριους οι οποίοι το είχαν οδηγήσει στην εξουσία. Το κατηγορήσε, επίσης, για σφετερισμό, παρ' όλο που είχε υποστηρίξει τον Ντίαζ για την προεδρική του υποψηφιότητα, καθώς και για χλευασμό του Συντάγματος του 1857: *Αδέξιο ήταν, λοιπόν, το τέχνασμα αυτής της απομίμησης, για τη νομιμοποίηση ενός σφετερισμού που περιπλανώμενος βαδίζει αναστατωμένος από το σκοπό του νόμου.* (7) Κατά τη διάρκεια αυτών των χρόνων, το περιοδικό έπαψε να ασχολείται με σημαντικό μέρος θεμάτων σχετικών με την εργατική τάξη, τα οποία, κατά κανόνα, αποτελούσαν το πρωταρχικό του υλικό. Οι επιθέσεις στον Ντίαζ κατείχαν, βέβαια, τα πρωτεία. Αυτό οφειλόταν σε μεγάλο βαθμό στο γεγονός ότι οι απαραίτητοι όροι επανένωσης των εργατών δεν ίσχυαν πλέον. Γράφει ο Πέδρο Πόρεθ: *Είναι λυπηρό πράγμα να το πω, αλλά είναι η αλήθεια. Ο θάνατος διαφόρων συνεταιρισμών, η προβληματική λειτουργία άλλων και η αποθάρρυνση που κυριαρχεί σχεδόν σε όλους, δεν είναι παρά το επακόλουθο της διακοπής των εγγυήσεων, και των σκανδαλωδών αποπειρών ενάντια στα δικαιώματα του ανθρώπου.* (8)

Το περιοδικό κατήγγειλε τις διαρκείς καταχρήσεις από τις οποίες υπέφεραν οι αγρότες, πάνω απ' όλα τις λεηλασίες γης και διαμαρτυρήθηκε, επίσης, εναντίον των συνθηκών φεουδαλισμού στις οποίες ζούσαν οι ανειδίκευτοι εργάτες των αγροκτημάτων. Πάνω από όλα, άσκησε κριτική στον Ντίαζ ότι δεν έκανε τίποτε για την αγροτιά και την εργατιά που τον οδήγησαν στην εξουσία και ότι στράφηκε εναντίον των μέχρι πρότινος ταξικών αδερφών του και έγινε οπαδός των αφεντικών και των γαιοκτημόνων.

Ο Γιος της Εργασίας υποστήριζε ότι η μοναδική λύση ήταν μια επανάσταση που θα εκτόπιζε από την εξουσία τους *Τουξτεπεκάνους*, όπως τους ονόμαζε. Δεν υπήρχε άλλη λύση από το να παραμείνουν σκλαβωμένοι. Σύμφωνα με τον Χ. Μ. Γκονζάλεθ, η νέα επανάσταση θα πρέπει να *ηθικοποιήσει την κυβέρνηση, να ηθικοποιήσει τους πλούσιους. Να βγάλει τον πλούτο από τη στασιμότητα και να τον θέσει σε κίνηση. Να δώσει στον πλούτο τη νόμιμη αξία και να του αφαιρέσει το μύθο που τον περιβάλει: να δημιουργήσει ένα μεγάλο αριθμό ιδιοκτητών για να αυξηθούν τα δημόσια έσοδα και να μειωθούν οι φόροι, για να δημιουργηθούν αληθινοί Μεξικάνοι που να υπερασπίζονται την εθνικότητά τους όχι πηγαίνοντας στη μάχη εξαναγκαστικά, αλλά εθελοντικά, γιατί πρόκειται να υπερασπιστούν τη γη όπου βρίσκεται η περιουσία τους και η οικογένειά τους. Να μην ταιλαιπωρούν την βιομηχανία με ανυπόφορους φόρους. Να προστατεύει τις τέχνες*

τις ήδη φιλελεύθερες, τις ήδη μηχανικές. Η εκπαίδευση να φτάνει μέχρι τους ποιμένες που βρίσκονται στα βουνά, να καταργηθεί το υπουργείο πολέμου και να αντικατασταθεί από το υπουργείο ειρήνης, δηλαδή, να βγάλει το τουφέκι από τα χέρια τόσων χιλιάδων αργόσχολων τεμπέληδων που τρώνε από τη δουλειά του λαού και να τους δώσει το αλέτρι για να καλλιεργήσουν τη γη. Να μεταμορφωθεί σε στοργικό πατέρα των κυβερνώμενων και όχι σε αυταρχικό πατριό που το μόνο που σκέφτεται είναι ο χρυσός και η εκδίκηση. Να εξαλείψει τη κερδοσκοπία και το τζόγο που τους γελοιοποιούν μπροστά στους πολιτισμένους λαούς. Να ρυθμίσει τη χρησιμότητα και την αμοιβή της εργασίας για να σταματήσει η απεριόριστη ληστεία από τους πλούσιους και τα αφεντικά, και να προωθηθεί η εργασία για να δώσει ζωή στο δημόσιο πλούτο. (9)

Το προηγούμενο απόσπασμα αποτελεί, περισσότερο ή λιγότερο, ένα πρόγραμμα, μέσω του οποίου οι Μεξικανοί σοσιαλιστές αγωνίζονταν για πολύ καιρό. Η ηθική τόσο της κυβέρνησης όσο και των πλουσίων, αποτελούσε μια άποψη μεγάλης σημασίας, έτσι ώστε αν τα δικαιώματα των αδύναμων προλετάρων ή χειροτεχνών γίνονταν σεβαστά, η αφοσίωση στο νόμο θα ήταν μια βασική κατάσταση. Αντίθετα, αν ήταν το Κεφάλαιο αυτό που επέβαλε τους νόμους, όπως, πράγματι, συνέβαινε, η γενική κατάσταση θα γινόταν ολοένα και πιο πένθιμη, όπως συνέβαινε στην πραγματικότητα, καθώς εκθρονιζόταν ο Πορφύριο Ντίαζ. Η νόμιμη αξία δεν ήταν παρά μια ψευδαίσθηση. Τα προερχόμενα από το κεφάλαιο κέρδη, δηλαδή η μυθική αξία του πλούτου του θα μειωνόταν όταν θα τους επιβαλλόταν η νόμιμη αξία. Για παράδειγμα, ένας νόμος που θα προσδιόριζε την καθορισμένη τιμή του τόκου, μειώνοντας τους ήδη υπάρχοντες υψηλούς τόκους, θα έδινε μια νόμιμη αξία στο χρήμα. Όταν εξέλθει ο πλούτος από τη στασιμότητα και τεθεί σε κίνηση (άλλο ένα από τα χαρακτηριστικά των απόψεων του Χ.Μ. Γκονζάλεθ), τότε θα επέλθει το ίδιο αποτέλεσμα, αφού πλέον θα μειωθεί η τιμή του κεφαλαίου, δηλαδή η καθορισμένη τιμή του τόκου μέσω του μηχανισμού της προσφοράς και της ζήτησης. Ταυτόχρονα, τίθεται το θεμελιώδες αίτημα: να ρυθμιστούν οι μισθοί και τα κέρδη και μέσω αυτών των δυο το κράτος, ως τρυφερός πατέρας, να προσπαθήσει να συμφιλιώσει τις διαφορές τους.

Ε.

Άλλο πρόβλημα που ανησυχούσε τους εκδότες του *Γιου της Εργασίας* ήταν η βορειοαμερικανική παρέμβαση. Φοβούνταν ότι με το *πρόσχημα της αποκατάστασης της τάξεως* (10), οι Βορειοαμερικανοί θα έκαναν μια νέα εισβολή στο Μεξικό. Τα ίχνη του πολέμου του 1847 ήταν ακόμη φρέσκα. Το σφάλμα ήταν τώρα του Ντίαζ, ο οποίος, πλέον, για να ικανοποιήσει τις προσωπικές του φιλοδοξίες, είχε αποδυναμώσει τη χώρα και έθετε σε κίνδυνο την κυριαρχία του. Ο Ντίαζ χαρακτηρίστηκε πολιτικά *διστακτικός και αναποφάσιτος* (11), ανίκανος να ελέγξει τη φιλοδοξία κομματική του αυλή και ήταν δουλοπρεπής στους Βορειοαμερικανούς. Αλλά ένας άλλος κίνδυνος, ακόμα πιο μεγάλος από μια επέμβαση του στόλου, υπέστη κριτική από τις σελίδες του *Γιου της Εργασίας*: Η εισβολή των Βορειοαμερικάνων Κεφαλαίων στη χώρα μας. Εκείνη την περίοδο, ερχόντουσαν συνέχεια στη χώρα μας ομάδες Βορειοαμερικανών διευθυντών από τα κέρδη που θα εξασφάλιζαν στη χώρα μας, στο εμπόριο και τη κατασκευή των σιδηροδρόμων και άλλων κλάδων των οποίων θα άρχιζαν την εκμετάλλευση. Ο

Γιος της Εργασίας διαμαρτυρήθηκε πολλές φορές, γιατί θεωρούσε ότι θα συντελούσαν η καταστροφή της χώρας: *Η ίδια η κυβέρνηση, αρκετά ανόητη για να το κάνει αυτό, δεν θα μπορούσε να ζει χωρίς επιδότηση από τις Ηνωμένες Πολιτείες.* (12)

Στα τέλη του 1879, όταν συζητήθηκε δημόσια το πρόβλημα της υποψηφιότητας για την προεδρία, ο Λέρδο κατηγορήθηκε για συνωμοσία από έναν ξένο για να πετύχει συμμαχία με τους Βορειοαμερικανούς και να επιστρέψει στην προεδρία της χώρας. *Ο Γιος της Εργασίας*, που έκανε ό,τι ήταν δυνατόν για να ανατραπεί ο Λέρδο, ανταπάντησε ότι αυτός ήταν ο νόμιμος πρόεδρος του Μεξικού και το κόμμα του αποτελούνταν από πατριώτες που διακρίνονταν για αγάπη στο Μεξικό και για τις αρχές τους που έφταναν στο φανατισμό: *όσοι μιλούσαν για την προδοσία του δεν ήταν τίποτε περισσότερο από συκοφάντες.* (13)

Z.

Ο *Μεγάλος Κύκλος της Ένωσης* είχε μια εφήμερη παρουσία και συγχωνεύτηκε για λίγο με το *Μεγάλο Κύκλο των Εργατών*, όπου είχε σχηματιστεί μια αυτονομιστική τάση. Μπροστά στο πρόβλημα της προεδρικής εκλογής, διασπάστηκε ξανά και οι καταγγελίες που απευθύνονταν στο *Μεγάλο Κύκλο* εκ μέρους των διασπαστών ήταν ακριβώς οι ίδιες από την προηγούμενη διάσπαση. Αυτή τη φορά, η ομάδα, καθοδηγούμενη από τον Φρανθίσκο ντε Πάουλα Γκονζάλεθ αναγνωρίστηκε ως επίκεντρο της σύμπραξης των Θακατέκας (14).

Όταν ο στρατηγός Μανουέλ Γκονζάλεθ ορίστηκε υποψήφιος για την προεδρία με την υποστήριξη του Ντίαζ, σταμάτησε να εμφανίζεται στο *Γιο της Εργασίας* ως ο μοναδικός, τίμιος και ικανός που είχε λίγες ελπίδες για να καταλάβει την πρώτη θέση. Ακριβώς γι' αυτό, όταν εκλέχθηκε, το περιοδικό τον κατηγορήσε ότι λέρωσε με αίμα τους λοφίσκους της Τακουμπάγια, δολοφονώντας τους Κοβαρούμπιας και Ματέος το 1859 (15). Κατά τη διάρκεια του πρώτου χρόνου της προεδρίας του (1880), ο Μανουέλ Γκονζάλεθ, *ο πρόξενος της Δύσης*, κατηγορήθηκε για εγκλήματα και λεηλασίες. Η προτεινόμενη λύση από το *Γιο της Εργασίας* συνέχισε να είναι η επανάσταση, η ικανή να εκτοπίσει τους *Τουξτεπεκάνους* από τη χώρα.

Τα πρώτα χρόνια του καθεστώτος Μανουέλ Γκονζάλεθ σημαδεύτηκαν από μια οικονομική ανάπτυξη που επέτρεψε την ίδρυση της Μεξικάνικης Εθνικής Τράπεζας (16), στην οποία οι εργάτες νόμιζαν ότι θα δουν την πηγή της πίστωσης που τόσο χρειαζόντουσαν και ότι θα άνοιγε μια εποχή ευημερίας στη χώρα. *Εμπνεύσεις, Σχέδια, Βελτιώσεις, όταν σε μια μέρα θα έχουν εγκαταλειφθεί ως απατηλά και πάνω σε αυτό πρέπει να προσπαθήσουμε, τότε ένας τυχερός συνδυασμός καταστάσεων θα μπορέσει να οδηγήσει εύκολα στο έδαφος της πραγματικότητας, και μια τέτοια περίοδο διανύει σήμερα η Προεδρική Δημοκρατία* (17). Υπήρχε τότε μια μεγάλη αισιοδοξία και έτσι θα μπορούσε να έρθει η προαναφερθείσα οικονομική ανάπτυξη, χωρίς το περιοδικό να σταματά, βέβαια, να επισημαίνει την φτώχεια των κατοίκων της υπαίθρου. Επίσης, το περιοδικό πίστευε ότι *η φοβερή συμφορά της εξαθλίωσης που σημάδεψε άσχημα τη χώρα για πολλά χρόνια, σταμάτησε να απειλεί το λαό* (18).

Ο *Γιος της Εργασίας* συνέχισε να καταγγέλλει τις καταχρήσεις των κρατών επιβαρύνοντας με μεγάλες ποσότητες το εμπόριο. Επιζητούσε να εισαχθεί για

Πέδρο Σιλέρ

ψήφιση στη βουλή ένα σχέδιο μέσω του οποίου μόνο η Ομοσπονδία θα έχει το δικαίωμα να φορολογεί τα εμπορεύματα για εισαγωγή, εξαγωγή ή κυκλοφορία. Καταδίκασε, επίσης, τα μονοπώλια και τα ανοδικά κύματα των Βορειοαμερικανών επενδυτών που ήδη πλημμύριζαν το Μεξικό. Ασκούσε συνεχώς σκληρή κριτική κατά των Βορειοαμερικανών υπεύθυνων των σιδηροδρόμων για την κακομεταχείριση και τις ταπεινώσεις σε βάρος των Μεξικάνων.

Η ευημερία φαινόταν να διαρκεί πολύ λίγο. Το 1883, το περιοδικό διαμαρτυρήθηκε για μια αύξηση των τιμών των ειδών πρώτης ανάγκης. Η έλλειψη ειδών διατροφής δημιουργούσε μεγάλο πρόβλημα ανάμεσα στους εργάτες και οι εργατικοί συνεταιρισμοί παρέμειναν απαθείς. Επιπλέον, υπήρχε μια οικονομική κρίση που δεν επέτρεπε στην κυβέρνηση να πληρώνει τους δημοσίους υπαλλήλους. Η παραγωγή παρέμενε στάσιμη, οι εργάτες ήσαν χωρίς δουλειά και τα τρόφιμα λιγοστά λόγω κακής σοδειάς. Τον Ιούνιο του 1884, το *Monte de Piedad* (Όρος της Συμπόνιας) βρισκόταν σε πτώχευση. Τα χαρτονομίσματα που είχαν εκδοθεί κυκλοφορούσαν με έκπτωση 30% ή περισσότερο και ο δανεισμός ήταν σχεδόν αδύνατος. Μια απεργία ξέσπασε στην Πουέμπλα εναντίον της μείωσης των εργατοωρών, την οποία στήριξε ο *Γιος της Εργασίας*. Γενικά, η κατάσταση δεν φαινόταν να βελτιώνεται: Η κυβέρνηση δέχτηκε επίθεση από το περιοδικό γιατί συνέχιζε να πληρώνει τις επιχορηγήσεις στις βορειοαμερικανικές εταιρίες που κατασκεύαζαν τους σιδηρόδρομους. Απ' την άλλη πλευρά, συντηρούσαν την προσδοκία για την αναγνώριση του αγγλικού χρέους.

Σε αυτή τη κατάσταση, ο Δίας εμφανίσθηκε ως ο μοναδικός υποψήφιος ικανός να διαδεχθεί τον Γκονζάλεθ. Το περιοδικό φάνηκε γενικά σκεπτικιστικό ως προς αυτό που ο Ντίαζ θα έκανε στην επόμενη προεδρική περίοδο και τον *συνεχάρη γιατί συνέχιζε να είναι σεβαστός από τους συμπολίτες και γιατί αυτοί πρόκειται να του το δείξουν εκλέγοντάς τον, πόσο βαθιές είναι οι ρίζες που έχει πετάξει η αφοσίωση μέσα στις καρδιές των συμπατριωτών τους* (19).

Η.

Τα τεύχη του *Γιου της Εργασίας* που υπάρχουν σήμερα είναι αυτά μέχρι τον Δεκέμβριο του 1884. Για τον Σεπτέμβριο του επόμενου έτους, σε κατάλογο περιοδικών της πόλης του Μεξικού, δημοσιευμένη στο *Σοσιαλιστή*, δεν συμπεριλαμβάνεται το όνομά του, γι' αυτό και αγνοείται η ακριβής ημερομηνία διακοπής της κυκλοφορίας του.

Σημειώσεις

- (1). Γκαστόν Γκαρθία Καντού, *Ο σοσιαλισμός στο Μεξικό τον 19° αιώνα*, Μεξικό 1969, σελ. 416.
- (2). *Το Ριζοσπαστικό Εργατικό Συνέδριο*, 15 Δεκέμβρη 1895, σελ. 2.
- (3). Πλωτίνος Ροδοκανάτης, *Κοινωνική Επανασυγκρότηση*, 9 Μαΐου 1876, σελ. 2 και 4.
- (4). *Αντρές ο Μεροκαματιάρης. Οι Σκοποί Μας*, 15 Μαΐου 1876, σελ. 2 & 3.
- (5). Χ. Μ. Γκονζάλεθ, *Η Αναγκαιότητα της Εκπαίδευσης*, 24 Σεπτεμβρίου 1876, σελ. 1.
- (6). *Μπροστά σε ένα πτώμα ή μπροστά σε ένα θηρίο*, 31 Μαρτίου 1878, σελ. 1.
- (7). Ανώνυμος, *Όλα ήταν μια εξαπάτηση*, 27 Απριλίου 1879, σελ. 1.
- (8). Πέδρο Μ. Πόρεθ, *Από το κακό στο χειρότερο*, 4 Μαρτίου 1877, σελ. 1.

Ο Γιος της Εργασίας (1876-1884)

- (9). Πέδρο Χ. Μ. Γκονζάλεθ, *Η άποψή μας*, 5 Αυγούστου 1877, σελ. 1.
- (10). Πέδρο Μ. Πόρεθ, *Δυο συμπεράσματα*, 25 Μαρτίου 1877, σελ. 1.
- (11). *Δελτίο*, 13 Απριλίου 1879, σελ. 1.
- (12). *Η εισβολή της μιζέριας*, 1 Δεκεμβρίου 1878, σελ. 1 και 2.
- (13). *Συκοφαντίες*, 7 Δεκεμβρίου 1879, σελ. 1.
- (14). *Περιφρόνηση του μεγάλου Κύκλου των Εργατών*, 6 Απριλίου 1879, σελ. 2.
- (15). *Δελτίο*, 11 Ιανουαρίου 1880, σελ. 1.
- (16). *Η Μεξικάνικη Εθνική Τράπεζα*, 20 Φεβρουαρίου 1882, σελ. 1.
- (17). *Θέλω ίσον μπορώ*, 12 Μαρτίου 1882, σελ. 1.
- (18). *Εξαθλίωση*, 1 Οκτωβρίου 1882, σελ. 1.
- (19). *Ηχώ της εβδομάδας*, 15 Ιουνίου 1884, σελ. 1.

* Το κείμενο με τίτλο *El hijo del trabajo* του *Pedro Siller* εκδόθηκε για δεύτερη φορά στο διαδίκτυο και συγκεκριμένα στην σελίδα http://www.antorcha.net/biblioteca_virtual/, τον Ιανουάριο του 2003. Η παρούσα μετάφραση από τα Ισπανικά πραγματοποιήθηκε από την *Bίκυ Φράγκου* με επιμέλεια του *Γιάννη Καρύτσα*.

Πλωτίνος Ροδοκανάτης

«Το Αλφαβητάρι του Σοσιαλισμού»

(Πρώτη ηλεκτρονική έκδοση, Σεπτέμβρης 2003)

Περιεχόμενα

Παρουσίαση από τον Τσάνταλ Λόπεθ και τον Ομάρ Κόρτις

Πρόλογος του Πλωτίνου Ροδοκανάτη

Μάθημα 1

Για το κοινωνικό πρόβλημα

Μάθημα 2

Κατάλογος πραγμάτων και προβλημάτων που πρέπει να επιλύσει ολόκληρη η διδασκαλία του κοινωνικού συστήματος.

Μάθημα 3

Επαλήθευση όλης της διδασκαλίας του κοινωνικού σχηματισμού.

Μάθημα 4

Δικαιώματα και υποχρεώσεις της κοινωνικής διδασκαλίας.

Μάθημα 5

Συνθήκες της τάξης και της ελευθερίας. Εγγενής χαρακτήρας της κοινωνικής διδασκαλίας.

Μάθημα 6

Αναφορικά με τους νόμους και την κοινωνική αναμόρφωση.

Μάθημα 7

Συνέχεια του προηγούμενου

Μάθημα 8

Αμοιβαία σχέση και απόλυτη ένωση της τάξης και της ελευθερίας.

Μάθημα 9

Κοινωνικός μετασχηματισμός.

Παρουσίαση Τσάνταλ Λόπεθ και Ομάρ Κόρτις

Στην ιστορία του σοσιαλισμού, του αναρχισμού και επιπλέον της Μεξικάνικης εργατικής δημοσιογραφίας, το όνομα του Πλωτίνου Ροδοκανάτη κατέχει μια πολύ ξεχωριστή θέση.

Κατά τα λεγόμενα του ιστορικού Χοσί Καγιετάνο Βαλάδες, ο Πλωτίνος Ροδοκανάτης ήταν ένας Έλληνας που έφτασε στο Μεξικό στα μέσα του 19^{ου} αιώνα, πολύ πιθανόν προσελκυσμένος από την προώθηση υπέρ των αποίκων που πραγματοποιήταν στην Ευρώπη. Ίσως, και αυτό είναι μια δική μας άποψη, βιβλία όπως το «Μεξικό» του περίφημου συνεχιστή της ιδεολογίας του Τσάρλες Φουριέ, Βικτόρ Κονσιντεράντ, είχαν ένα αξιόλογο αποτέλεσμα ανάμεσα στους οπαδούς αυτού του ρεύματος σκέψης, ανάμεσα στους οποίους ο Ροδοκανάτης κατείχε μια ξεχωριστή θέση. Σε περίπτωση που καταλήγει σωστή η θέση μας, θα θεωρούσαμε ότι ο Πλωτίνος θα είχε εισέλθει στο Μεξικό με το πέρασμα της δεκαετίας του 1860.

Η συμμετοχή του στους κύκλους των προοδευτικών διανοουμένων του Μεξικού εκείνων των χρόνων ήταν έκδηλη. Δεν πρέπει να στοίχισε πολύ δουλειά το ξεκίνημα σχέσεων με την προοδευτική ιντελιγκέντσια έχοντας υπόψη ότι οι οπαδοί της σκέψης του Φουριέ ήταν πολυάριθμοι στο Μεξικό.

Υποκινητής, μαζί με το Μάτα Ριβέρα του πολύ σημαντικού εργατικού περιοδικού *Ο Σοσιαλιστής*, ήταν επίσης ένας από τους κυριότερους εμψυχωτές του Κύκλου των Εργατών από τον οποίο θα αναδυόταν το Εργατικό Κογκρέσο συγκαλούμενο τον Ιανουάριο του 1876.

Εγκαινιστής του κύκλου των μελετών που στην ιστορία πέρασε με το όνομα Ο Κοινωνικός (La Sosial) και κοντινός συνεργάτης του εκπροσώπου του, το περιοδικό Ο Διεθνής (La Internacional), που τελικά κατέληξε ένα αυθεντικό φυτώριο τόσο από ακτιβιστές όσο και από σοσιαλιστές διανοουμένους, ίδρυσε επίσης ένα περιοδικό με φιλοσοφικό χαρακτήρα στο οποίο παρουσίασε τη διδασκαλία του Σπινόζα, της οποίας ήταν ένθερμος υποστηρικτής. Αυτό το περιοδικό το βάπτισε με το όνομα Το Κρανοσκόπιο (El Cranoscopio).

Παρομοίως δεν μπορούμε να προσπεράσουμε τη δημοσιογραφική του εργασία μέσα από τις στήλες του «Γιου της Εργασίας».

Το έργο που εδώ δημοσιεύουμε, «το Αλφαβητάρι του Σοσιαλισμού», εκδόθηκε το 1880 και αποτελεί ένα σημαντικό ντοκουμέντο που φανερώνει τις σκέψεις και τα συναισθήματα των πρωτοπόρων του σοσιαλισμού στο Μεξικό.

Αυτό που ελπίζει κανείς είναι η ανάγνωση αυτού του δοκιμίου να είναι χρήσιμη για όλους εκείνους που ενδιαφέρονται για την διερεύνηση της καταγωγής του Μεξικάνικου σοσιαλισμού.

Πρόλογος
«οι έλξεις βρίσκονται σε αναλογία με τους προορισμούς»
-Φουριέ-

Πάνε 18 αιώνες που η ανθρωπότητα συγκινήταν στο άκουσμα της εύγλωττης και μεγαλοπρεπής φωνής των 12 εμπνευσμένων ψαράδων που κήρυτταν τη διδασκαλία του Χριστού. Αυτή η διδασκαλία ήταν αυτή του Σοσιαλισμού.

Από τότε λοιπόν οι πλούσιοι θρόνοι των Cisares παρέβαιαν έτοιμοι να πέσουν και οι αλυσίδες των σκλάβων έτριζαν έτοιμες να σπάσουν τρομάζοντας με τέτοιο τρόπο τους τυράννους που ο τρόμος των αυτοκρατόρων μετέφερε το φοβερό μίσος τους μέχρι τις κατακόμβες της Ρώμης, όπου θάφτηκε ο χριστιανισμός για να επανέλθει ισχυρός και δυνατός και να θεμελιώσει την ελευθερία εξαλείφοντας την τυραννία μέχρι που εισερχόμενοι στην αγκαλιά του οι πραγματικοί φαρισαίοι μετέτρεψαν την μεγαλοπρεπή διδασκαλία σε διεφθαρμένη διδασκαλία που από τους άμβωνες ναού διακήρυτταν τώρα οι υποκριτικοί πληρωμένοι φονιάδες των θρησκευτικών αιρέσεων.

Σήμερα ολόκληρη η ανθρωπότητα συγκινείται με την ανανεωμένη διδασκαλία του σοσιαλισμού που γεννημένος στους εγκεφάλους των εργατών, των μεγάλων φιλοσόφων της αρχαιότητας έρχεται να προκαλέσει την πιο μεγάλη επανάσταση της σύγχρονης γενιάς. Το όνειρο των οραματιστών δεν ήταν τίποτε περισσότερο από μια προειδοποίηση. Το όραμα έπαιρνε όλες τις μορφές της πραγματικότητας. Η ουτοπία επαληθεύεται. Η κοινωνική τελειοποίηση σχεδιάζεται. Σύντομα, πολύ σύντομα το αρχαίο κτίριο των ξεπερασμένων προκαταλήψεων θα παραμείνει κατεδαφισμένο και πάνω στα ερείπιά του θα οικοδομηθεί μια νέα κοινωνία γεμάτη με φως και πολιτισμό όπου η αρμονία ανάμεσα σε όλα τα λογικά όντα έρχεται να σχηματίσει την πραγματική ευτυχία αυτών. Αλλά για να γίνει αυτό χρειάζεται να φωτιστούν με τον φωτεινό πυρσό της κοινωνικής επιστήμης οι σκοτεινές σπηλιές της εμπειρικής άγνοιας. Χρειάζεται να σχιστεί το κάλυμμα των προκαταλήψεων που σκεπάζει την κοινωνία. Χρειάζεται, επιτέλους, αυτή να καταλάβει τα κακά που πάνω της βαραίνουν στο τωρινό σύνταγμα και τα αγαθά που πρέπει να καταλήξουν αλλάζοντας την οργάνωση. Γι' αυτό σήμερα που η ιδέα του σοσιαλισμού γεννιέται αυθόρμητα και ασυνείδητα ανάμεσα στις μάζες του λαού, γιατί η εσωτερική του συνείδηση του φανέρωσε μέσω μιας μυστικής διαίσθησης πως μόνο αυτή η εξέχουσα φιλανθρωπική και ανθρωπιστικού χαρακτήρα διδασκαλία είναι που μπορεί να τον οδηγήσει στην πιο ολοκληρωμένη ευημερία και έχοντας την πιο σταθερή πεποίθηση γι' αυτό, κατευθύνθηκα στο να σχηματίσω το παρών «αλφαβητάρι» με στόχο να κάνω γνωστές τις ανώτερες τάσεις της διδασκαλίας με την οποία πρόκειται να ασχοληθώ.

Αυτό το μικρό έργο φέρνει επίσης τον στόχο του να γνωρίζουν η εργατική και αγροτική τάξη του Μεξικού τις αληθινές επιστημονικές αρχές πάνω στις οποίες εγκαθίσταται η κοινωνικοκρατική διδασκαλία για την οποία τόσα λέγονται και αμφισβητούνται σήμερα σε όλα τα έθνη και των δυο ηπείρων αλλά χωρίς να είναι ακόμα κατανοητή στην ουσία της.

Περιμένω ως μοναδική επιβράβευση της δουλειάς μου, την καλωσύνη των

αναγνωστών μου και κάποια φορά ο Μεξικάνικος λαός να φτάσει στην χειραφέτηση από τον φοβερό ζυγό της πλουτοκρατίας μέσω της συνεργασίας.

Πλωτίνος Ροδοκανάτης

Μάθημα 1 Για το κοινωνικό πρόβλημα

Ερώτηση: Ποιος είναι ο πιο υψηλός και δίκαιος στόχος στον οποίο μπορεί να αφοσιωθεί η ανθρώπινη νοημοσύνη;

Απάντηση: Η δημιουργία της Παγκόσμιας Συνεργασίας των ατόμων και των λαών για την εκπλήρωση του επίγειου προορισμού της ανθρωπότητας.

Ερώτηση: Με ποιόν τρόπο γίνεται να φτάσει κανείς στη πραγματοποίηση της Παγκόσμιας Συνεργασίας των ατόμων και των λαών;

Απάντηση: Μέσω ενός συστήματος που διδάσκει την γνώση του αντικειμενικού σκοπού τα κατάλληλα μέσα για την πραγματοποίησή του και αρχές πάνω στις οποίες εγκαθίσταται ο σκοπός και τα μέσα.

Ερώτηση: Και γιατί απαιτούνται όλες αυτές οι περιστάσεις;

Απάντηση: Γιατί όπου δεν υπάρχει καθορισμένος σκοπός δεν μπορεί να υπάρξει πολιτική με την λογική έννοια της λέξης.

Μάθημα 2 Κατάλογος πραγμάτων και προβλημάτων που πρέπει να επιλύσει ολόκληρη η διδασκαλεία του κοινωνικού συστήματος.

Ερώτηση: Ποια είναι η τωρινή κατάσταση της ανθρωπότητας;

Απάντηση: Οι άνθρωποι είναι ακόμη διαιρεμένοι σε όλη τη γη εξαιτίας των συμφερόντων της βιομηχανίας, των τάξεων, των κομμάτων, των εθνικοτήτων, κ.τ.λ., που προξενεί ανάμεσά τους, με μεγάλη ζημιά για όλους και για καθένα ξεχωριστά, εχθρότητα και μίσση λίγο πολύ βίαια στη θέση της ωραίας αρμονίας που θα έπρεπε να τους ενώνει για την ευτυχία τους. Με τέτοιο τρόπο ώστε παρόλες τις υπέροχες προόδους που πραγματοποιήθηκαν τους τελευταίους τρεις αιώνες από τα έθνη της Ευρώπης, η ανθρωπότητα είναι ακόμη καθολικά κυριευμένη από το βασίλειο του κακού.

Ερώτηση: Σε ποιες αιτίες βασίζεστε εσείς για να πιστεύετε ότι οι σημερινές συνθήκες και τα έθιμα είναι επιδεκτικά βελτίωσης;

Απάντηση: Γιατί πιστεύω σταθερά ότι είναι στο χέρι του καθενός ανθρώπου

και στο νόμο του επίγειου προορισμού του να αντικαταστήσει με το βασίλειο του πλούτου, της αλήθειας, της δικαιοσύνης, της ειρήνης, της εργασίας: με μια λέξη του καλού, το βασίλειο της μιζέριας, της εξαπάτησης, της καταπίεσης, του πολέμου, της καταστροφής, με μια λέξη του κακού που μέχρι τώρα φαίνεται κυριευμένος. Πιστεύω ότι η κακία δεν έχει ως απόλυτη και αμετάβλητη αιτία τη φύση του ανθρώπου, αλλά την ελαττωματικότητα των κοινωνικών αρχών που είναι ουσιαστικά τροποποιημένες και συνεπώς επιδεικτικές βελτίωσης, τελειοποίησης και μετασχηματισμού μέσω της ευφυΐας και της θέλησης του ανθρώπου.

Ερώτηση: Θα μπορούσατε εσείς να παρουσιάσετε ένα παράδειγμα;

Απάντηση: Η κοινωνική κατάσταση που παρουσιάζει ήδη τόσες όψεις χαρακτηριστικά διαφορετικές από την άγρια πρωτόγονη φυλή μέχρι τους πιο προωθημένους πολιτισμούς των ημερών μας, πολιτισμούς που θα ήταν παράλογο να θεωρούνταν ως οι τελευταίες δυνατές κοινωνικές μορφές, η κοινωνική κατάσταση, επαναλαμβάνω, είναι συγκρίσιμη με έναν μηχανισμό σύμφωνα με, τον οποίο οι άνθρωποι, θεωρώντας ταπεινή θέση των δραστηρίων ικανοτήτων τους, είναι οι κινητήριες δυνάμεις, αν θέλει να είναι ελεύθεροι ή λίγο πολύ ευφρείς.

Τώρα λοιπόν αυτές οι ελεύθερες δυνάμεις ζωντανές ή κινητήριες παράγουν για το καλό ή για το κακό αποτελέσματα διαφορετικά όπως εκδηλώνεται η ελευθερία και η δράση του με τον έναν η τον άλλον κοινωνικό μηχανισμό. Για παράδειγμα: υποθέτουμε ότι ένα ή περισσότερα από τα παιδιά που ονομάζονται Liranes (ινδιάνοι βάρβαροι) να ήταν μεταφερμένα στο Μεξικό και ταυτόχρονα όμοιος αριθμός των πρόσφατα γεννημένων στη πρωτεύουσα να μεταφέρονταν σε εκείνες τις ερήμου με του οποίου τον κοινωνικό μηχανισμό, όλης της ποικιλίας, να μορφώνονται αντιστοίχως. Είναι ξεκάθαρο ότι οι Liranes μορφωμένοι στο Μεξικό θα έφταναν να διαμορφωθούν με τον δικό μας τρόπο, συνήθειες και έθιμα καθώς και οι Μεξικάνοι θα έφταναν να είναι τόσο δυνατοί και αδαείς όπως σήμερα είναι οι κάτοικοι εκείνων των ερήμων.

Ερώτηση: Σύμφωνα με αυτό την ανθρώπινη συμπεριφορά την καθορίζει η κοινωνική οργάνωση στην οποία ζει;

Απάντηση: Μάλιστα κύριε. Το να λαμβάνει κανείς διαφορετική μορφή, να βρίσκεται περικυκλωμένος με ευνοϊκές περιστάσεις της αρμονικής κίνησης των γηγενών εξουσιών του, που τον προωθούν να αναζητήσει την ικανοποίηση των παθών του μέσω της οδού του καλού, ως μέσο πιο εύκολο του να το καταφέρει απ' ότι μέσω της οδού του κακού, είναι αιτίες που καθορίζουν τη διαφορά της συμπεριφοράς στον άνθρωπο και αποδεικνύουν μέχρι ποιο σημείο η κοινωνική οργάνωση εξασκεί πάνω του αυτού, την ηθική και υλική δράση της.

Ερώτηση: Έχετε πει εσείς ότι το κακό δηλαδή ο πόλεμος, η ερήμωση, η καταπίεση, η εξαπάτηση και η μιζέρια δεν έχουν ως απόλυτη και αμετάβλητη αιτία τη φύση του ανθρώπου, αλλά ομοίως ελαττωματικότητα των κοινωνικών αρχών όταν είναι εμφανές ότι η ιδιαίτερη οργάνωση του ατόμου σύμφωνα με τα ταλέντα του, έτσι τείνει και αναπτύσσεται, άλλες φορές προς το καλό και άλλες

Πλωτίνος Ροδοκανάτης

προς το κακό.

Απάντηση: Κύριε, γενικά πρέπει να παραδεχτώ ως βέβαιο και εκτός από εξαιρετικές περιπτώσεις πως ο άνθρωπος δεν είναι απόλυτα και μοιραία καταδικασμένος στο κακό μέσω του απλού γεγονότος της φύσης του και της καταγωγής του. Συνεπώς οι αναταράξεις, διαστροφές και μεμονωμένα εγκλήματα, στην συντριπτική πλειοψηφία, και όλα τα άσχημα της κοινωνικής τάξης που σε αυτά καταλήγουν θα μπορούσαν να εξαφανιστούν προοδευτικά καθώς θα βελτιώνονταν οι κοινωνικές βάσεις.

Ερώτηση: Και τι προσπαθείτε εσείς με αυτό που μόλις εκθέσατε;

Απάντηση: Ότι είναι αναμφισβήτητο, να μπορέσεις να κατανοήσεις τον άνθρωπο που είναι τοποθετημένος σε ένα κοινωνικό μηχανισμό, τόσο ευτυχημένο συνδυασμό μέσω της ευφυΐας του και τόσο ευνοϊκό στην ανάπτυξη της δραστηριότητας και των ανθρώπινων παθών, που το άτομο να αγαπά ιδιαίτερα τους ομοίους του και να δουλεύει ελεύθερα και χωρίς πάθος για το κοινό καλό, τέλεια ταυτισμένο με το δικό του καλό.

Ερώτηση: Δεν πιστεύετε εσείς ότι το ιδανικό πολίτευμα που εσείς εξηγήσατε, ώντας η ανθρώπινη φύση ουσιαστικά αμετάβλητη, θα φτάσει να είναι τόσο δύσκολη η πραγματοποίησή του όσο δύσκολη ήταν η εφαρμογή των ανθρώπινων δικαιωμάτων;

Απάντηση: Με αυτόν το ανώτερο τρόπο ζωής που εγώ εξηγώ στην αγκαλιά του οποίου θα πραγματοποιήσει η ανθρωπότητα τον προορισμό της, αναπτύσσοντας προοδευτικά τα υψηλά χαρίσματά της, το άτομο θα απολαμβάνει την πληρότητα της ελευθερίας του και θα ασκεί αναγκαστικά όλες τις κοινωνικές ικανότητες. Γιατί με τέτοιο τρόπο ζωής της αλήθειας και της δικαιοσύνης η ικανότητα θα είναι τόσο χρήσιμη για τα συμφέροντα του ατόμου όσο ως ελκυστική για την καρδιά του και την ευφυΐα του, καθώς το ελάττωμα θα είναι τόσο δυσμενές στα συμφέροντά του αφού είναι μισητό και απεχθές από τη φύση του.

Ερώτηση: Καλώς. Μπορείτε εσείς να μου πείτε ποια είναι η κοινωνική κατάσταση η πιο τέλεια;

Απάντηση: Θα είναι εκείνη της οποίας η υπόθεση θα μπορούσε να κατανοηθεί ως μια τάξη στην οποία άτομα, οικογένειες και λαοί θα συνεταιριζαν ελεύθερα τη δράση τους για να παράγουν το καλό όλων και του καθενός ξεχωριστά σε αντίθεση με την τωρινή κατάσταση στην οποία άτομα, οικογένειες λαοί και τάξεις οχυρώνονται σε τάφρους στο στενό οχυρό των εγωιστικών συμφερόντων τους, καταπιέζονται και αγωνίζονται μίξερα ο ένας ενάντια στον άλλο με μεγάλη ζημιά για όλους και για τον καθένα ξεχωριστά, για την κοινωνία και για το άτομο.

Ερώτηση: Πως θα μπορούσε να πραγματοποιηθεί αυτή η υπόθεση όταν η εμπειρία έχει δείξει ότι οι συνταγές του ήθους ήταν από την καταγωγή της κοινωνίας μέχρι τώρα ανεπαρκείς για να πραγματοποιήσουν αποτελεσματικά τους στόχους;

Απάντηση: Είναι απαραίτητο για να πραγματοποιηθεί κοινωνικά το ήθος, ή

αυτό που είναι το ίδιο, η συνηθισμένη και παγκόσμια παραγωγή του καλού να αναγνωριστεί η ανεπάρκεια των παραγομένων μεθόδων μέχρι τώρα και να αναζητηθούν οι πρακτικές συνθήκες της καθορισμένης ένωσης ανθρώπων για την παραγωγή του καλού, το οποίο ισοδυναμεί με το να ανακαλυφθεί ανάμεσα σε όλες τις δυνατές κοινωνικές μορφές, της οποίας ο μηχανισμός να είναι περισσότερο με σκοπό να θέσει σε τέλεια συμφωνία τα ατομικά και συλλογικά συμφέροντα ή με άλλους όρους ο πιο χαρακτηριστικός για να πραγματοποιηθεί χωρίς συγκρούσεις και χωρίς καμία συμπίεση ο ελεύθερος και εθελοντικός συνεταιρισμός όλων των μελών της μεγάλης ανθρώπινης οικογένειας.

Μάθημα 3

Επαλήθευση όλης της διδασκαλίας του κοινωνικού σχηματισμού.

Ερώτηση: Τι καταλαβαίνετε εσείς ως κοινωνική διδασκαλία δηλαδή της κοινωνικής οργάνωσης;

Απάντηση: Όλη η διδασκαλία της κοινωνικής οργάνωσης ή της προόδου στο σύνταγμα της κοινωνίας σημαίνει μια αλλαγή της κατάστασης της ή με άλλον τρόπο, όλη η διδασκαλία της προόδου σημαίνει την πραγματοποίηση ή πραγμάτωση ή δημιουργία) μιας κοινωνικής κατάστασης που δεν είχε πραγματοποιηθεί προηγουμένως και ανώτερη από τα γνωστά συστήματα για να βελτιώσει την κατάσταση των ανθρώπινων κοινωνιών

Ερώτηση: Και μια διδασκαλία της κοινωνικής προόδου μπορεί να είναι αποδεκτή από όλα τα έθνη της γης;

Απάντηση: Μάλιστα κύριε, υπό τον όρο να είναι πριν στα χωριουδάκια και στους λαούς τους ονομαζόμενους κέντρα του πληθυσμού, σε κάθε κράτος, σε όλα ένα έθνος και σε όλους μια ήπειρος. καταλήγει με αυτή την αναλυτική παρατήρηση το στοιχειωδώς και κεφαλαιώδες γεγονός της επίλυσης του κοινωνικού προβλήματος, λαμβανόμενο με τη πιο μεγάλη γενικότητα του/ γενίκευσή του/ πλειοψηφία του, να μην είναι κάτι άλλο από τον προσδιορισμό των συνθηκών του συνεταιρισμού των ατόμων των οικογενειών και των τάξεων ανάμεσα στη γειτονιά της τοποθεσίας (του χωριού της πόλης) στοιχείο του κράτους της κατάστασης και της κοινωνίας.

Ερώτηση: Αλλά αυτός ο καινούριος τρόπος σκέψης εισάγει μια πλήρη ολοκληρωμένη επανάσταση στην κυριαρχία των κοινωνικών και πολιτικών ιδεών, δεδομένου ότι δηλώνει /κηρύσσει τα αληθινά δικαιώματα ενάντια στα λανθασμένα. την πραγματικότητα ενάντια στις χίμαιρες.

Απάντηση: Μάλιστα κύριε, εισάγει μια νέα επανάσταση και χωρίς να παρουσιάσουμε εδώ/ υπεισέλθουμε εδώ στις εξελίξεις τις οποίες προσφέρει αυτός ο καινούριος και βασικός υπολογισμός/ θεώρηση /του προβλήματος της κοινωνικής αναμόρφωσης, γίνεται κατανοητό πάνω απ' όλα ότι το σύστημα της οργάνωσης που πραγματοποιεί στις γειτονιές και στους δήμους την αρμονία

Πλωτίνος Ροδοκανάτης

των συμφερόντων των ατόμων, των οικογενειών, των τάξεων θα την πραγματοποιήσει πάνω στην κατάσταση (στο κράτος) και στην κοινωνία γενικά που δεν είναι τίποτε περισσότερο από μια συλλογή από γειτονιές και δήμους. Και θα γίνει εύκολα κατανοητό επίσης ότι όλη η υποτιθέμενη θεωρία της κοινωνικής μεταρρύθμισης που δεν είναι κατάλληλη για να πραγματοποιήσει αυτή την αρμονία ανάμεσα στη γειτονιά (ενός χωριού ή μιας πόλης) μιας τοποθεσίας θα είναι με αυτό το απλό γεγονός ανίκανη να υλοποιηθεί πάνω στο κράτος και στην κοινωνία γενικά.

Ερώτηση: Τι μέσα πρέπει να χρησιμοποιηθούν έτσι ώστε σε ένα κράτος /σε μια κατάσταση αυτό το σχέδιο του κοινωνικού μετασχηματισμού να μπορεί να επαληθευθεί μέσω μιας πρακτικής εμπειρίας;

Απάντηση: Για να τελειοποιήσει κανείς την οργάνωση ενός κράτους, στο πολιτικό και διοικητικό σύνταγμα, είναι αναγκαίο να αρχίσει με την αναμόρφωση της γειτονιάς και του δήμου του μέσα στην εσωτερική του οργάνωση.

Ερώτηση: Με τέτοιο δεδομένο, ποιος θα πρέπει να είναι ο πρώτος εξωτερικός χαρακτήρας της λογικότητας και της πραγματικότητας μιας θεωρίας μετασχηματισμού ή μιας κοινωνικής προόδου;

Απάντηση: είναι ο χαρακτήρας αυτός που να μπορεί να κυριεύεται (η θεωρία) από την τοπική δοκιμή αποδεδειγμένη από την εμπειρία χωρίς να εμπλέκεται με το κράτος ούτε με την υπάρχουσα κοινωνία.

Ερώτηση: Και ποιος είναι ο αρχικός χαρακτήρας της κοινωνικής ανωτερότητας ενός καινούριου συστήματος πάνω στο υπάρχον;

Απάντηση: Αυτός που θα υιοθετείται ελεύθερα και εθελοντικά από όλους και από κάθε ένα από τα μέλη της κοινωνίας.

Μάθημα 4

Δικαιώματα και υποχρεώσεις της κοινωνικής διδασκαλίας

Ερώτηση: Όλη η αναμορφωτική θεωρία της κοινωνίας που αποδέχεται τους όρους που έχουν τεθεί στο προηγούμενο μάθημα είναι να παραδίνεται σε μια τοπική ανάλυση για να μη επιδιώκει να διευρυνθεί περισσότερο από όσο μέσω της αυτοσχέδιας μίμησης, χωρίς να είναι επιβεβλημένη από το κράτος, έχει κάποια καθήκοντα να τηρήσει προς την κοινωνία και δικαιώματα να απαιτήσει από τις δημόσιες εξουσίες, υπεύθυνες για την διατήρηση και που.....

Απάντηση: Μάλιστα κύριε, έχει δυο καθήκοντα και δυο δικαιώματα.

Ερώτηση: Ποια είναι αυτά τα δυο καθήκοντα και δυο δικαιώματα;

Απάντηση: Έχει το καθήκον να γνωστοποιήσει στην κοινωνία, παραγόμενη μέσα στη διανοητική εξουσία, μέσου όλων των μέσων της δυνατής

προπαγάνδας.

Έχει το δικαίωμα να γνωστοποιήσει και να λάβει χώρα στην διανοητική κυριαρχία με πλήρη ελευθερία αν και υποτάσσοντας σχετικά με τον τρόπο που θα το πραγματοποιήσει στους εγκατεστημένους νόμους.

Έχει το καθήκον να παραδίνεται στην εμπειρία λαμβάνοντας χώρα στην κυριαρχία των γεγονότων, με τα μέσα της πραγματοποίησης που τους είναι κατάλληλα, δηλαδή, μέσω της δημιουργίας ενός συνεταιρισμού όπου θα πραγματοποιούνται οι διακανονισμοί ανάπτυξης που προτείνει, πάνω στην τωρινή οργάνωση αυτών.

Έχει το δικαίωμα να πραγματοποιεί με πλήρη ελευθερία ενώπιον της κοινωνίας αυτή την αποφασιστική εμπειρία υπό τον όρο ότι η νέα θεωρία βαλμένη σε εφαρμογή δεν παραβιάζει ούτε τους πολιτικούς ούτε τους δημόσιους νόμους του κράτους.

Αυτά τα απρόσβλητα συμπεράσματα εγκαθιστούν επιστημονικά τους εξωτερικούς όρους της νομιμότητας μιας οποιασδήποτε διδασκαλίας της κοινωνικής προόδου και καθορίζουν ριζικά την δράση των καθηκόντων τους και τα όρια των δικαιωμάτων τους.

Ερώτηση: Μπορείτε εσείς να καθορίσετε τις θέσεις της κοινωνικής διδασκαλίας παρουσία όλων των σημερινών διδασκαλιών πολιτικών ή κοινωνικών;

Απάντηση: Από την πλευρά της σταθερότητας θα γνωστοποιήσω αυτές τις απλές αλήθειες

Πρώτη ότι η υλική βελτίωση για να είναι εφικτή πρέπει να μπορεί να δοκιμάζεται σε μια γειτονία ή χωριό.

Δεύτερη ότι για να είναι καλή πρέπει να είναι τέτοια που να είναι αυθόρμητα μιμημένα από το έθνος και από όλη την ανθρωπότητα.

Από πλευράς της προόδου αν και η κοινωνική διδασκαλία ικανοποιείται με το να καθορίζει την ερώτηση της κοινωνικής προόδου στους πραγματικούς όρους της, προσδιορίζοντας με ακρίβεια το σκοπό, αναπτύσσοντας το σημείο της επίθεσης του προβλήματος και καθορίζοντας με απόλυτη ελευθερία τους λογικούς όρους της επαλήθευσης και της πρακτικής δημιουργίας όλης της χρήσιμης αναμόρφωσης στην εσωτερική ερώτησή της κοινωνίας, θα έδινε εξαιτίας της προόδου εγγυήσεις απείρως πιο σταθερές από αυτές που ποτέ δεν της πρόσφεραν ούτε που υποπτεύονταν οι πιο ένθερμοι οπαδοί της.

Ερώτηση: Και από όλο αυτό τί συμπεραίνεται;

Απάντηση: Ότι η κοινωνική διδασκαλία είναι τοποθετημένη στη σφαίρα των συμφερόντων της επιστήμης της στατιστικής, της επιστήμης πάνω από όλα τα ονομαζόμενα συντηρητικά κόμματα και ακόμη και από τις ίδιες τις κυβερνήσεις, και στη σφαίρα των συμφερόντων και της επιστήμης της προόδου περισσότερο πάνω από τα ονομαζόμενα φιλελεύθερα και ρεπουμπλικανικά κόμματα, περισσότερο ή λιγότερο δημοκρατικά.

Ερώτηση: Τότε λοιπόν από ποιόν εξαρτάται η σχολή που διδάσκει τέτοια διδασκαλία, δηλαδή η σοθιητάρια;

Απάντηση: Από κανέναν, μακριά από το να εξαρτάται από τη γνώμη και την

Πλωτίνος Ροδοκανάτης

εξουσία κάποιας κυβέρνησης κανενός κόμματος συντηρητικού ούτε φιλελεύθερου, επιμένει αντιθέτως στην ανωτερότητα όλης της κυβέρνησης και του πολιτικού κόμματος. Υπάρχει κάτι περισσότερο και είναι αυτό που τουλάχιστον σε ότι αφορά τις άνευ όρων αρχές της εγγύησης της προόδου ή της σταθερότητας, της οποίας την συμμόρφωση κανείς δεν μπορεί να αποφύγει, αυτή η σχολή έχει το δικαίωμα να πει ότι απαιτεί με απόλυτη αρχή τη διδασκαλία της σε κόμματα και κυβερνήσεις.

Ερώτηση: Έξω από τη σοθιεταρία σχολή, η κοινή γνώμη σε πόσα μέρη χωρίζεται;

Απάντηση: Σε τρεις κατηγορίες ευδιάκριτες, δηλαδή συγκεκριμένα:

Πρώτη: Το συντηρητικό κόμμα που εκπροσωπεί απλά την ανάγκη ή την κατανόηση της προόδου αλλά αγνοώντας τις όποιες συνθήκες της.

Δεύτερη: Το κόμμα του κινήματος, που αντιπροσωπεύει απλά την ανάγκη ή το συναίσθημα της προόδου αλλά της οποίας τους όρους αγνοεί.

Τρίτη: Ένα τρίτο κόμμα που είναι στη πορεία του σχηματισμού και που αυξάνει κάθε μέρα κάτω από τη γενική επιρροή των αρχών της σοθιεταρία σχολής. Αυτό το κόμμα που έλαβε από την σοθιεταρία σχολή το όνομα του σοσιαλιστικού κόμματος και που στρατολογούσε ανάμεσα του ανθρώπους τους πιο δίκαιους και την ευφυΐα την καλύτερα ανεπτυγμένη από τα δυο προηγούμενα ήδη αναφερόμενα κόμματα, αντιπροσωπεύει με συγκροτημένο τρόπο την ανάγκη της σταθερότητας και την ανάγκη της προόδου αλλά αγνοεί γενικά ακόμη τους δρόμους και τα επιστημονικά μέσα της ικανοποίησης και των δυο αναγκών και γι' αυτό περιορίζεται σε ένα φυγόπονο και άκαρπο επαναστατικό εμπειρισμό.

Ερώτηση : Ποια είναι η θέση που καταλαμβάνει ανάμεσα στα τρία υπάρχοντα κόμματα η κοινωνική σχολή;

Απάντηση: Μια θέση πολύ καθορισμένη: η εργασία της συνίσταται στην ανάπτυξη του αισθήματος της προόδου ανάμεσα στους συντηρητικούς και αυτό της σταθερότητας ανάμεσα στους φιλελεύθερους και στο να κάνει γνωστές στους ανθρώπους και των δυο κατηγοριών, το ίδιο και σε αυτούς που το κόμμα τους ονομάζεται σοσιαλιστικό, τις εποικοδομητικές συνθήκες της σταθερότητας και της προόδου.

Ερώτηση: Σύμφωνα με αυτά που έχουν εκτεθεί, εξαιτίας της άγνοιας αυτών των διδασκαλιών μπορεί να ειπωθεί ότι οφείλουμε, σε μεγάλο μέρος, τις δικές μας κακές κοινωνίες;

Απάντηση: Μάλιστα κύριε. Είναι χωρίς αμφιβολία ότι οι συντηρητικοί, με στόχους πολύ στενοκέφαλους, δεν μπορούν να είναι εχθροί της πραγματικής προόδου, δηλαδή, των κοινωνικών διακανονισμών ανάπτυξης ευνοϊκών στα συμφέροντα όλων των τάξεων και να διασφαλίζουν τα συμφέροντα της κοινωνίας. Με τον ίδιο τρόπο μπορεί να διασφαλιστεί ότι οι επαναστάτες που επιτίθενται με τόση βία στην υπάρχουσα τάξη πραγμάτων, δεν το κάνουν επειδή είναι εχθροί της αρχής της σταθερότητας, αλλά επειδή περιμένουν με το συστημα της να ιδρύσουν αυτήν την αρχή πάνω σε περισσότερο στέρεες βάσεις.

Ερώτηση: Ωραία και τι προκύπτει με αυτή την παρατήρηση;

Απάντηση: Ότι οι συντηρητικοί δεν είναι, τόσο, απόλυτοι εχθροί της προόδου, ούτε οι επαναστάτες απόλυτοι εχθροί της σταθερότητας και από τη στιγμή κατά την οποία οι πρώτοι θα δουν ότι η σταθερότητα δε έχει τίποτα να φοβηθεί από την πρόοδο και οι δεύτεροι ότι αυτή δεν είναι ασύμβατη με τη σταθερότητα θα διασκευαστούν σε μια μοναδική γνώμη, γιατί όλοι θα είναι την ίδια στιγμή συντηρητικοί και προοδευτικοί.

Ερώτηση: Ποια διαφορά σημειώνεται εσείς ανάμεσα στην κοινωνική σχολή και τα άλλα κόμματα στα οποία έχετε κάνει αναφορά;

Απάντηση: Ότι όταν διακηρύσσει κανείς δημόσια τη λεχθείσα σχολή, ριζικά διεφθαρμένη η τωρινή κατάσταση πραγμάτων, διαφέρει από τα άλλα κόμματα στο ότι δεν θέλει να την καταστρέψει αλλά να τη μετασχηματίσει μέσω της ελεύθερης δράσης των ατόμων μέσω της αυθόρμητης εφαρμογής στην οργάνωση της αρχής του συνεταιρισμού σε ελεύθερες βάσεις που ρίχνουν κάτω την κυριαρχία της ατομικής δράσης. Έτσι, λοιπόν, διακηρύσσει δημόσια τη ριζικά διεφθαρμένη τωρινή κατάσταση πραγμάτων, ριζικά ανόητη η κατάρρευση και η καταστροφή της, αλλά απαραίτητος ο μετασχηματισμός της σε μια καλύτερη κατάσταση πραγμάτων μέσω των οδών και των μέσων που η λογική επιδοκιμάζει, που η εμπειρία μπορεί να επιβεβαιώσει και να δεχτεί όλα τα συμφέροντα, γιατί τέτοιες είναι οι συνθήκες που καθορίζουν το κριτήριο της πραγματικής και θετικής προόδου στην ανθρώπινη τάξη.

Μάθημα 5

Συνθήκες της τάξης και της ελευθερίας. Εγγενής χαρακτήρας της κοινωνικής διδασκαλίας.

Ερώτηση: Ξανά μια φορά εγκατεστημένες οι αρχές και οι κανόνες στις οποίες οφείλουν να υποτάσσονται οι θεωρίες της κοινωνικής αναμόρφωσης, θα ήθελα να σας χρησιμεύσουν εσάς για να ασχοληθείτε στο παρόν μάθημα της κοινωνικής υπόθεσης σχετικά με το αδικημένο σχέδιο το προτεινόμενο από το Φουριέ και τη σχολή του για τη βελτίωση της τωρινής κοινωνίας.

Απάντηση: Παραμένει καθιερωμένο ότι η κοινωνική σχολή που προσπαθεί να επιβάλει το σύστημά της στην τωρινή κοινωνία, μέσω άλλης δύναμης από αυτή της αυθόρμητης βούλησης και της ελεύθερης επιδοκιμασίας του κοινού πεισμένο από την καλοσύνη του, ότι μόνο φιλοδοξεί να το κάνει γνωστό μέσω της γραπτής και προφορικής προπαγάνδας και να το κρίνει μέσω της οδού της εμπειρίας και να το καταδικάσει προκαταβολικά αν η κοινωνία δεν το πραγματοποιήσει μόνη της και ελεύθερα αφότου έχει μπορέσει να το γνωρίσει και να το κρίνει μέσω τοπικών εμπειριών κατάλληλα πραγματοποιημένων.

Το κοινωνικό σύστημα ανακαλυπτόμενο από τον Φουριέ και προτεινόμενο από την κοινωνική σχολή ας είναι καλό η κακό, ορθό ή λανθασμένο, αυτό δεν μας εμποδίζει να ασχοληθούμε σχετικά με την προπαγάνδα που κάνουμε στην τωρινή κοινωνία, την θέση την πιο πιθανά αυθεντική, δεδομένου ότι δεν

Πλωτίνος Ροδοκανάτης

φιλοδοξούμε να την επιβάλλουμε, ούτε καν σε μια γενική εφαρμογή, αλλά σε μια τοπική δοκιμή, σε μια πρακτική εμπειρία, για να μπορεί η κοινωνία να κρίνει, αφήνοντας τη γενίκευση του συστήματός μας στην αυθόρμητη και εθελοντική δράση της ανθρωπότητας, που αν το έβρισκε ανώτερο από το τωρινό σύστημα δε θα σταματούσε να βιαστεί να το σφετεριστεί, τόσο σύντομα το κέρδος να βλέπει τα χρήσιμα και ανακουφιστικά αποτελέσματά του.

Ο Φουριέ και η σχολή του συνεχίζουν με τον τρόπο των σοφών και των μηχανικών, που κάνουν μια ανακάλυψη και ζητούν να δοκιμαστεί η καλοσύνη του κάνοντας την πρόβα, και όχι με τον τρόπο των πολιτικών μεταρρυθμιστών που έχουν ενεργήσει ή φιλοδοξούν να ενεργήσουν πάνω στην κοινωνία καταθέτοντας νόμους, πιστεύω και καθήκοντα, καινούρια δικαιώματα και υποχρεώσεις και επιβάλλοντας μεταρρυθμίσεις μέσω μιας νομοθεσίας ενθουσιώδους και νοθής τις περισσότερες φορές.

Αν το κοινωνικό σύστημα γενικεύεται σαν συνέπεια των εμπειριών που γνωστοποιούν τελικά την πραγματική αξία του, είναι αναμφισβήτητο ότι ένας μετασχηματισμός τόσο βαθύς, κάνοντας να θριαμβεύσει η αλήθεια και η ενότητα, θα κουβαλά μαζί του έθιμα, ιδέες, κανόνες, πολιτικές και ηθικές συνήθειες και φιλοσοφικά πιστεύω, γενικά, διαφορετικά από τα ποίκιλα που κυριαρχούν σήμερα σε κάποιους ή σε άλλους λαούς. Αλλά συνεχίζοντας αντίστροφα από όλους τους άλλους πολιτικούς ή κοινωνικούς μεταρρυθμιστές, ο Φουριέ και οι οπαδοί του δε ζητάμε από τη τωρινή κοινωνία να ξαναποθετηθεί σήμερα τα πιστεύω της, νόμους και έθιμα μέσω της οποίας σύμφωνα με την επιστημονική του υπόθεση θα καταφέρουν μια μέρα να γενικευτούν πάνω στη γη. Και ακόμη υπάρχει κάτι περισσότερο και είναι ότι οποιαδήποτε και να είναι ως προς αυτούς τους διαφορετικούς στόχους, τις βασικές ή μη γνώμες της κοινωνικής σχολής, αυτή η σχολή θέλει μόνο να κάνει την τοπική εμπειρία των συνηθειών και κανόνων που προβλέπονταν ότι θα πρέπει να πραγματοποιηθούν μια μέρα εγκαθιστώντας τους πειραματικά σε μια κοινότητα.

Αυτά τα αρκετά σημαντικά σημεία απαιτούν μια συγκεκριμένη αποσαφήνιση για την οποία απαιτώ όλη την προσοχή του αναγνώστη.

Μάθημα 6

Αναφορικά με τους νόμους και την κοινωνική μεταρρύθμιση.

Ερώτηση: Μπορείτε εσείς να μου πείτε τι αντιλαμβάνεστε ως σοβαρή μέθοδο;

Απάντηση : Η σοβαρή μέθοδος δεν είναι τίποτε άλλο από γενική μέθοδος της ταξινόμησης που συνίσταται στη διαίρεση των τάξεων σε γένη, των γενεών σε είδη, των ειδών σε ποικιλίες κτλ.

Ο Φουριέ έχει ανακαλύψει τις γενικές μεθόδους και τις υπέροχες γενικές ιδιότητες αυτής της μοναδικά μέχρι τώρα χρησιμοποιημένης διαδικασίας σε σίγουρες επιστήμες και σε αφηρημάδες αλλά να κατέχει επιπλέον την ιδιότητα του να παράγει την τάξη των βιομηχανικών γεγονότων της δράσης και των

ατομικών και συλλογικών σχέσεων, σε όλες τις πράξεις της ζωής που ξέρει να εφαρμόσει. Δεν υπάρχει σε αυτό το σημείο η πρόθεση να γνωστοποιηθούν αυτά τα υπάρχοντα της σοβαρής αρχής που έχουν εκτεθεί στα κυριότερα έργα της σχολής και του ιδρυτή της. Αρκεί για τον δικό μας στόχο να γνωστοποιήσουμε την ύπαρξη μιας γενεσιουργής αρχής όλου του κοινωνικού συστήματος.

Ερώτηση: Μπορείτε εσείς να εξηγήσετε κάποια γενικά γεγονότα;

Απάντηση: Σαν θεωρητική σύλληψη το σύστημα του Φουριέ αγκαλιάζει όλες τις κοινωνικές σχέσεις των ανθρώπων με τον εαυτό τους και των ανθρώπων με τα πράγματα. Το σύστημά του αγκαλιάζει ουσιαστικά και θεωρητικά όλους τους νόμους των ατομικών, δημόσιων, πολιτικών και ηθικών σχέσεων που μπορούν να γίνουν αντιληπτές στην ανθρωπότητα. Σαν θεωρητικό-επιστημονικό, το σύστημα του Φουριέ παρουσιάζει με κανόνα από όλες τις ατομικές και κοινωνικές σχέσεις μια μόνο οργανική αρχή, την αρχή της σοβαρής διάταξης.

Η εφαρμογή του σοβαρού νόμου σε συνδυασμό της ταξινόμησης με όλες τις κοινωνικές σχέσεις, έτσι είναι πλήρης η οργανική σύλληψη του Φουριέ.

Ερώτηση: Τι άλλο μπορείτε εσείς να μας πείτε σχετικά με την ευγένεια της υπόθεσης του Φουριέ και της σχολής του.

Απάντηση: Ότι αυτή συνίσταται στην εφαρμογή του σοβαρού νόμου σε συνδυασμό με όλες τις κοινωνικές σχέσεις, η οποία θεμελιώνει την αρμονία σε όλες αυτές τις σχέσεις. Δηλαδή, ότι αυτή η εφαρμογή παράγει στην ανθρώπινη κοινωνία την απόλυτη τάξη για την απόλυτη ελευθερία.

Ερώτηση: Και αν η υπόθεση του Φουριέ καταλήγει να είναι επιβεβλημένη από την εμπειρία ποιο σκοπό θα είχαν οι ηθικές συνταγές, κοινωνικές και πολιτικές που έχουν σήμερα ένα χαρακτήρα προστατικό της προφύλαξης και της καταστολής;

Απάντηση: Θα ήταν άχρηστες και θα σταματούσαν να είναι ένα πρακτικό μέσο της τάξης στην κοινωνία.

Ερώτηση: Άχρηστες! Άχρηστοι οι ηθικοί νόμοι, κοινωνικοί και πολιτικοί;

Απάντηση: Μάλιστα κύριε, άχρηστοι γιατί αυτοί οι νόμοι που επιβάλλουν ηθικά ή φυσικά στους ανθρώπους, υποχρεώσεις περισταλτικές ως προς την ελευθερία, με σκοπό να διατηρήσουν την τάξη στις κοινωνικές συνθήκες, στην οποία η ελευθερία είναι γενικά ασύμβατη με την τάξη, θα χάσουν το δικαίωμα της ύπαρξης τους σε κοινωνικές συνθήκες που παράγουν την τάξη, μέσω της αρμονικής εκδήλωσης της ίδιας της ελευθερίας.

Ερώτηση: Μπορείτε εσείς να επεκτείνεται τους συλλογισμούς σας;

Απάντηση: Οι υποχρεωτικές αρχές του ήθους και το δικαίωμα που έχει η κοινωνία να επιβάλλει στην ελευθερία αναγκαίους περιορισμούς για την άμυνα ή την εγγύηση της κοινωνικής τάξης, δεν μπορούν ποτέ να εξαφανιστούν ουσιαστικά, μόνο ότι καθώς η κοινωνία είναι λιγότερο ελαττωματική, είναι μικρότερη η ανάγκη που υπάρχει να καταφύγει σε αυτές.

Έτσι για παράδειγμα, όταν όλοι οι άνθρωποι τρομοκρατούνται μπροστά στην ιδέα να κάνουν κακό στα αδέρφια τους και νιώθουν παθιασμένοι να τους

Πλωτίνος Ροδοκανάτης

κάνουν καλό, ήδη δεν θα ήταν απαραίτητο να επικαλεστώ ως κανόνα συμπεριφοράς την ηθική προστακτική αρχή: «να μην κάνεις στον άλλο αυτό που δε θέλεις να κάνουν σε σένα», χωρίς γι' αυτό να σταματά να υπάρχει η αρχή και να είναι επιτακτική σε αναγκαία περίπτωση αν και εγκαταλελειμμένη πολύ πίσω λόγω των συνηθειών.

Ερώτηση: Σε πόσα γένη διαιρούνται οι συνταγές ή οι νόμοι στους οποίους έχετε αναφερθεί;

Απάντηση: Σε δύο:

Το πρώτο περιλαμβάνει τους νόμους τους βασισμένους σε αρχές απόλυτες και παντοτινά υποχρεωτικές, τέτοιες είναι οι συνταγές οι περιβαλλόμενες με τρόπους, νομικούς, ηθικούς ή θρησκευτικούς που απαγορεύουν, καταπνίγουν και τιμωρούν αυτό που είναι έμφυτο στον ίδιο, ή που τακτοποιούν αυτό που είναι καλό στον ίδιο. Αυτοί οι νόμοι, όπως έχουμε πει, μπορούν να καταλήξουν να είναι αδρανείς σε ένα καλό κοινωνικό σύστημα αλλά ποτέ δε θα μπορούσαν να είναι απαγορευμένοι. Αυτοί οι νόμοι είναι αθάνατοι ως προς το βάθος. Θα είναι έξοχο να κάνουμε ολοκληρωτικά περιττή την παρέμβασή του, αλλά θα ήταν ανήθικο και παράλογο να καταδικάσουμε τις αρχές στις οποίες βασίστηκε.

Το δεύτερο γένος περιλαμβάνει τους πειθαρχικούς νόμους, των οποίων η υπακοή είναι σχετική και ουσιαστικά ευμετάβλητους. Αυτοί οι νόμοι είναι εκείνοι που υποδεικνύουν τους όρους των πολιτικών κανόνων, κοινωνικών ή ηθικών, που ο νομοθέτης έχει δημιουργήσει περισσότερο με αντικειμενικό σκοπό, σε μια καθορισμένη κοινωνική κατάσταση, να θεμελιώσει ή να διατηρήσει την τάξη, έτσι όπως αυτός το αντιλαμβάνεται ή είναι αντιληπτή σε μια κοινωνική κατάσταση που εφαρμόζεται.

Ερώτηση: Πως μπορείτε να κρίνετε αυτό το γένος των νόμων;

Απάντηση: Ως κινήσεις της τάξης περισσότερο ή λιγότερο ελαττωματικές, σχήματα που αλλάζουν γενικά σύμφωνα με τον τόπο και τον χρόνο. Αυτά τα έθιμα, αυτές οι διαθέσεις, αυτές οι πειθαρχικές μέθοδοι, κρινόμενες ευνοϊκές ως προς την τάξη, σε μια συγκεκριμένη κοινωνική κατάσταση και επιβαλλόμενες από την αρχή του νόμου και του ήθους, δεν έχουν απολύτως τίποτε με τις ίδιες, εξαρτώνται αποκλειστικά από την εξουσία που τις έχει εγκατασταθεί, που τις επιβάλλεται και που τις μετατρέπει και δεν είναι υποχρεωτικές αλλά τόσο που υφίστανται ως κανόνες της τάξης και δεν είναι καταργημένες και ξαναποθετημένες από άλλες αρχές, από άλλα έθιμα και από άλλες αναγνωρισμένες μεθόδους ως περισσότερο ευνοϊκές στο κοινωνικό τέλος.

Έτσι λοιπόν όλος ο νόμος είναι προστακτικός και υποχρεωτικός ενώ υπάρχει ως γενικός κανόνας της τάξης, αλλά υπάρχουν νόμοι βασισμένοι πάνω σε απόλυτες και αιώνιες αρχές και άλλοι που εξαρτώνται από τις ευμετάβλητες συνθήκες του κοινωνικού περιβάλλοντος και που αλλάζουν ανάλογα με την προτίμηση της νομοθετικής εξουσίας, πολιτικής και θρησκευτικής.

Μάθημα 7

Συνέχεια του προηγούμενου.

Ερώτηση: Ποιες είναι οι αναγκαιότητες που πρέπει να ικανοποιηθούν για την τελειοποίηση μιας κοινωνίας;

Απάντηση: Μια τέλεια κοινωνία θα είναι εκείνη στην οποία οι συνταγές των νόμων της πρώτης γενιάς, οι συνταγές των απόλυτων νόμων, εδραιωμένων και παντοτινών, θα γίνοντουσαν πραγματικότητα και ακόμη ξεπερασμένες ως αποτέλεσμα της έλξης, της αγάπης, της πλήρους ελευθερίας και στην οποία, τον ίδιο καιρό, οι αρχές, τα έθιμα, και οι κανόνες οι χρησιμοποιούμενοι για να συστηματοποιήσουν τις ανθρώπινες σχέσεις και εναρμονίζοντας τες με το κοινωνικό τέλος θα βρίσκονταν τόσο σε αρμονία με τη φύση του ανθρώπινου όντος που ευνοούν την ελευθερία άντι να αντιτίθενται σ' αυτήν, και ο χαρακτήρας τέτοιων νόμων ή κανόνων, θα είναι αυτός που θα συντηρείται και θα ασκείται, χωρίς να καταφεύγει σε κανένα καταναγκασμό ηθικό ή θρησκευτικό, χωρίς τη στήριξη κανενός γενικού προστακτικού νόμου.

Ερώτηση: Κατόπιν, είναι αδιαφιλονίκητο ότι στην ελαττωματικότητα των κοινωνικών βάσεων οφείλει η ανθρωπότητα τα κακά που θρηνεί.

Απάντηση: Είναι κάτι αποδεδειγμένο ότι οι βάσεις, τα έθιμα, και οι πειθαρχικοί κανόνες τόσο ποικίλοι και συχνά αντιφατικοί, που διέπουν σήμερα μέσα στα έθνη τις σχέσεις των ανθρώπων, δεν μπορούν γενικά να διατηρηθούν περισσότερο παρά μέσω της βοήθειας των θρησκευτικών συνταγών και του νομικού καταναγκασμού. Αυτοί οι κανόνες είναι, λοιπόν, ακόμη μακριά από το να ξεπεράσουν το χαρακτήρα της τελειότητας ή το να πραγματοποιήσουν την τάξη μέσω τρόπων τόσο ευνοϊκών προς την ελευθερία, που δεν έχουν την ανάγκη να βασιστούν πάνω σε καμιά τάξη συμπαθούντα για να διατηρηθούν.

Ερώτηση: Ποιες περιστάσεις πρέπει να έχει ένα κοινωνικό σύστημα για να θεωρείται ανώτερο από το υπάρχον;

Απάντηση: Αν υπάρχει κάτι αναμφισβήτητο στον κόσμο είναι ότι ένα κοινωνικό σύστημα, μέσα στο οποίο η απόλυτη πραγμάτωση του γενικού καλού να προκύπτει από την απόλυτη ελευθερία του ατόμου, θα είναι το κοινωνικό σύστημα το πιο τέλειο που θα μπορούσε κανείς να γνωρίσει.

Ερώτηση: Με ποιόν τρόπο καθορίζετε εσείς τους όρους αυτού του συστήματος;

Απάντηση: Για να ορίσω θεωρητικά τις συνθήκες του, είναι απόλυτα αναγκαίο να εξετάσω τις φυσικές συνθήκες της απόλυτης ελευθερίας του ανθρώπου και να υπολογίσω τους κοινωνικούς συνδυασμούς τους ικανούς να παράγουν την τάξη βασισμένη πάνω σ' αυτή την απόλυτη ελευθερία. Έτσι είναι, ακριβώς, όπως έχει ενεργήσει ο Φουριέ, για να εκτιμήσει και να καθορίσει τους κοινωνικούς συνδυασμούς των οποίων η δοκιμή και η πειραματική επαλήθευση δεν έχει σταματήσει να τίθεται στην κοινωνία μέχρι την τελευταία μέρα της ύπαρξής της.

Ερώτηση: Τι μέσα έχουν τεθεί σε εφαρμογή για να ελέγξουν την παραγωγή του κακού και να καταφέρουν την συνηθισμένη πραγματοποίηση του δυνατού

Πλωτίνος Ροδοκανάτης

καλού;

Απάντηση: Μέχρι τον Φουριέ, έχουν σχετιστεί μόνο με το να μειώσουν το άθροισμα του κακού και να εξασφαλίσουν μια εγγύηση σχετική της τάξης ενάντια στα χτυπήματα της ελευθερίας, ελέγχοντας πράγματι το ανθρώπινο ον, ή αυτό που είναι το ίδιο, περιλαμβάνοντας αγνή και απλή την παράφορη ελευθερία του κάθε ατόμου σε ένα κύκλο δράσεων και συνταγών, του οποίου ο νόμος, το ήθος και η θρησκεία του απαγορεύουν με τη λογική, να εξέλθει, γιατί έξω από αυτόν τον κύκλο η ανάπτυξη της ελευθερίας του θα είναι ή μπορεί να είναι ολέθρια. Ακολουθώντας αυτόν τον δρόμο της αντίδρασης ενάντια στην ελευθερία, στο όνομα της τάξης, είναι ένα γεγονός αναμφισβήτητο που μονάχα έχει φτάσει να ελέγχει την παραγωγή του κακού σε συγκεκριμένα όρια, χωρίς να φτάνει στη συγκεκριμένη και γενική πραγμάτωση του καλού.

Ερώτηση: Με ποιόν τρόπο έλυσε ο Φουριέ αυτό το πρόβλημα;

Απάντηση: Ο Φουριέ, για να επιλύσει το πρόβλημα της εξάλειψης του κακού, της συνηθισμένης παραγωγής του καλού και της απόλυτης εγγύησης της τάξης, είχε εξειδικευτεί πάνω στην ίδια την ελευθερία παραδίδοντας για εργασία τον καθορισμό ενός συνδυασμού κοινωνικών σχέσεων τέτοιων που η ελευθερία να είναι πάντα ενδιαφερόμενη στη διατήρηση της τάξης και το ατομικό πάθος πάντα να τείνει προς το καλό. Ακολουθώντας αυτόν τον δρόμο ο Φουριέ έχει φτάσει σε έναν συνδυασμό που στη δική μας κρίση επιλύει αυτό το απέραντο πρόβλημα.

Ερώτηση: Εξηγείστε εσείς την εκτροπή του ιδανικού του Φουριέ με τις κοινωνικές διδασκαλίες που στις μέρες μας τίθενται σε ισχύ στην ανθρωπότητα.

Απάντηση: Φιλόσοφοι, ηθικολόγοι, νομοθέτες και μεταρρυθμιστές έχουν νοιαστεί πάνω από όλα να ενεργήσουν πάνω στο άτομο προστακτικά μέσω του καθήκοντος, μέσω του νόμου, μέσω της ηθικής πληρότητας ή μέσω της φυσικής ανάπτυξης, για να αλυσοδέσουν τα πάθη και τα ατομικά συμφέροντα μέσα στο όριο το οποίο πιστεύουν ότι μπορεί να είναι η αιτία του κακού.

Ο Φουριέ δεν έχει θελήσει να απορρίψει τον προστακτικό χαρακτήρα του καθήκοντος και των νόμων. Αντιθέτως έχει πάει πολύ πιο μακριά από τις περιοχές του καθήκοντος και του νόμου προτιθέμενος να καθορίσει τους κοινωνικούς συνδυασμούς με τους οποίους τα πάθη και τα συμφέροντα των ατόμων θα τα κατεύθυναν πάντα και αυθόρμητα μέχρι το κοινωνικό σκοπό που νομιμοποιεί το καθήκον και τον νόμο.

Νομοθέτες, φιλόσοφοι, ηθικολόγοι, μεταρρυθμιστές έχουν θελήσει να ενεργήσουν πάνω στον άνθρωπο για να τον αλυσοδέσουν ηθικά και φυσικά για να τον υποτάξουν στο υπάρχον κοινωνικό μηχανισμό, οποιοσδήποτε και αυτός να ήταν.

Ο Φουριέ προσπαθεί να ενεργήσει πάνω στο κοινωνικό σχήμα, για να το μετασχηματίσει τον μηχανισμό του, προσαρμόζοντάς τον στις ανάγκες της ανθρώπινης φύσης.

Ο Φουριέ δεν έρχεται τόσο να επιτεθεί στο κοινωνικό σκοπό του ήθους, της θρησκείας ούτε του νόμου, αλλά να προσφέρει τον τρόπο για να ολοκληρωθεί αυτός ο σκοπός, μέσω της ελευθερίας και μέσω της παράφορης έλξης.

Με μια λέξη, αυτό που ο Φουριέ και οι οπαδοί του βρίσκουμε πλήρως

λανθασμένο και παράλογο ως ηθικολόγοι, φιλόσοφοι και νομοθέτες δε είναι το να έχει χρησιμεύσει για την κατανόηση ενάντια στις ανατρεπτικές πράξεις της ελευθερίας και των ανθρωπίνων παθών, για να μειώσουν το κακό, αλλά το να μην έχει ψάξει τα μέσα να πραγματοποιήσει πλήρως το καλό ενδιαφερόμενος σε αυτό για την ελευθερία και τα ίδια τα πάθη. Αυτό που ο Φουριέ και οι οπαδοί του καταδικάζουμε πάρα πολύ, δεν είναι να είχαν ενεργήσει ενάντια στα παραπτώματα και στις διατάξεις των ανθρωπίνων παθών, αλλά αυτό του να έχουν ικανοποιηθεί με το σύστημα του να καταπιέζει τα παραπτώματά τους, όταν ήταν απαραίτητο να ψάξουν τις κοινωνικές συνθήκες που ανοίγουν στα πάθη ένα απέραντο τομέα με χρήσιμες εκδηλώσεις συγκλίνουσες πάντα στο ατομικό και κοινό καλό, χωρίς γι' αυτό να αφοπλιστεί η κοινωνία από το δικαίωμά της καταστολής, ως νόμιμη άμυνα ενάντια στην ανατρεπτική δράση των παθών, αν αυτή η ανατρεπτική δράση λαμβάνει χώρα, ακόμη και αν ήταν εξαίρεση.

Μάθημα 8

Συσχέτιση και απόλυτη ένωση της τάξης και της ελευθερίας.

Ερώτηση: Μπορείτε να μου εξηγήσετε την σύλληψη του Φουριέ και της σχολής του πάνω στο κοινωνικό σχήμα και πάνω στο μεγάλο πρόβλημα της τάξης και της ελευθερίας;

Απάντηση: το κοινωνικό σχήμα μπορεί να είναι λανθασμένο ή δίκαιο, κατάλληλο ή ακατάλληλο για την ανθρωπίνη φύση και για τις συνθήκες της ομαλής ανάπτυξής του.

Το κοινωνικό σχήμα το πιο λανθασμένο, το πιο ελαττωματικό είναι αυτό που θεμελιώνει την πιο μεγάλη ασυμφωνία ανάμεσα στην τάξη και την ελευθερία.

Το κοινωνικό σχήμα το πιο δίκαιο, το πιο τέλειο είναι αυτό που θεμελιώνει την πιο μεγάλη εναρμόνιση ανάμεσα στην τάξη και την ελευθερία.

Το κοινωνικό σχήμα το πιο ελαττωματικό έχει αναπόφευκτα ως κύριο χαρακτήρα που η τάξη παρουσίασε σε αυτό, την πιο πλήρη αποθήκη από νόμους καταπιεστικούς, κοινωνικούς, πολιτικούς, ηθικούς και θρησκευτικούς για να συγκράτει την ελευθερία, όσο πιο ενεργητικά είναι δυνατό.

Το κοινωνικό σχήμα το πιο τέλειο έχει υποχρεωτικά ως κύριο χαρακτήρα ότι για να διατηρήσει την τάξη δεν χρειάζεται να κάνει χρήση ενάντια στην ελευθερία των κοινωνικών, πολιτικών, ηθικών ή θρησκευτικών νόμων της καταστολής ή της συμπίεσης.

Ερώτηση: Δηλώστε εσείς τα αποτελέσματά του.

Απάντηση: Το πρώτο υποχρεώνει να αναγνωρίσει για αρχή την θεωρητική νομιμότητα των πειθαρχικών νόμων πρόληψης και καταστολής, θεμελιωμένων από την κοινωνία για να διατηρήσουν την τάξη στην αγκαλιά της και αυτή επιβάλλει στον καθένα το καθήκον να προσαρμόσει πρακτικά την συμπεριφορά του με τους νόμους, ενώ η κοινωνία τους κρίνει απαραίτητους για να

διατηρήσουν τη σχετική και ατελή τάξη για την οποία οι αναφερόμενοι νόμοι πασχίζουν.

Το δεύτερο υποχρεώνει να αναγνωρίσει την αναγκαιότητα να ψάξει θεωρητικά τους κοινωνικούς συνδυασμούς, χάρη στους οποίους η καταπίεση και η συμπίεση σταματάνε να είναι μέσα για να εξασφαλίσουν μια ατελή και σχετική τάξη, ή αυτό που είναι το ίδιο, να αναζητήσει τον φυσικό σχεδιασμό στον οποίο η τάξη καταλήγει σε πλήρη εξέλιξη της ίδιας της ελευθερίας και να αποδείξει πρακτικά τους συνδυασμούς που θα μπορούσαν να προταθούν για να επιλύσουν αυτό το υπέρτατο πρόβλημα.

Ερώτηση: Ποια είναι η κυριότερη τάση της κοινωνικής σχολής;

Απάντηση: Η κοινωνική σχολή τείνει προς την πιο πλήρη ικανοποίηση της ανθρώπινης ελευθερίας, αλλά σε κοινωνικές καταστάσεις πρακτικά δοκιμασμένες, στις οποίες η εξέλιξη της ατομικής ελευθερίας εναρμονίζεται και συνδυάζεται τέλεια με την γενική τάξη.

Ερώτηση: Τι θυσίες απαιτεί η κοινωνική διδασκαλία για να πραγματοποιηθεί η λύση αυτού του προβλήματος;

Απάντηση: Σύμφωνα με την καλή πρακτική λογική, διακηρύσσει δημόσια πολύ πιο δυνατά από οποιοδήποτε άλλη διδασκαλία την αναγκαιότητα της θυσίας περισσότερο ή λιγότερο πλήρης από πάθη και ατομικές ελευθερίες, την αναγκαιότητα της συμπίεσης και της κατάπνιξης, μέσα σε σίγουρα όρια, όπως απαραίτητα φράγματα ενάντια στην αταξία, όπως υποχρεωμένες και υποχρεωτικές συνθήκες του καλού ενώ το κοινωνικό στίγμα δεν είναι αρκετά τέλειο για να εναρμονίσει πλήρως την ατομική ελευθερία με τις απαιτήσεις της συλλογικής τάξης.

Ερώτηση: Αφού η υπάρχουσα κοινωνική κατάσταση δεν εγγυάται την τάξη ούτε την ελευθερία;

Απάντηση: Αν υπάρχει μια έκδηλη αρχή, είναι ότι η κοινωνική τάξη είναι τόσο λιγότερο εγγυημένη στην κοινωνία όσο είναι τόσο εκτεθειμένη στις βίαιες επιθέσεις από την πλευρά της ελευθερίας ή με άλλον τρόπο, όσο μεγαλύτερη είναι η συμπίεση που το κοινωνικό σχήμα απαιτεί και είναι υποχρεωμένο να εξασκεί ενάντια στην ελευθερία.

Ερώτηση: Σύμφωνα με τα εκτεθέντα, η τάξη δεν μπορεί να πραγματοποιηθεί απόλυτα στην κοινωνία, αλλά υπό τον όρο να υπάρχει τέτοιος συνδυασμός κοινωνικών σχέσεων, που μέσου αυτής να χρησιμοποιούνται πρακτικά για την τάξη και για το γενικό καλό, όλες οι τάσεις των ατομικών παθών, όλες οι φυσικές εισπνοές της ανθρώπινης ελευθερίας;

Απάντηση: Μάλιστα κύριε, κατανοώντας την κοινωνική σχολή, τις απόλυτες συνθήκες της τάξης και αυτές της ελευθερίας και επαληθεύοντας την ταυτότητα αυτών των συνθηκών, μπορεί να εκτιμηθεί ότι είναι η μόνη που υπερασπίζεται με αληθινά αδιάλλακτη λογική και με επιστημονική σιγουριά, την πρακτική τάξη ενάντια στις επιθέσεις της ελευθερίας, στο τωρινό κοινωνικό σχήμα, στο οποίο η ανάπτυξη αυτής της ελευθερίας τείνει στην αταξία. Και για τον ίδιο λόγο, είναι για τον οποίο αυτή η σχολή υπερασπίζεται την αιτία της ανάπτυξης της

ανθρώπινης ελευθερίας, εκτός της ανακάλυψης και της δοκιμής του κοινωνικού σχήματος, που μέχρι τώρα ποτέ δεν πραγματοποιήθηκε, στο οποίο η ατομική ελευθερία συμφωνεί σε όλα τα τμήματά της με τις απαιτήσεις της τάξης.

Γι' αυτό όταν ανακοινώνεται ότι η απόλυτη σύλληψη της τάξης είναι αχώριστη με την επίσης απόλυτη σύλληψη της ελευθερίας, ότι αυτά τα δυο γεγονότα είναι σχετιζόμενα, και ως συνέπεια, ότι η ελευθερία δεν θα μπορεί να πραγματοποιηθεί περισσότερο ευρέως από όταν θα πραγματοποιηθούν οι κοινωνικοί συνδυασμοί που τείνουν άμεσα να παράγει η τάξη, εκφράζοντας αυτή την πλήρως καινούρια αρχή, αν και ασαφώς παρουσιασμένη, η κοινωνική σχολή υπερασπίζεται το ίδιο, τις πρακτικές αναγκαιότητες των ηθικών, θρησκευτικών και νομικών καταπιέσεων ενάντια σε όλη την άστατη ελευθερία όπως επίσης τα απόλυτα δικαιώματα της ελευθερίας.

Μάθημα 9

Κοινωνικός μετασχηματισμός

Ερώτηση: Μπορείτε εσείς να μου εξηγήσετε τις κυριότερες βάσεις του κοινωνικού συστήματος;

Απάντηση: Όλη η επιστήμη βασίζεται σε μια φόρμουλα ή μια υπόθεση εκδηλωμένη «απριόρι» ή «αποστεριόρι».

Σε μια επιστήμη της θεωρίας ή της εξήγησης, όπως για παράδειγμα η αστρονομία, η φυσική κτλ. η «αποστεριόρι» απόδειξη μια παρουσιαζόμενης υπόθεσης συνίσταται στην εξήγηση, ως υπόθεση, όλων των γεγονότων που είναι υπό την κυριαρχία της επιστήμης στην οποία αναφέρεται.

Στις εφαρμοζόμενες επιστήμες, όπως στη βιομηχανική μηχανική, για παράδειγμα, όλη η καινούρια παρουσιαζόμενη υπόθεση, ή αυτό που είναι το ίδιο, όλο το σχέδιο του καινούριου μηχανισμού, αποδεικνύεται «αποστεριόρι» μέσω της πρακτικής πραγμάτωσης της υπόθεσης ή του σχεδίου και μέσω της εμπειρίας του πραγματοποιούμενου μηχανισμού.

Ερώτηση: Εξηγήστε μου εσείς τη μέθοδο της ίδιας της απόδειξης των εφαρμοζόμενων επιστημών.

Απάντηση: Αν σχετίζεται με κινητήρες της φωτιάς, για παράδειγμα, είναι εμφανές ότι η υπόθεση η πιο τέλεια θα είναι αυτή που μέσω μιας συσκευής της πιο οικονομικής, θα χρησιμοποιήσει την κινητήρια δύναμη της φωτιάς, χωρίς κάποιο μέρος αυτής της δύναμης να εξαντληθεί σε προσπάθειες άχρηστες και πολύ λιγότερο επιβλαβείς ή επικίνδυνες.

Στην περίπτωση που ανακαλυφθεί μια μηχανή τόσο τέλεια, στην οποία τα σχέδια να είναι χαραγμένα από τους μηχανικούς που τα είχαν διδαχθεί και αυτοί να ήταν σίγουρα «απριόρι» ότι αυτός ο μηχανισμός ήταν επικαλεσμένος, μέσω της τελειότητας, να αντικαταστήσει γρήγορα τις πιο ατελείς μηχανές που είχαν επινοηθεί προηγουμένως, δε θα ήταν το άκρον άωτον της εκκεντρικότητας από πλευράς αυτών των μηχανικών, να διεγείρουν την καταστολή, την κατάργηση, την καταστροφή όλων των υπαρχόντων μηχανών, να ζητούν ένα νόμο που να

θεσπίζει την άμεση και παγκόσμια υιοθεσία της καινούριας μηχανής;

Το λογικό, το σώφρον θα ήταν να αφήσουν να δουλεύουν οι παλιές μηχανές μέχρι να δοκιμαστεί η καινούρια και γνωρίζοντας πρακτικά τα πλεονεκτήματά της, να μπορέσει να εφαρμοστεί διαδοχικά από τον καθένα, σύμφωνα με το συμφέρον που αυτή έχει.

Ερώτηση: Σύμφωνα με αυτό ο Φουριέ και οι οπαδοί του, όταν προτείνουμε στη κοινωνία ένα καινούριο μηχανισμό για να συνδυαστούν οι ανθρώπινες σχέσεις, κατέχουμε τη θέση του μηχανικού που επινοεί μια μηχανή.

Απάντηση: Ακριβώς, είμαστε οι κοινωνικοί μηχανικοί. Ο Φουριέ και οι οπαδοί του έχουμε παρουσιάσει στους σύγχρονούς μας το σχέδιο ενός καινούριου κοινωνικού μηχανισμού κατάλληλο, σύμφωνα με εμάς, για να χρησιμοποιήσει αυτή την ενέργεια της κινητήριας δύναμης που έγκειται στην ανθρώπινη φύση, χωρίς κανένα μέρος αυτής της ενέργειας να μπορεί να θέλει, σε αυτό το καινούριο σύστημα, να εξελιχθεί με προσπάθειες επιζήμιες ή επικίνδυνες. Και έτσι όπως οι λογικοί μηχανικοί κάνουν με τις παλιές μηχανές, ενώ οι καινούριες δεν έχουν ακόμα δοκιμαστεί έτσι επίσης εμείς θα φροντίσουμε πρόθυμα να ζητήσουμε τη βίαιη καταστροφή των κακών κοινωνικών μηχανισμών που υπάρχουν στις μέρες μας πάνω στη Γη κρατώντας μας το δικαίωμα να κριτικάρουμε τις ατέλειές τους και να φανερώσουμε τους ανώτερους όρους του καινούριου μηχανισμού που προτιθέμεθα να δοκιμάσουμε και του οποίου το πείραμα θέλουμε πρακτικά να κάνουμε γνωστό στην κοινωνία για να μπορεί να το κρίνει με γνώση της αιτίας και να το δεχτεί ή να το απορρίψει, όπως τη συμφέρει.

Ερώτηση: Και με ποιόν τρόπο οφείλουν να προβλέψουν τις αναταράξεις που μπορεί να προκαλέσουν στην κοινωνία η δοκιμή που κάνουμε του καινούριου μηχανισμού;

Απάντηση: Αν και είμαστε πεπεισμένοι για το ότι η καινούρια μηχανή δεν παρουσιάζει τον μικρότερο κίνδυνο δεν είναι, γι' αυτό που θα ζητήσουμε τη δοκιμή αυτού του μηχανισμού όπως και στις απώτερες εφαρμογές που από αυτή θα μπορούσαν να γίνουν, να καταργηθούν οι προλήψεις που παίρνει η κοινωνία σήμερα ενάντια στους κινδύνους του τωρινού κοινωνικού μηχανισμού, προφυλάξεις που έχει και δεν θα έχει τα δικαιώματα να πάρει ενώ το θεωρεί αναγκαίο.

Ερώτηση: Πιστεύετε εσείς ότι ο καινούριος μηχανισμός για τον οποίο συνεχίζουμε να μιλάμε, να αντικαταστήσει κάποια μέρα τους διάφορους κανόνες που σήμερα εξυπηρετούν το στάνταρτ του ήδη υπάρχοντος;

Απάντηση: Μάλιστα κύριε, ο προτεινόμενος μηχανισμός από τον Φουριέ που είναι η σοβαρή διαδικασία που αυτός έχει φέρει στη δημοσιότητα απολαμβάνει την κυριότητα να εγκαταστήσει την πλήρη αρμονία ανάμεσα στην τάξη και την ελευθερία, σε όλους τους κοινωνικούς τομείς που τίθεται σε ισχύ. Αυτή η διαδικασία της τάξης και της ελευθερίας, αυτός ο καινούριος κανόνας θα αντικαταστήσει μια μέρα όλους τους διάφορους κανόνες, όλους τους πειθαρχικούς, ατελείς, αντιφατικούς νόμους αλλά που είναι μέχρι τώρα τα μόνα μέσα για να στηρίξουν την ασταθή τάξη και μια περιορισμένη ελευθερία μέσα στις ανθρώπινες κοινωνίες.

